

คู่มือแนวทางการดำเนินงานบริการแพทย์แผนไทยระดับเขต

7 ขอนแก่น

มาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน

มาตรฐาน
มาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ประกอบด้วยมาตรฐาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมคุณภาพ และด้านการจัดบริการ มีรายละเอียดของมาตรฐานแต่ละด้าน ดังนี้
1. ด้านสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อม   1.1 ที่พักคอยผู้รับบริการ   1.2 ห้องตรวจโรค มีมาตรฐาน   1.3 ห้องเก็บยาเป็นระบบแยกเป็นสัดส่วน   1.4 ห้องหรือบริเวณปรุงยาแผนไทยเป็นระบบแยกเป็นสัดส่วน   1.5 ห้องขนาดได้มาตรฐาน ประตู เติง เบาะขนาด อุปกรณ์ในห้องขนาด   1.6 ห้องประคบสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน มีอุปกรณ์ครบ รวมถึงการวางหม้อประคบสมุนไพร   1.7 ห้องอบไอน้ำสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน สะอาด มีอุปกรณ์ครบถ้วน   1.8 ห้องหรือบริเวณที่เตรียมอุปกรณ์ในการทบหม้อเกลือ ได้มาตรฐาน และปลอดภัย   1.9 ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า สะอาด แยกเป็นสัดส่วน มีเสื้อผ้าที่เหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ   1.10 ห้องอาบน้ำ มีความเหมาะสม สะอาด แสงสว่างเพียงพอ มีอุปกรณ์สำหรับอำนวยความสะดวกครบถ้วน   1.11 ห้องส้วม มีความสะอาด มีการระบายอากาศที่ดีไม่อับชื้น แสงสว่างที่เพียงพอ   1.12 ตู้สำหรับเก็บของหรือระบบรับฝากของใช้ส่วนตัวของผู้รับบริการที่เหมาะสม ปลอดภัย   1.13 มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ / ผู้สูงอายุ ตามความเหมาะสม
2. ด้านบุคลากร   2.1 หัวหน้างานการแพทย์แผนไทย   - ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย/สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือ   - ผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ด้านการแพทย์แผนไทย/สมุนไพร ไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือ   - ผู้ที่ผ่านการศึกษา/อบรมด้านการแพทย์แผนไทย/สมุนไพร   2.2 ผู้สั่งการรักษา (แพทย์/แพทย์แผนไทย/แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการรักษาทางการแพทย์แผนไทยสำหรับเจ้าหน้าที่สถานีนานามัย 60 ชั่วโมงขึ้นไป)   2.3 ผู้ให้บริการด้านการแพทย์แผนไทย (แพทย์แผนไทย/แพทย์แผนไทยประยุกต์)   2.4 ผู้ให้บริการ นวด ประคบ อบสมุนไพร กรณีแพทย์แผนไทยที่ยังไม่มีใบประกอบโรคศิลปะ/ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนไทย 330 ชั่วโมงขึ้นไป ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามระเบียบ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2545 โดยต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการแพทย์แผนไทยของกระทรวงสาธารณสุข หรือหลักสูตร ที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย หรือ คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
3. ด้านการปฏิบัติงาน   3.1 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน มีการกำหนดขอบเขตบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน และการกำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐาน (Standard Operating Procedure: SOP)

มาตรฐาน
3.2 กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงาน มีการทบทวนเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์จากการมารับบริการ
4. ด้านการควบคุมคุณภาพ   4.1 มีการทบทวนเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ เช่น มีการรายงานเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ พร้อมแนวทางการแก้ไข   4.2 มีการกำหนดตัวชี้วัด ด้านคุณภาพบริการ เช่น อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อน ความพึงพอใจของผู้รับบริการ/ผู้ให้บริการ เป็นต้น
5. ด้านการจัดบริการ   5.1 การจัดบริการผู้ป่วยนอก มีระบบการตรวจ วินิจฉัย และสั่งการรักษา มีห้องตรวจแพทย์แผนไทยที่ชัดเจน   5.2 การจัดบริการผู้ป่วยใน มีการให้บริการการแพทย์แผนไทยร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน   5.3 การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ   5.4 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค   5.5 ระบบการรายงาน มีระบบเวชระเบียน มีการใช้รหัสการวินิจฉัยโรคและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย รหัสยาแผนไทย 24 หลัก และมีการรายงานข้อมูลบริการ   5.6 การทำงานเชิงรุกในชุมชน ในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุ เป็นต้น และให้การสนับสนุนการทำงานของ หมอพื้นบ้าน อสม. ผู้ให้การดูแล (Caregiver) เป็นต้น   5.7 การส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน มีการสำรวจ รวบรวมข้อมูลสมุนไพรตำรับตำราและเครือข่ายบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านในชุมชน และการทำสวนเรียนรู้สมุนไพรในหน่วยบริการ   5.8 การฝึกอบรม มีการจัดให้ความรู้แก่ประชาชน เจ้าหน้าที่ และเป็นแหล่งฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทย

* (มาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.))

บทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานแพทย์แผนไทย

บุคลากรผู้ตรวจประเมินและสั่งการรักษา ได้แก่

1. ผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม (แพทย์แผนปัจจุบัน)
2. ผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย ด้านนวดไทย ด้านผดุงครรภ์ไทย (ทำการประกอบวิชาชีพเฉพาะด้านของตน)
3. ผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์
4. เจ้าหน้าที่ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการรักษาทางการแพทย์แผนไทยสำหรับเจ้าหน้าที่สถานีนานามัย 60 ชั่วโมงขึ้นไป

บุคลากรผู้ให้บริการ ได้แก่

1. ผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย ด้านนวดไทย ด้านผดุงครรภ์ไทย (ทำการประกอบวิชาชีพเฉพาะด้านของตน)
2. ผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์
3. ผู้ให้บริการ นวด ประคบ อบสมุนไพร ฤกษ์แพทย์แผนไทยที่ยังไม่มีใบอนุญาตวิชาชีพ/ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนไทย 330 ชั่วโมงขึ้นไป ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามระเบียบ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2545 โดยต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการแพทย์แผนไทยของกระทรวงสาธารณสุข หรือหลักสูตร ที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย หรือคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

คำนิยามเกี่ยวกับงานการแพทย์แผนไทย

การแพทย์แผนไทย หมายความว่า กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์ การผดุงครรภ์ การนวดไทย และให้ความหมายรวมถึง การเตรียมการผลิตยาแผนไทย และการประดิษฐ์อุปกรณ์หรือเครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา

เวชกรรมไทย หมายความว่า การตรวจ การวินิจฉัย การบำบัด การรักษา การป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการผดุงครรภ์ไทย เภสัชกรรมไทย และการนวดไทย ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

หัตถเวชกรรมไทย หมายความว่า การตรวจ การวินิจฉัย การบำบัด การรักษา การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการนวดไทย ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

เภสัชกรรมไทย หมายความว่า การกระทำในการเตรียมยา การผลิตยา การประดิษฐ์ยา การเลือกสรรยา การควบคุมและการประกันคุณภาพยา การปรุงยาและการจ่ายยาตามใบสั่งยาของผู้ประกอบวิชาชีพหรือผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์และการจัดจำหน่ายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

ผดุงครรภ์ไทย หมายความว่า การตรวจ การวินิจฉัย การบำบัด การรักษา การส่งเสริมสุขภาพหญิงมีครรภ์ การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด การทำคลอด การดูแล การส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพมารดาและทารกในระยะหลังคลอด ทั้งนี้ ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

***ตามความหมายของพระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยในสถานพยาบาลของรัฐ

แพทย์แผนไทย

หมายถึงผู้ที่ได้รับปริญญาตรีหรือคุณวุฒิต่างอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันในสาขาวิชาการแพทย์แผนไทยหรือสาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทยประเภทเวชกรรมไทยหรือสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

บทบาทหน้าที่

ปฏิบัติงานด้านการแพทย์แผนไทย ในการรักษาพยาบาล การป้องกัน การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสภาพ และการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยของประชาชน ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยตามมาตรฐานวิชาชีพรวมถึงการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย คิดค้น วางแผนและพัฒนาวิชาการและเทคโนโลยีด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ฝึกอบรมเกี่ยวกับวิทยาการด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ให้บริการข้อมูลเบื้องต้นถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คำปรึกษาแนะนำตอบปัญหาและชี้แจงทางวิชาการด้านการแพทย์แผนไทยแก่บุคลากรอื่นและประชาชนทั่วไปเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติในการดูแลสุขภาพและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย

หมายถึงผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในการสนับสนุนงานการแพทย์แผนไทยอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ และ ได้รับประกาศนียบัตรไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า และ ได้รับประกาศนียบัตรหลักสูตร ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย 330/372 ชั่วโมง หรือประเภทการนวดไทย 800 ชั่วโมง จากสถาบันการศึกษา หรือสถานพยาบาล การแพทย์แผนไทย หรือหน่วยงานที่ผ่านการรับรองหลักสูตรจากคณะกรรมการวิชาชีพ

บทบาทหน้าที่

ปฏิบัติงาน /สนับสนุนงานการแพทย์แผนไทยดังนี้

- ดูแลวัสดุอุปกรณ์ งานการแพทย์แผนไทยให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ
- ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย ตรวจวินิจฉัยนวดไทย และหัตถการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย บำบัดรักษาผู้ป่วยด้วยการนวด เพื่อบำบัดรักษา ฟื้นฟูสภาพ ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
- ให้คำแนะนำ ปรึกษา ตอบปัญหา เกี่ยวกับการบริหารร่างกาย หลังการให้บริการนวดไทยอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาชีพ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้ประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนไทย หรือสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะหรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2545

*อ้างอิง จากคู่มือมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสาน (รพ. สส.พท.)

ขอบเขตงานการแพทย์แผนไทยในสถานพยาบาลของรัฐ

ระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

- จัดให้มีการบริการสุขภาพที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การรักษา การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพ แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยมีมุ่งจัดการปัจจัยเสี่ยงที่เป็นต้นเหตุของการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย

- ดำเนินการเชิงรุกโดยจัดให้มีการบริการสุขภาพที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การรักษา การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพเช่น การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุ การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการแพทย์แผนไทย

- ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาและสำรวจข้อมูลทางวิชาการด้านการแพทย์แผนไทย

- วางแผนหรือร่วมดำเนินงานโครงการ ประสานการทำงาน ชี้แจง ให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินงานร่วมกับสหวิชาชีพ แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานและติดตามผลด้านการแพทย์แผนไทย

การอนุรักษ์คุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน

- รวบรวม อนุรักษ์ คุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และความหลากหลายทางชีวภาพ เกิดการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

- ดำเนินการเฝ้าระวัง พิทักษ์สิทธิ และป้องปรามการละเมิดภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และสมุนไพรไทย ทรัพย์สินทางปัญญา ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

การให้บริการแพทย์แผนไทยร่วมกับทีมหมอครอบครัว

- ดำเนินการเชิงรุก โดยจัดให้มีการบริการสุขภาพที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาและการฟื้นฟูสภาพแก่กลุ่มเป้าหมาย เน้นการรักษาและฟื้นฟูสภาพ ตามมาตรฐานวิชาชีพและแนวเวชปฏิบัติ การแพทย์แผนไทยโดยมุ่งจัดการปัจจัยเสี่ยงที่เป็นต้นเหตุของการดูแลสุขภาพ เช่น การจัดให้มีการเรียนการสอนสาธิตด้วยการแพทย์แผนไทย การจัดบริการการนวด อบ ประคบสมุนไพรเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้พิการในชุมชน การฟื้นฟูหญิงหลังคลอดด้วยการแพทย์แผนไทย เป็นต้น

- จัดบริการการแพทย์แผนไทยที่เชื่อมโยงกับโรงพยาบาลแม่ข่ายทั้งด้านระบบข้อมูลและระบบส่งต่อ การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้พิการ ระบบดูแลผู้ป่วยในชุมชน (Home ward) รวมทั้งมีการเชื่อมโยงงานการแพทย์แผนไทยสู่ชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข หมอพื้นบ้าน เป็นต้น

- ร่วมจัดระบบส่งต่อผู้ป่วยและสื่อสารกับ Case manager ในผู้ป่วยตามกลุ่มโรค

- การควบคุม กำกับ สนับสนุนการทำงานของผู้ช่วยแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและสนับสนุนวิชาการแก่บุคลากรอื่นๆ

- ให้คำแนะนำ ปรึกษาเกี่ยวกับการบริการแพทย์แผนไทยในชุมชนแก่ทีมสุขภาพอื่นๆ เช่น ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย อาสาสมัครสาธารณสุขเชี่ยวชาญ หมอพื้นบ้าน เป็นต้น

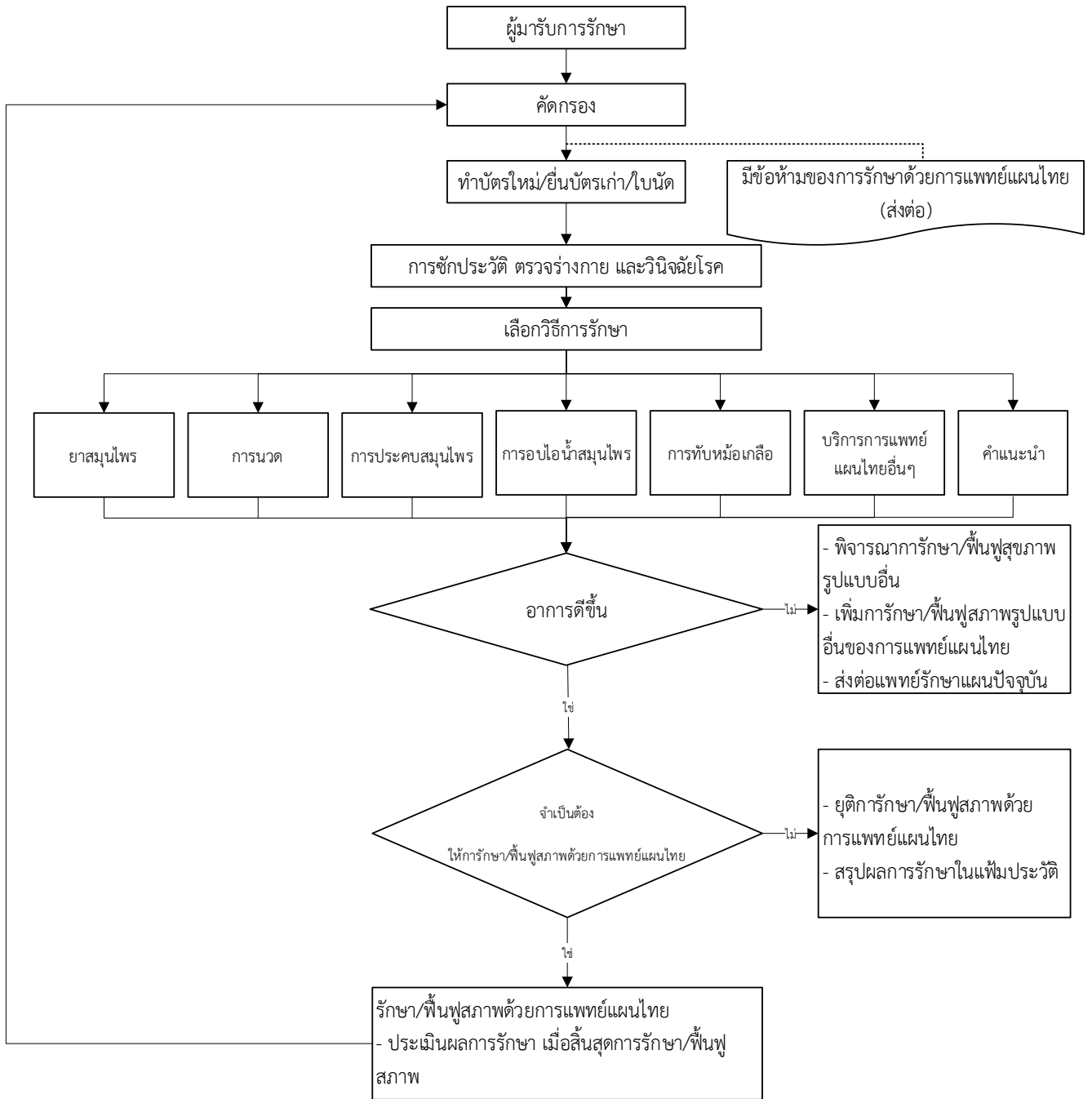
- อบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย หรือจิตอาสาในชุมชน เช่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การรับประทานอาหาร การบริหารร่างกาย การยืดเหยียด สมาธิบำบัด การจัดสิ่งแวดล้อมในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง

- ศึกษา วิเคราะห์ ติดตามผลและความปลอดภัยจากการรักษา เช่น การใช้ยาสมุนไพร ผลการรักษา

- บันทึกการบริการ และรายงานข้อมูลด้านการแพทย์แผนไทยให้กับศูนย์ดูแลผู้ป่วยต่อเนื่อง

- ร่วมการจัดทำตัวชี้วัดร่วมกับทีมหมอครอบครัว นิเทศ ติดตาม ประเมินผลระบบบริการการแพทย์แผนไทย

ขั้นตอนการเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยในหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ

1. การบันทึกเวชระเบียน/OPD card/Family folder

แบบบันทึกข้อมูลผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทย

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....ปี เพศ ชาย หญิง TTM No. ....

วัน/เดือน/ปี(เกิด).....ธาตุเจ้าเรือน.....วันเดือนปีที่มาพบแพทย์.....เวลา.....น.

อาการสำคัญ.....

อาการเจ็บป่วยปัจจุบัน .....

โรค/อาการบ่งชี้ที่ควรระวัง (โรคประจำตัว) .....

ประวัติการผ่าตัด.....ประวัติการแพ้ยา/อาหาร.....

การตรวจร่างกาย อุณหภูมิ.....องศาเซลเซียส ชีพจร.....ครั้ง/นาที หายใจ.....ครั้ง/นาที ความดันโลหิต.....

มม.ปรอท น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง.....ซม.

1.....ปัญหาที่พบ.....

2.....ปัญหาที่พบ.....

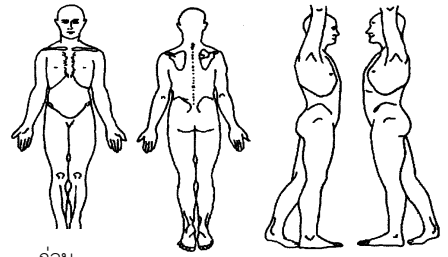
3.....ปัญหาที่พบ.....

การตรวจเฉพาะที่.....

สมุฏฐานธาตุพิการ.....

การวินิจฉัยทางการแพทย์แผนไทย.....

แผนปัจจุบัน.....มาตรวัดความเจ็บปวด

ก่อน

หลัง

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ง่ายจากสมุนไพร (ระบุชื่อ ปริมาณ ขนาดที่ใช้)

หัตถการ นวด ประคบ อบสมุนไพร อื่นๆ

.....

..... สรุปลผลการรักษา/แนวทางการรักษาต่อเนื่อง

..... หายปกติ อาการดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจ ดีขึ้นเล็กน้อย

..... ไม่ดีขึ้น นัดรักษาต่อเนื่อง.....

..... ส่งรักษาต่อแพทย์แผนปัจจุบัน .....

คำแนะนำ

.....

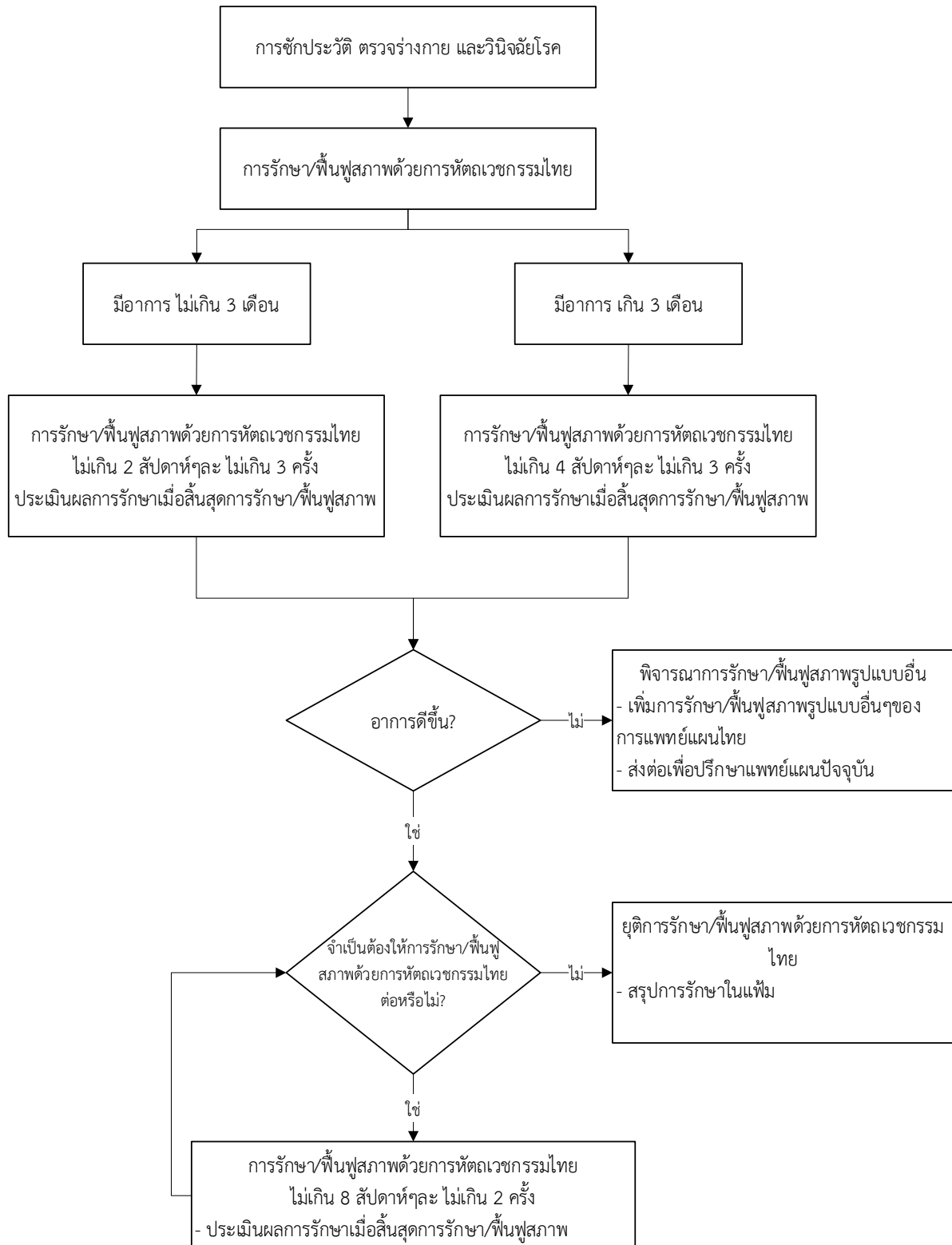
.....

.....

ลงนาม แพทย์แผนไทยผู้ตรวจรักษา .....เลขที่ใบประกอบโรคศิลปะ.....

แนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยด้านหัตถเวชกรรมไทย

ข้อห้าม ข้อควรระวัง อาการแทรกซ้อน และการดูแลเบื้องต้นในการทำหัตถเวชกรรมแผนไทย

ข้อห้าม

1. มีไข้เกิน 37.5 องศาเซลเซียส
2. บริเวณที่มีกระดูกแตก หัก ปริ ร้าวยังไม่ติดดี
3. บริเวณที่เป็นมะเร็ง
4. ความดันโลหิตสูง (Systolic สูงกว่าหรือเท่ากับ 140 mmHg และ/หรือ Diastolic สูงกว่าหรือเท่ากับ 90 mmHg) ที่มีอาการหน้ามืด ใจสั่น ปวดศีรษะ หรือคลื่นไส้อาเจียน
5. บริเวณที่เป็นแผลเปิด แผลเรื้อรัง หรือบริเวณที่มีรอยโรคผิวหนังที่สามารถติดต่อดี
6. บริเวณที่มีการบาดเจ็บภายใน 48 ชั่วโมง
7. บริเวณที่ผ่าตัดภายในระยะเวลา 1 เดือน
8. บริเวณที่มีหลอดเลือดดำอักเสบ หมายถึง ภาวะลิ่มเลือดอุดตันหลอดเลือดดำส่วนลึกที่ขา (Deep Vein Thrombosis: DVT)
9. โรคติดเชื้อเฉียบพลัน
10. กระดูกพรุนรุนแรง

ข้อควรระวัง

1. หญิงตั้งครรภ์
2. ผู้สูงอายุ และเด็ก
3. โรคหลอดเลือด เช่น หลอดเลือดแดงโป่ง หลอดเลือดอักเสบ หลอดเลือดแข็ง (Atherosclerosis) เป็นต้น
4. ความดันโลหิตสูง (Systolic เท่ากับ 140mmHg และ/หรือ Diastolic เท่ากับ 90 mmHg) ที่มีอาการหน้ามืด ใจสั่น ปวดศีรษะ หรือคลื่นไส้อาเจียน
5. เบาหวาน
6. กระดูกพรุน
7. มีความผิดปกติของการแข็งตัวของเลือด มีประวัติเลือดออกผิดปกติรวมทั้งกินยาละลายลิ่มเลือด
8. ข้อหลวม/ข้อเคลื่อน/ข้อหลุด
9. บริเวณที่มีการผ่าตัด ใส่เหล็ก หรือข้อเทียม
10. บริเวณที่แผลยังหายไม่สนิท
11. ผิวที่แตกง่าย
12. บริเวณที่ปลูกถ่ายผิวหนัง

อาการแทรกซ้อนและการดูแลเบื้องต้น

1. ระดับเล็กน้อย

หมายถึง ผลแทรกซ้อนที่สามารถหายได้เอง ใน 3-7 วัน และไม่ส่งผลต่อสุขภาพ ผู้ป่วยสามารถดูแลตัวเอง ไม่จำเป็นต้องรับการรักษาจากแพทย์แผนปัจจุบัน มักเกิดจากผู้รับบริการนัดครั้งแรก การลงน้ำหนักมากเกินไป การลงน้ำหนักใกล้บริเวณระบบประสาทอัตโนมัติ ตามแนวไขสันหลัง อาการดังกล่าวได้แก่ ระบม รอยแดง รอยช้ำ มีน็ศีรษะ บานหม่น ประจำเดือนผิดปกติ

การดูแลเบื้องต้น อาการระบม รู้สึกไม่สบาย รอยแดง รอยช้ำ อาจไม่ต้องทำอะไร แต่ควรสังเกตว่าอาการควรจะดีขึ้นเรื่อยๆ หากมีอาการระบมมากก็ให้ประคบวันละ 1-2 ครั้ง อาการมีน็ศีรษะ เหงื่อออกมาก ประจำเดือนมาก่อน หรือมา

มากขึ้น ให้อนพักผ่อนให้เพียงพอ ให้ประคบเบาๆ บริเวณที่มีอาการ หากอาการไม่บรรเทา หรือหนักขึ้นให้พบแพทย์แผนปัจจุบัน

2. ระดับปานกลาง

หมายถึง ผลแทรกซ้อนที่มีอาการนานเกิน 7 วัน แต่ไม่เกิน 21 วันหรือผลแทรกซ้อนที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือการทำงานของร่างกาย ได้แก่ ระบบมากจนลุกเดินไม่ได้ มีน้ศีรษะมากจนเดินเซ อ่อนแรง ซา บวม หัวใจเต้นผิดจังหวะจากการขาดออกซิเจนที่คอ

การดูแลเบื้องต้น ต้องได้รับการรักษาจากแพทย์แผนปัจจุบัน

3. ระดับรุนแรง

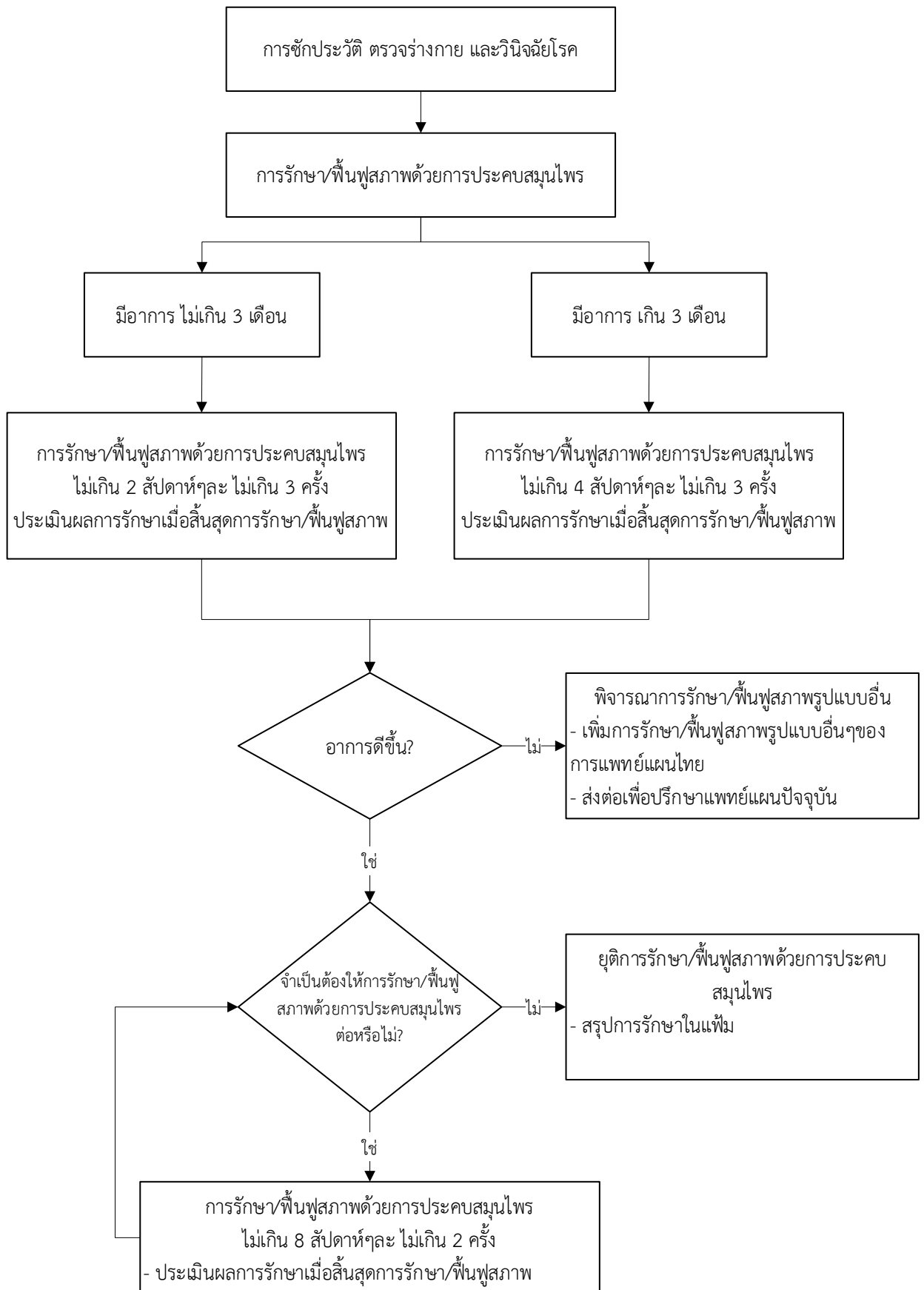
หมายถึง ผลการแทรกซ้อนที่มีอาการนานเกิน 21 วัน มักเกิดจากการขาดดื่มน้ำและรุนแรง นวดบริเวณที่ห้ามนวด เช่น หลอดเลือดดำอักเสบ มะเร็ง เป็นต้น ผลแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ เส้นประสาทบาดเจ็บ กระดูกสันหลังเคลื่อน หมอนรองกระดูกทับเส้นประสาท ไชประสาทถูกกด สมอฆาตเลือด หัวใจขาดเลือด เส้นเลือดฉีก หรือโป่งพองจากการขาดเลือดบริเวณก่อนมะเร็งกระดูก ท่อน้ำเหลืองแตกเข้าปอดจากการนวดบริเวณคอ เลือดคั่งในเยื่อหุ้มไขสันหลังจากการตัดกระดูกหลังในผู้ป่วยกษยาละลายล้มเลือด ลำไส้ฉีก

การดูแลเบื้องต้น ต้องได้รับการรักษาจากแพทย์แผนปัจจุบันโดยเร็ว

* เอกสารอ้างอิง

- แนวทางเวชปฏิบัติ การแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ พ.ศ.2550
- แนวทางแนวทางการรักษา 2019 Thai Guidelines on The Treatment of Hypertension สมาคมความดันโลหิตสูงแห่งประเทศไทย โรคความดันโลหิตสูง ในเวชปฏิบัติทั่วไป พ.ศ. 2562

แนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยด้านการประคบสมุนไพร

ข้อห้าม ข้อควรระวัง อาการแทรกซ้อน และการดูแลเบื้องต้นในการการประคบสมุนไพร

ข้อห้าม

1. มีไข้เกิน 37.5 องศาเซลเซียส
2. บริเวณที่มีกระดูกแตกหัก ปริ ร้าวยังไม่ติดดี
3. บริเวณที่เป็นมะเร็ง
4. บริเวณที่เป็นแผลเปิด หรือเลือดออกใหม่ๆ
5. บริเวณที่มีการติดเชื้อ
6. บริเวณที่มีการอักเสบ (ปวด บวม แดง ร้อน) จากอุบัติเหตุในช่วง 24 ชั่วโมงแรก (เพราะอาจทำให้บวมมากขึ้น
ควรประคบด้วยความเย็น)

ข้อควรระวัง

1. ผู้สูงอายุ และเด็ก
2. ผู้ป่วยโรคอัมพาต
3. ผู้ป่วยโรคเบาหวาน
4. บริเวณที่มีอาการชา
5. ผู้ป่วยโรคลมตะกั้ง (ลมปะกั้ง) ขณะที่มีการอาเจียน
6. การใช้ลูกประคบที่ร้อนจนเกินไป โดยเฉพาะผิวบริเวณที่บาง

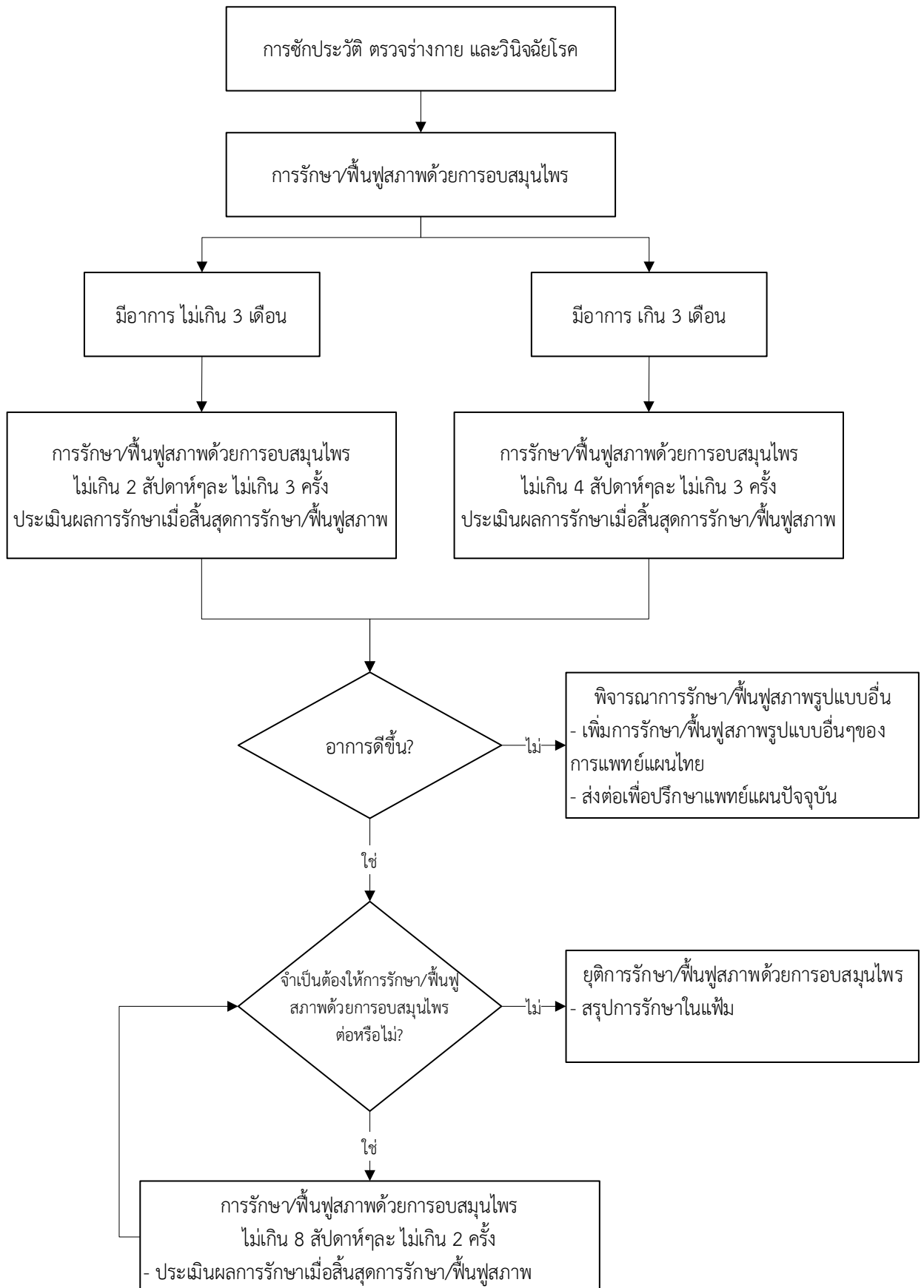
อาการแทรกซ้อนและการดูแลเบื้องต้น

หากใช้ลูกประคบสมุนไพรที่ร้อนจนเกินไป จะทำให้ผิวหนังในบริเวณที่ประคบไหม้ พอง แสบ ร้อน บวม รอยดำ และอาจทำให้เกิดการติดเชื้อเฉพาะที่ได้

การดูแลเบื้องต้น

หยุดให้บริการทันที ถ้ามีอาการแสบร้อนให้ใช้ประคบเย็น หากพองจนผิวหนังลอกให้ส่งพบแพทย์

แนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยด้วยการอบไอน้ำสมุนไพร

ข้อห้าม ข้อควรระวัง อาการแทรกซ้อน และการดูแลเบื้องต้นในการการอบสมุนไพรร

ข้อห้าม

1. มีไข้เกิน 37.5 องศาเซลเซียส
2. โรคติดต่อร้ายแรงทุกชนิด เช่น วัณโรค
3. โรคลมชัก
4. โรคหอบหืดขณะมีอาการ
5. ระบุทับไข้ หรือไข้ทับระดู
6. มีการอักเสบจากบาดแผลต่างๆ
7. อ่อนเพลีย อดนอน อดอาหาร
8. ปวดศีรษะชนิดเวียนศีรษะ คลื่นไส้
9. ความดันโลหิตสูง (Systolic สูงกว่าหรือเท่ากับ 140 mmHg และ/หรือ Diastolic สูงกว่าหรือเท่ากับ 90 mmHg) ที่มีอาการหน้ามืด ใจสั่น ปวดศีรษะ หรือคลื่นไส้อาเจียน
10. หลังรับประทานอาหารอิมใหม่ๆ ไม่เกินครึ่งชั่วโมง
11. เด็ก สตรีมีครรภ์
12. ผู้ที่มีแผลผ่าตัดหรือแผลคลอดที่ยังไม่หายสนิท

ข้อควรระวัง

1. ผู้ป่วยโรคไต
2. ผู้ป่วยโรคหัวใจ
3. ผู้ป่วยโรคเบาหวาน
4. ความดันโลหิตสูง (Systolic เท่ากับ 140mmHg และ/หรือ Diastolic เท่ากับ 90 mmHg)
5. ผู้ป่วยโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต
6. สตรีหลังคลอดไม่เกิน 1 สัปดาห์

อาการแทรกซ้อนและการดูแลเบื้องต้น

1. ความร้อนในร่างกายสูงขึ้น
การดูแลเบื้องต้น : ดื่มน้ำมากๆ
2. เป็นลม
การดูแลเบื้องต้น
  - นอนศีรษะต่ำ (ไม่หนุนหมอน)
  - ปลดเสื้อผ้าและเข็มขัดให้หลวม
  - ห้ามคนมุงดู เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ดี
  - ใช้น้ำเย็นเช็ดหน้าและคอ
  - ห้ามให้รับประทานหรือดื่มน้ำอะไรทางปาก ในขณะที่ยังไม่ฟื้น
  - เมื่อเริ่มรู้สึกตัวให้นอนพักต่อ อย่าเพิ่งลุกเร็ว เพราะจะทำให้เป็นลมซ้ำอีกได้
  - ถ้ายังไม่ฟื้นภายใน 15 นาที ให้ส่งแพทย์แผนปัจจุบัน
  - ถ้าหยุดหายใจ ให้ทำการปฐมพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ที่หยุดหายใจหรือหัวใจหยุดเต้นให้กลับมาหายใจ แล้วส่งแพทย์แผนปัจจุบัน

3. ถ้าแพ้สมุนไพรร หายใจไม่ออก ผิวหนังผื่น คัน แดง ริมฝีปากบวม

การดูแลเบื้องต้น

- ปลดเสื้อผ้าและเข็มขัดให้หลวม
- ห้ามคนมุงดู เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้
- อาการไม่ทุเลา ให้ส่งแพทย์แผนปัจจุบัน

4. แสบตามผิวหนัง

การดูแลเบื้องต้น

- รีบอาบน้ำ เช็ดตัวให้แห้ง
- เปลี่ยนเสื้อผ้า

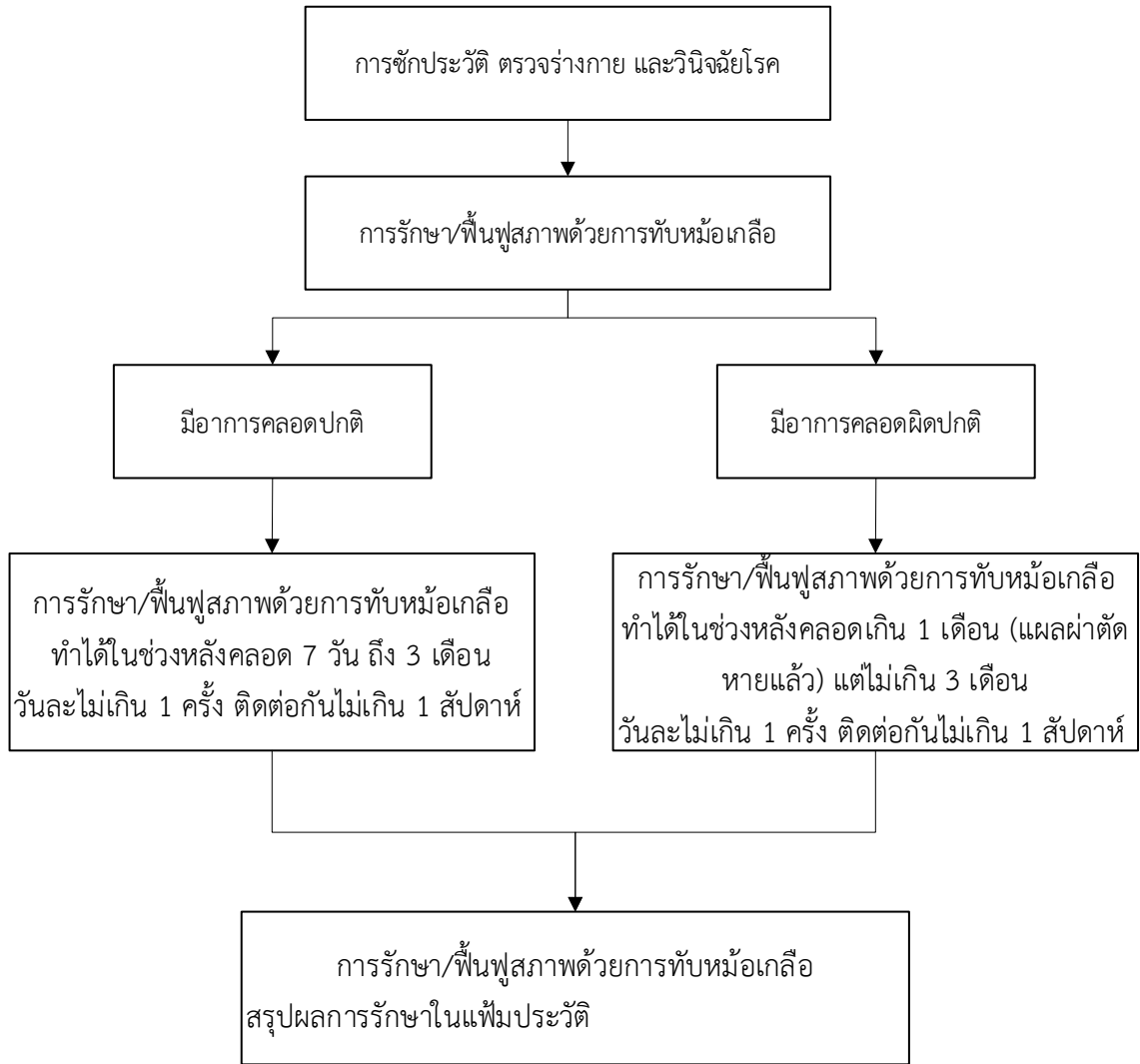
5. เวียนศีรษะ หน้ามืด

การดูแลเบื้องต้น

- ให้อ่อนพักสักครู่
- ดื่มน้ำหวาน
- อาการไม่ทุเลา ให้ส่งแพทย์แผนปัจจุบัน

แนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยด้วยการทับหม้อเกลือ

หมายเหตุ

แบ่งการคลอตกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

การคลอตกปกติ หมายถึง การคลอตกโดยวิธีธรรมชาติและการคลอตกที่มีไข้การผ่าตัด

การคลอตกผิดปกติ หมายถึง การคลอตกโดยการผ่าตัด หรือ การคลอตกโดยใช้เครื่องมือทางการแพทย์ช่วยเหลือ

ข้อห้าม ข้อควรระวัง อาการแทรกซ้อน และการดูแลเบื้องต้นในการทับหม้อเกลือ

ข้อห้าม

1. มีไข้เกิน 37.5 องศาเซลเซียส
2. ขณะกำลังตกเลือด
3. ความดันโลหิตสูง (Systolic สูงกว่าหรือเท่ากับ 140 mmHg และ/หรือ Diastolic สูงกว่าหรือเท่ากับ 90 mmHg) ที่มีอาการหน้ามืด ใจสั่น ปวดศีรษะ หรือคลื่นไส้อาเจียน

ข้อควรระวัง

1. มีประวัติการตกเลือดมาก่อน
2. รับประทานยาใหม่ ๆ
3. ความดันโลหิตสูง (Systolic เท่ากับ 140mmHg และ/หรือ Diastolic เท่ากับ 90 mmHg)

ตารางเปรียบเทียบโรคทางแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบัน (ICD 10 TM) และหัตถการแผนไทย (ด้านหัตถเวชกรรมไทย)

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
ปวดเสียวกล้ามเนื้อบริเวณบ่า	ลมปลายปัตฆาตบ่า	U57.20	Myalgia Shoulder region, Pain in limb	M7911*,M7961*, M6261*	นวดราชสำนักที่ไหล่ บ่า :7217811 ประคบสมุนไพรที่ไหล่ บ่า :7217820
	ปวดบ่า หรือ ปวดไหล่ (กลุ่มโรค 16 โรค)	U75.02	Shoulder region, Muscle strain Shoulder region, Myofascial pain syndrome	*ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	
ปวดเสียวกล้ามเนื้อบริเวณไหล่	ลมปลายปัตฆาตไหล่	U57.21	Myalgia Shoulder region, Myofascial pain	M7911*,M7961*, M6261*	นวดราชสำนักที่บ่า:7217811 ประคบสมุนไพรที่บ่า:7217820
	ปวดบ่า หรือ ปวดไหล่ (กลุ่มโรค 16 โรค)	U75.02		*ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	
ปวดแขน	ลมปลายปัตฆาตแขน	U57.22	Myalgia Upper arm/Forearm, Muscle strain Upper arm/Forearm	M7912*,M7913* M6262*,M6263*	นวดราชสำนักที่แขนท่อนล่าง :7247811 ประคบสมุนไพรที่แขนท่อนล่าง :7247820 หรือ นวดราชสำนักที่แขน ต้นแขน : 7227811 ประคบสมุนไพรที่ต้นแขน :7227820
	ปวดแขน หรือ ปวดมือ (กลุ่มโรค 16 โรค)	U75.03	Myalgia Forearm	*ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	
	ลมปลายปัตฆาตข้อศอก	U57.23	Sprain and strain of elbow	S534	นวดราชสำนักที่แขนท่อนล่าง :7247811

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
ปวดที่ข้อศอกร้าวไปที่หัวไหล่ และปวดร้าวชาลงไปที่แขน ข้อมือ นิ้วมือ เวลากำมือ บิดมือ คว่ำมือ จะเจ็บที่ข้อศอก	ปวดแขน หรือ ปวดมือ	U75.03			ประคบสมุนไพรที่แขนท่อนล่าง :7247820 หรือ นวดราชสำนักที่แขน ต้นแขน : 7227811 ประคบสมุนไพรที่ต้นแขน :7227820
ปวดตึงและร้าวชาบริเวณข้อมือ ฝ่ามือ นิ้ว และ นิ้วมือไม่มีกำลัง อาจปวดบวม บริเวณฝ่ามือ และนิ้วมือร่วมด้วย	ลมปลายประสาทข้อมือ	U57.24	Periarthritis of wrist, Muscle strain Hand	M772*,M6264* *ขึ้นกับผู้ส่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ข้อมือ:7257811 ประคบสมุนไพรที่ข้อมือ:7257820
	ปวดแขน หรือ ปวดมือ	U75.03			
ปวดบริเวณฝ่ามือ หรือโคนข้อนิ้วมือ นิ้วมือ เหยียดหรือกำมือไม่ได้ อาจมีการอักเสบ ปวดชา ร่วมด้วย	ลมปลายประสาทนิ้วมือ หรือ ลมปลายประสาท นิ้ว โภป็น	U57.25	Trigger finger, Trigger finger Hand	M653*, M6534* *ขึ้นกับผู้ส่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่มือ:7267811 ประคบสมุนไพรที่มือ:7267820
	ปวดแขน หรือ ปวดมือ	U75.03			

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
มีอาการปวดตึงร้าวชา บริเวณขา เกิดการหดตัวของหลอดเลือด กล้ามเนื้อ แข็งเป็นก้อน เป็นล้า อาจมีอาการบวมร่วมด้วย	ลมปลายปัตฆาตขา	U57.26	Muscle strain Lower leg/ Ankle and foot	M6266*, M6267* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ขาท่อนล่าง: 8747811 ประคบสมุนไพรที่ขาท่อนล่าง: :8747820 หรือ นวดราชสำนักที่ต้นขา: 8727811 ประคบสมุนไพรที่ต้นขา : 8727820
	ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า	U75.05			
ปวดส้นเท้าโดยเฉพาะเวลาตื่นนอนตอนเช้า เวลาเดินจะเจ็บที่ส้นเท้า อาการเป็นมาจะเจ็บตลอดเวลา เดินกระเผลก บางครั้งอาจมีอาการปวดร้าวไปที่ข้อเท้าและเอ็นร้อยหวาย	ลมปลายปัตฆาต ส้นเท้า	U57.27	Muscle strain Ankle and Foot	M6267	นวดราชสำนักที่เท้า:8767811 ประคบสมุนไพรที่เท้า:8767820
	ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า	U75.05			
กล้ามเนื้อคอแข็งไม่มีกำลัง ก้มหรือเงยหรือเอียง คอมีอาการตึง ปวดต้นคอ ปวดศีรษะ ปวดกระบอกตา ตากระตุก หูอื้อ อาจพบขั้วอกที่ข้อต่อหัวไหล่ หรือโรคหัวไหล่ติดร่วมด้วย ปวดชาต้นแขน ชาปลายนิ้ว	ลมปลายปัตฆาต ไค้คงคอ	U57.30	Myalgia Shoulder region, Muscle strain	M7911*, M6261* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ไหล่ ป่า:7217811 ประคบสมุนไพรที่ไหล่ ป่า:7217820
	ปวดคอ	U75.00	Shoulder region		
ปวดหลังบริเวณบั้นเอวหรือกระเบนเหน็บ อาจพบปวดเสียวร้าวชาไปที่สะโพก ก้นย้อย ลงมาถึง	**ลมปลายปัตฆาต สัญญาณ 1 หลัง (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U57.31	Muscle strain Pelvic region and thigh, Low Back Pain	M6265*, M54*, S33.5*	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
หัวเข่า เวลาเดินเข่าเปลี้ย เข่าทรุด เข่าไม่มีกำลัง ปวดใต้หัวเข่าก็ได้ แต่อาการปวดจะไม่เลยเข่า	ปวดหลัง	U75.01	Sprain and strain of lumbar spine	*ขึ้นกับผู้ส่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820
ปวดหลัง ร้าวขามาคือขา ปลีร่อง ฝ่าเท้า และ นิ้วเท้า ทำให้ขาไม่มีแรง	**ลมปลายปัตฆาต สัญญาณ 3 หลัง (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U57.32	Muscle strain Pelvic region and thigh, Low Back Pain	M6265*, M54*, S33.5* *ขึ้นกับผู้ส่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820
	ปวดหลัง	U75.01	Sprain and strain of lumbar spine		
ปวดตึงต้นคอ กล้ามเนื้อบ่าและสะบัก สะบักจม ลมดูดสะบัก อาจพบอาการปวดร้าว ชาแขนด้าน นอกและนิ้วมือ หายใจได้ไม่เต็มที่ ชัดยอก หน้าอก	**ลมปลายปัตฆาต สัญญาณ 4 หลัง/คอ (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U57.33	Myalgia Shoulder region, Muscle strain Shoulder region, Myofascial pain	M7911*, M6261* *ขึ้นกับผู้ส่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ไหล่และบ่า: 7217811 ประคบสมุนไพรที่ไหล่และบ่า: 7217820
	ปวดบ่า หรือ ปวดไหล่	U75.02			
มีนงง เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ ปวดกระบอกตา ปวดต้นคอ อาจพบร้าวขาออกแขนด้านใน	**ลมปลายปัตฆาต สัญญาณ 5 หลัง/คอ (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U57.34	Myalgia Shoulder region, Muscle strain Shoulder region, Myofascial pain	M7911*, M6261* *ขึ้นกับผู้ส่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ไหล่และบ่า: 7217811 ประคบสมุนไพรที่ไหล่และบ่า: 7217820
	ปวดบ่า หรือ ปวดไหล่	U75.02			
	ลมจับโปงน้ำเข่า (กลุ่มโรค 16 โรค)	U57.50	Go arthrosis (arthrosis of knee)	M17*	นวดราชสำนักที่หัวเข่า:8737811 ประคบสมุนไพรที่หัวเข่า:8737820

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
ปวด บวม แดง ร้อนที่เข่ามาก และเป็นทั้งข้อเข่า มีน้ำในเข่า บางคนอาจมีอาการไข้ เรียกว่าไข้มจับโปง	ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า	U75.05		*ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	
ปวด บวม แดง ร้อนที่ข้อเท้ามาก และเป็นทั้งข้อเท้า มีน้ำในข้อเท้า บางคนอาจมีอาการไข้ เรียกว่าไข้มจับโปง	ลมจับโปงน้ำข้อเท้า	U57.51	Pain in limb Ankle and foot	M7967*, M7397*, M774* *ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ข้อเท้า:8757811 ประคบสมุนไพรที่ข้อเท้า:8757820
	ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า	U75.05			
ปวด บวม แดง ร้อนที่เข่าเพียงเล็กน้อย แต่จะมีสภาวะเข่าติดขาโก่ง นั่งยองๆไม่ได้ขณะเดินในเข่าจะมีเสียงดังกร๊อบแกร็บ อาการปวดมาก เวลาเปลี่ยนอิริยาบถและก้าวขึ้นบันได	**ลมจับโปงแห้งเข่า (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U57.53	Go arthrosis (arthrosis of knee) OA-Knee	M17* *ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่หัวเข่า:8737811 ประคบสมุนไพรที่หัวเข่า:8737820
	ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า	U75.05			
ปวด บวม แดง ร้อนเล็กน้อยบริเวณข้อเท้า อาจพบข้อเท้าติดและมีเสียงดังเวลาเดิน	ลมจับโปงแห้งข้อเท้า	U57.54	Pain in limb Ankle and foot	M7967*, M7397*, M774* *ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ข้อเท้า:8757811 ประคบสมุนไพรที่ข้อเท้า:8757820
	ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า	U75.05			
อาการ แขน ขา อ่อนแรง และมีการอาการชา ร่วมด้วย เคลื่อนไหวได้ไม่ปกติ อาการเป็นน้อยกว่าอัมพาต ข้อต่อหัวไหล่ ข้อต่อสะโพกไม่หลุดจากเบ้า	**อัมพฤกษ์ หรือ ลมอัมพฤกษ์ (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U61.0	Hemiplegia old CVA	G81*-G83* *ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ทั่วร่างกาย:9007811 ประคบสมุนไพรที่ทั่วร่างกาย: 9007820
ซีกใดซีกหนึ่ง แขนและขา ซีกนั้นเคลื่อนไหวไม่ได้ อาจมีอาการชา กลืนลำบาก พูดไม่ชัด ท้องผูก ควบคุม อุจจาระ ปัสสาวะไม่ได้	**อัมพาตครึ่งซีก (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U61.10	Hemiplegia	G81*-G83* *ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ทั่วร่างกาย:9007811 ประคบสมุนไพรที่ทั่วร่างกาย: 9007820

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
ขาทั้ง ๒ ข้างไม่มีแรง เคลื่อนไหวไม่ปกติ ควบคุมการขยับอวัยวะ ปัสสาวะไม่ได้ และบริเวณที่ต่ำกว่าข้อกระดูกสันหลังที่เป็น จะไม่มีความรู้สึก	**อัมพาตครึ่งท่อนล่าง (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U61.11	Paraplegia	G82*-G82.2* *ขึ้นกับผู้ส่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ทั่วร่างกาย:9007811 ประคบสมุนไพรที่ทั่วร่างกาย: 9007820
ไม่สามารถบังคับแขนและขาทั้ง 2 ข้างได้ ถ้าเป็นกับไขสันหลัง ไม่สามารถควบคุมการระบบขยับอวัยวะ ปัสสาวะได้ พุดคุยได้รู้เรื่อง แต่ถ้าเกิดจากสมองจะสูญเสียความรู้สึกนึกคิดสามารถควบคุมระบบขยับอวัยวะ ปัสสาวะได้	**อัมพาตทั้งตัว (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U61.12	Tetraplegia	G80*-G83* *ขึ้นกับผู้ส่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ทั่วร่างกาย:9007811 ประคบสมุนไพรที่ทั่วร่างกาย: 9007820
เคลื่อนไหวแขนไม่ได้ปกติ ข้อต่อหัวไหล่ ข้อต่อข้อมือหลุด ไม่สามารถกระดิกนิ้วมือ กระดกข้อมือไม่ได้	**อัมพาตเฉพาะแขน (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U61.13	Monoplegia of Upper limb, Diplegia of Upper limbs	G830*, G832* *ขึ้นกับผู้ส่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ทั่วร่างกาย:9007811 ประคบสมุนไพรที่ทั่วร่างกาย: 9007820
ขาไม่มีแรง เคลื่อนไหวขาไม่ได้ปกติ บังคับทิศทางไม่ได้ เวลาเดินขาจะปิด	**อัมพาตเฉพาะขา (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U61.14	Monoplegia of Lower limb	G831	นวดราชสำนักที่ทั่วร่างกาย:9007811 ประคบสมุนไพรที่ทั่วร่างกาย: 9007820
เคลื่อนไหวใบหน้าทั่วไปไม่ได้ ยกคิ้วไม่ได้ หลับตาไม่สนิท หน้าลิบ ปากเบี้ยว มุมปากตก น้ำลายไหล อาจมีลิ้นชา หูอื้อ	**อัมพาตหน้า (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U61.15	Bell's palsy	G51.0*-G51.9* *ขึ้นกับผู้ส่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ใบหน้า:1547811 ประคบสมุนไพรที่ใบหน้า:1547820
ปวดศีรษะ ปวดขมับ ปวดเข่าตาหรือปวดกระบอกตา หรืออาจแบบตื้อๆ เป็นข้างเดียว	**ลมปะกำ หรือ ลมตะกำ	U61.2	Migraine	G43.0*-G43.9*	นวดราชสำนักที่ศีรษะ:1007811

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
หรือสลับข้างกันในแต่ละครั้ง และอาจเป็นทั้งสองข้างก็ได้ ทำให้หน้าแดง ตาพร่า ตาลาย เห็นแสงระยิบระยับ	(**กลุ่มโรค 16 โรค)			*ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	ประคบสมุนไพรที่ศีรษะ:1007820 หรือ นวดราชสำนักที่ไหล่และบ่า: 7217811 ประคบสมุนไพรที่ไหล่และบ่า: 7217820
	ปวดศีรษะ	U61.30			
ปวดเจ็บเสียว ข้อหัวไหล่ร้าวลงแขนและขึ้นศีรษะ กล้ามเนื้อบ่าข้างที่เป็นเกร็งตึง อกศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในมุมต่างๆ จะถูกจำกัด เช่น ยกแขน โพล่หลัง เท้าสะเอวไม่ได้องศา	**หัวไหล่ติด หรือหัวไหล่อักเสบ (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U71.00	Frozen shoulder	M75.0*-M75.9* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ไหล่และบ่า: 7217811 ประคบสมุนไพรที่ไหล่และบ่า: 7217820
	ปวดบ่า หรือ ปวดไหล่	U75.02			
มีอาการ ปวดบวม แดง ร้อน หัวไหล่ด้านหน้า เคลื่อนไหวมุมปกติไม่ได้ ยกแขนชูแขนไม่ขึ้น จะเกิดจากอุบัติเหตุทันทีทันใด เช่น โดนกระชาก หกล้ม เป็นต้น	หัวไหล่เปื่อย หรือหัวไหล่เคลื่อน หรือหัวไหล่หลุด	U71.01	Acute Adhesive capsulitis of shoulder or	M75.0*-M75.9* หรือ S43.4*-S43.7* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ไหล่และบ่า: 7217811 ประคบสมุนไพรที่ไหล่และบ่า: 7217820
	ปวดบ่า หรือ ปวดไหล่	U75.02	Dislocation of shoulder joint		
ข้อเท้าแพลง อาการ ปวดขัดในข้อเท้า บวม แดง ร้อน ข้ำ หรือไม้ก็ได้ เดินไม่ถนัด	**ข้อเท้าเคล็ด หรือ ข้อเท้าแพลง (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U71.63	Muscle strain Ankle and foot or Sprain and strain of	M626.7*,M796.7*, M791.7*,M797.7*, S93.4* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่ข้อเท้า:8757811 ประคบสมุนไพรที่ข้อเท้า:8757820
	ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า	U75.05	ankle		

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
อาการที่มีความรู้สึกน้อยกว่าปกติ เกิดจากเส้นประสาทรับความรู้สึกถูกกด ถูกตัดขาด หรือถูกสารพิษ เช่น ชามือ ชาเท้า ชาแขน ชาขา	ชา	U71.73	Disturbances of skin sensation or Numbness/paresthesia or Radiculopathy or Beriberi	R20.0*-R20.8* M54.1*,E511* *ขึ้นกับผู้ส่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ขาท่อน ล่าง:8747811 ประคบสมุนไพรที่ขาท่อน ล่าง:8747820 หรือ นวดราชสำนักที่มีมือ:7267811 ประคบสมุนไพรที่มีมือ:7267820
กล้ามเนื้อจะแข็งเป็นก้อน เป็นลำ ปลายเท้าจะเหยียดตรง กระดกขึ้นลงไม่ได้ การเคลื่อนไหวขา เข่า ข้อเท้า ไม่สะดวก หรือไม่ได้ พบกล้ามเนื้อแข็งเกร็งเฉียบพลัน	**ตะคริวนอง (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U71.74	Cramp and spasm	R25.2	นวดราชสำนักที่ขาท่อนล่าง :8747811 ประคบสมุนไพรที่ขาท่อนล่าง :8747820
	ปวดขา หรือ ปวดเข่า หรือ ปวดเท้า	U75.05			
ปวดกล้ามเนื้อต้นคอ บ่า แข็งเกร็ง อาจปวดศีรษะ ก้ม-เงย หันไปมาทั้งตัว ขัดเสียวร้าวมาที่สะบัก ไม่มีอาการชาลงแขน	**ตกลมอน หรือ คอเคล็ด (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U71.80	Muscle strain Shoulder region or Sprain and strain of cervical spine or Sprain and strain of joints and ligaments of other and unspecified parts of neck	M626.1*, S13.4*,S13.6* *ขึ้นกับผู้ส่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่ไหล่และป่า: 7217811 ประคบสมุนไพรที่ไหล่และป่า: 7217820
	ปวดบ่า หรือ ปวดไหล่	U75.02			
อาการ ปวด เสียว ขัด ยอก บริเวณบั้นเอวและกล้ามเนื้อหลัง หันตัวไม่ถนัด เดินตัวแข็ง เวลาไอ	ยอกเดี้ยว	U75.10		M6265*, M54*, S33.5*	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
จามจะเสียวแปล็บ เจ็บร้าวมาที่หลัง มาหน้าท้อง ไม่มีอาการร้าวขาไปขา เป็นข้างเดียว	ปวดหลัง	U75.01	Muscle strain Pelvic region and thigh ,Low Back Pain Sprain and strain of lumbar spine	*ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820
อาการ ปวด เสียว ชัด ยก บริเวณบั้นเอวและ กล้ามเนื้อหลัง หันตัวไม่ถนัด เดินตัวแข็ง เวลาไอ จามจะเสียวแปล็บ เจ็บร้าวมาที่หลัง มาหน้าท้อง ไม่มีอาการร้าวขาไปขา เป็นสองข้าง	ยกคู้	U75.11	Muscle strain Pelvic region and thigh, Low Back Pain	M6265*, M54*, S33.5* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820
	ปวดหลัง	U75.01	Sprain and strain of lumbar spine	*ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820
ดูแลมารดาหลังคลอด แม่หลังคลอดไม่สบาย อยู่ไฟไม่ได้ จากสาเหตุต่างๆ เช่น มีไข้ ทนความร้อนไม่ได้ หรือน้ำคาวปลาเป็นพิษ	สตรีหลังคลอดอยู่ไฟไม่ได้	U50.3	Postpartum Care and examination or Routine postpartum follow-up	Z39.0*, Z39.2* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	900-77-12 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการพับหม้อเกลือ 900-77-13 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการนวด 900-77-14 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการประคบสมุนไพร 900-77-16 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการอบไอน้ำสมุนไพร 900-77-30 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการปฏิบัติตัว

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
					สำหรับหลังคลอด
หลังคลอดบุตรมารดามีน้ำนมออกน้อย ไม่พอเพียงให้ทารกรับประทาน	สตรีหลังคลอดมีน้ำมน้อย	U50.4	Hypogalactia น้ำนมมีปริมาณน้อยกว่าปกติ or Care and examination of lactating mother การดูแลและการตรวจมารดาที่ให้นมบุตร	O92.4* Z39.1* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการนวดที่เต้านม : 302-77-13 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการประคบสมุนไพรที่เต้านม : 302-77-14
หลังคลอดบุตรมารดาไม่มีน้ำนมเลี้ยงลูก	สตรีหลังคลอดไม่มีน้ำนม	U50.5	Agalactia	O92.3* Z39.1* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการนวดที่เต้านม : 302-77-13 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการประคบสมุนไพรที่เต้านม : 302-77-14
ปวดหลัง ปวดเอว ปวดท้องน้อย เกิดจากมดลูกเคลื่อนไม่อยู่ที่เดิม	มดลูกเคลื่อน	U52.3	Malposition of uterus	N85.4	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว : :8717820 หรือ นวดราชสำนักที่ หน้าท้อง : 4007811

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
					ประคบสมุนไพรที่ หน้าท้อง : 4007820
กลั้นปัสสาวะไม่อยู่เวลาไอหรือหัวเราะ ยกของหนัก ก้าวขึ้นลงบันไดปัสสาวะเล็ด หรือกระปริดกระปรอย มีปวดหลังร้าวมาท้องน้อย	มดลูกต่ำ	U52.30	Stress incontinence, Other specified urinary incontinence	N39.3*, N39.4*,R32* *ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820 หรือ นวดราชสำนักที่ หน้าท้อง : 4007811 ประคบสมุนไพรที่ หน้าท้อง : 4007820
ผายลมทางช่องคลอด เวลาก้าวเดินจะเสียวช่องคลอด ทำให้ปวดต้นคอ ปวดหลังร้าวมาท้องน้อย ไม่ทนร้อนทนหนาว ถูกความร้อน ความเย็นไ้จะขึ้น ใจหวิว ใจสั่น อ่อนเพลีย	มดลูกลอย	U52.31	Malposition of Uterus	N85.4	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820 หรือ นวดราชสำนักที่หน้าท้อง : 4007811

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
					ประคบสมุนไพรที่หน้าท้อง : 4007820
อาการเริ่มเป็นแรกๆจะปวดท้องน้อยมาก ปวดจนตัวบิด ให้รีบแก้ไขถ้าบิดตัวจะทำให้มดลูกเคลื่อน อาการต่างๆไป มีอาการปวดหลังปวดเอว ปวดกระเบนเหน็บ เชิงกราน ร้าวซาออกขา เย็นปลายมือปลายเท้า มีตกขาวไม่คัน ไม่มีกลิ่น ปวดท้องน้อย มีอาการตึงคอ และปวดศีรษะ	มดลูกตะแคง	U52.32	Malposition of Uterus	N85.4	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว : :8717820 หรือ นวดราชสำนักที่ หน้าท้อง : 4007811 ประคบสมุนไพรที่ หน้าท้อง : 4007820
ประจำเดือนมาไม่ปกติ ไม่สม่ำเสมอ เป็นลิ่มเป็นก้อน มีสีแดงคล้ำจนดำ และมีก้อนแข็งในมดลูก ปวดหลัง ปวดเอว ปวดก้านคอ กรณีเป็นเรื้อรังมือเท้าเย็น ขาปลายมือ ปลายเท้า ไม่มีกำลัง ใจหวิว ใจสั่น ชี้อ่อน ชี้นาว เหงื่อออกง่าย กระสับกระส่ายไม่สบายตัว นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร ผอมแห้งแรงน้อย	ดานเลือด	U52.2	Hematometra, Other specified irregular menstruation, Irregular menstruation, unspecified	N85.7 , N92.5 , N92.6 *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว : :8717820 หรือ

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
					นวดราชสำนักที่ หน้าท้อง : 4007811 ประคบสมุนไพรที่ หน้าท้อง : 4007820
ท้องผูกเป็นประจำ เป็นเถาดานพรตึก อูจจาระ แข็งเหมือนขี้แพะ มีอาการใจหวิว ใจสั่น เบื่อ อาหาร นอนไม่หลับเวลาตึกๆ หรือเข้ามิด อากาศเย็นทำให้ตื่นขึ้นมาไอ ทำให้เหนื่อย เวียน ศีรษะ ปวดศีรษะ หงุดหงิดง่าย อารมณ์ไม่ แจ่มใส ท้องอืด ท้องเฟ้อได้ ปวดหลังเป็นประจำ ชาปลายมือปลายเท้าและเย็นเหมือนเป็นเหน็บ	**दानลม (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U66.86	Constipation, Flatulence, and related conditions	K59.0*, R14* *ขึ้นกับผู้สั่งการ รักษา	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820 หรือ นวดราชสำนักที่ หน้าท้อง : 4007811 ประคบสมุนไพรที่ หน้าท้อง : 4007820
พรายเลือด เป็นผื่นสีแดง เป็นจ้ำแดงหรือเขียว อาจมีอาการ ปวดแสบปวดร้อนร่วมด้วย พรายย่ำ	พรายเลือด หรือ พราย ย่ำ	U74.01	Pigmented purpuric dermatosis	L81.7	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
เป็นผื่นหรือจ้ำสีแดงเข้ม หรือสีม่วง อาจมีอาการปวดแสบปวดร้อน และมีคันร่วมด้วยบ้างเล็กน้อย					ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820 หรือ นวดราชสำนักที่ หน้าท้อง : 4007811 ประคบสมุนไพรที่ หน้าท้อง : 4007820
อาการปวดท้องขณะมีประจำเดือน	**ปวดโลหิตระดู หรือปวดระดู (**กลุ่มโรค 16 โรค)	U51.6	Primary dysmenorrhea, Secondary dysmenorrhea, Dysmenorrhea, unspecified	N94.4*-N94.6* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว :8717820 หรือ นวดราชสำนักที่ หน้าท้อง : 4007811 ประคบสมุนไพรที่ หน้าท้อง : 4007820

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
อวัยวะเพศไม่แข็งตัว หรือแข็งตัวแต่ไม่สามารถร่วมเพศได้จนเสร็จ ความต้องการทางเพศลดลง	กามตายด้าน	U67.5	Lack or loss of sexual desire, Failure of genital response	F52.0*,F52.2* *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	นวดราชสำนักที่หลัง:5907811 ประคบสมุนไพรที่หลัง:5907820 หรือ นวดราชสำนักที่ สะโพก เอว : 8717811 ประคบสมุนไพรที่ สะโพก เอว : :8717820 หรือ นวดราชสำนักที่ หน้าท้อง : 4007811 ประคบสมุนไพรที่ หน้าท้อง : 4007820
การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค		U77			-
การบริหารหญิงตั้งครรภ์ปกติ		U77.0			สำหรับดูแลหญิงตั้งครรภ์
การบริหารฟื้นฟูสภาพในหญิงหลังคลอดปกติ		U77.1			สำหรับดูแลมารดาหลังคลอด 900-77-30 การบริหารหญิงหลังคลอดด้วยการปฏิบัติตัว สำหรับหลังคลอด
การบริหารทารกปกติ		U77.2			
การดูแลบุคคลกลุ่มอื่นๆปกติ		U77.3			

อาการ	โรคทางแพทย์แผนไทย	รหัสโรคแผนไทย	โรคทางแพทย์แผนปัจจุบัน	รหัสโรค ICD 10	หัตถการ
การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่ระบุรายละเอียด		U77.8			900-79-02 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการบริหารร่างกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน 900-79-03 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการนั่งสมาธิ 900-79-04 การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการรับประทานอาหารสุขภาพ
การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ไม่ระบุรายละเอียด		U77.9			
อบสมุนไพร : คัดจมน้ำมูกไหล ไม่มีไข้,	ไข้หวัด	U56.19	Asthma ,	J45*, *ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	การอบไอน้ำสมุนไพร ที่ทั่วร่างกาย : 9007800 การเข้ากระโจม ที่ทั่วร่างกาย: 9007802
	สิงคานิกภาพการ หรือน้ำมูกพิการ	U58.43			
	โรคภูมิแพ้	U74.3			
อบสมุนไพร : โรคกล้ามเนื้อ กระดูก เส้นเอ็น	โรคกล้ามเนื้อ กระดูก เส้นเอ็น	U*	โรคกล้ามเนื้อ กระดูก เส้นเอ็น	*ขึ้นกับผู้สั่งการรักษา	การอบไอน้ำสมุนไพร ที่ทั่วร่างกาย : 9007800 การเข้ากระโจม ที่ทั่วร่างกาย: 9007802

แนวทางปฏิบัติด้านการใช้ยาสมุนไพร

การซักประวัติ ตรวจร่างกาย และวินิจฉัยโรค

การรักษา/ด้วยการใช้ยาสมุนไพร

มีอาการ ไม่เกิน 3 เดือน

มีอาการ เกิน 3 เดือน

การรักษาด้วยการใช้ยาสมุนไพร
ไม่เกิน 2 สัปดาห์
ประเมินผลการรักษาเมื่อสิ้นสุดการรักษา

การรักษาด้วยการใช้ยาสมุนไพร
ไม่เกิน 4 สัปดาห์
ประเมินผลการรักษาเมื่อสิ้นสุดการรักษา

อาการดีขึ้น?

ไม่

พิจารณาการรักษา/ฟื้นฟูสภาพรูปแบบอื่น
- เพิ่มการรักษา/ฟื้นฟูสภาพรูปแบบอื่นๆของ
การแพทย์แผนไทย
- ส่งต่อเพื่อปรึกษาแพทย์แผนปัจจุบัน

ใช่

จำเป็นต้องให้การรักษา/ด้วยการ
ใช้ยาสมุนไพร
ต่อหรือไม่?

ไม่

ยุติการรักษาด้วยการใช้ยาสมุนไพร
- สรุปการรักษาในแฟ้ม

ใช่

การรักษาด้วยการใช้ยาสมุนไพร
ไม่เกิน 8 สัปดาห์

- ประเมินผลการรักษาเมื่อสิ้นสุดการรักษา/ฟื้นฟูสภาพ

ตารางเปรียบเทียบการใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลเพื่อทดแทนยาแผนปัจจุบัน

กลุ่มที่ 1 ยาแผนไทยหรือยาแผนโบราณ

1. ยากลุ่มอาการทางระบบไหลเวียนโลหิต

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาหอมทิพ โอสถ	Dimenhydrinate 50 mg Cinnarizine 25 mg	แก้ลมวิงเวียน	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม ละลายน้ำ กระสายยา เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง	ข้อควรระวัง -ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet -ระวังการใช้อย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ -ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้ น้ำกระสายยาที่ใช้ น้ำดอกไม้หรือน้ำสุก
ยาหอมเทพจิตร	Dimenhydrinate 50 mg Cinnarizine 25 mg	1.แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว วิงเวียน คลื่นไส้ ตาพร่าจะเป็นลม) ใจสั่น 2.บำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื้น (ทำให้สุขใจ สบายใจ อารมณ์แจ่มใส คลายเครียด)	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม ละลายน้ำสุก เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกิน วันละ 3 ครั้ง ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง	ข้อควรระวัง -ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet -ระวังการใช้อย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ -ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้
ยาหอมนวโกฐ	Dimenhydrinate 50 mg Cinnarizine 25 mg	1.แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ 2.แก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ละลายน้ำกระสายยา เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ทุก 3	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ข้อควรระวัง - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants , Antiplatelet - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้ น้ำกระสายยาที่ใช้ ● กรณีแก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ ใช้น้ำลูกผักชี (15 กรัม) หรือเทียนดำ (15 กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			- 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง	• กรณีแก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย) ใช้ก้านสะเดา (33 ก้าน หรือ 15 กรัม) ลูกกระดอม (7 ลูก หรือ 15 กรัม) และ เถาบอระเพ็ด (7 องคุลี หรือ 15 กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา • ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน
ยาหอมแก้ลม วิงเวียน	Dimenhydrinate 50 mg Cinnarizine 25 mg	แก้ลมวิงเวียน อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ	ครั้งละ 600 มิลลิกรัม – 1 กรัม ละลายน้ำสุก เมื่อมีอาการ ทุก 3 – 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง	ข้อควรระวัง - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้
ยาหอม อินทจักร์	Dimenhydrinate 50 mg Cinnarizine 25 mg	1.แก้ลมบาดทะจิต 2.แก้คลื่นเหียนอาเจียน 3.แก้ลมจุกเสียด	ชนิดผง ครั้งละ 1 – 2 กรัม ละลายน้ำกระสาย ยา ทุก 3 – 4 ชั่วโมง ไม่ ควรเกิน วันละ 3 ครั้ง ชนิดเม็ด รับประทาน ครั้งละ 1 - 2 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวัน ละ 3 ครั้ง	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้ น้ำกระสายยาที่ใช้ • กรณีแก้ลมบาดทะจิต ใช้น้ำดอกมะลิ • กรณีแก้คลื่นเหียนอาเจียน ใช้น้ำลูกผักชีเหียนดำต้ม ถ้าไม่มีใช้น้ำสุก • กรณีแก้ลมจุกเสียด ใช้น้ำขิงต้ม

2. กลุ่มอาการทางระบบทางเดินอาหาร

2.1 กลุ่มยาขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาธาตุน้ำร้อน	Loperamide 2 mg	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ (ใช้ในคนไข้อุจจาระธาตุพิการ ท้องผูก ท้องเฟ้อ อาหารไม่ย่อย ถ่ายอุจจาระยาก เป็นก้อนเล็กๆ)	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูลและชนิดลูกกลอน ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants , Antiplatelet - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบวมและเกิดพิษได้ - ในกรณีท้องเสีย ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์ น้ำกระสายยาที่ใช้ ● กรณีแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม 3 กลีบ ทูบขงน้ำร้อน หรือใช้ใบกะเพรา ต้มเป็นน้ำกระสายยา ● ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน
ยาธาตุน้ำเย็น	M. carminative	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด แน่นท้อง	ครั้งละ 15 - 30 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร	*ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบวมและเกิดพิษได้
ยาเบญจกูล	Simethicone 80mg, M. Carminative Digest	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ	ชนิดขง ครั้งละ 1.5 - 2 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็กเล็ก - ไม่ควรใช้ยานี้ในฤดูร้อน เนื่องจากอาจทำให้ไฟธาตุกำเริบ - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันเกิน 7 วัน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			ชนิดผง ครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน ครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร	
ยาประสะกะเพรา		บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด	ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก) เด็ก อายุ 1 – 3 เดือน ครั้งละ 100 – 200 มิลลิกรัม อายุ 4 – 6 เดือน ครั้งละ 200 – 300 มิลลิกรัม อายุ 7 – 12 เดือน ครั้งละ 400 – 600 มิลลิกรัม โดยนํายาละลายน้ำ กระจายยา (ทิ้งไว้ให้ตกตะกอน แล้วใช้หลอดหยดดูดส่วนน้ำใส) รับประทานวันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น เมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น เมื่อมีอาการ	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ น้ำกระสายยาที่ใช้ ● กรณีแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้น้ำสุก หรือน้ำใบกะเพราต้ม ● กรณีแก้จุกเสียด ใช้โพลีเอทิลีนไกลคอล ผสมกับน้ำสุก

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาประสะ กานพลู	Simethicone80mg, M. Carminative Digest	บรรเทาอาการปวดท้อง จุกเสียด แน่น ท้องจากอาหารไม่ย่อย เนื่องจากธาตุไม่ ปกติ	ชนิดผง ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา วัน ละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูลและชนิด เม็ด ครั้งละ 1 กรัม วัน ละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เมื่อมีอาการ	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้ *ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษ ได้ น้ำกระสายยาที่ใช้ ● ใช้โพลีเอทิลีนกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสาย ● ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน
ยาประสะ เจตพังคี	Simethicone80mg, M. Carminative Digest	แก้กษัยจุกเสียด ขับผายลม	ชนิดผง ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ก่อน อาหาร ชนิดแคปซูลและชนิด เม็ด ครั้งละ 1 กรัม วัน ละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้ *ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษ ได้
ยามันธาตุ	Simethicone80mg, M. Carminative Digest	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาตุ ไม่ปกติ	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้ง ละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ชนิดแคปซูลและชนิด เม็ด ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อน อาหาร เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้ง ละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้ **ห้ามใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ขวบ เนื่องจากเป็นยารส ร้อน ทำให้ลิ้น ปากแสบร้อนได้ ข้อควรระวัง - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants , Antiplatelet - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษ ได้

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยamahajir ใหญ่		1. แก้กลมชาง	ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก) เด็ก อายุ 1 – 5 ขวบ ครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม ละลายน้ำสุก เพิ่มและลดได้ตามส่วน วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร	ข้อควรระวัง - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (Anticoagulant) และ ยาด้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (Antiplatelets) - หากรับประทานแล้วมีอาการท้องเสีย ควรหยุดรับประทานยา
		2. บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ	ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก) เด็ก อายุ 1 – 5 ขวบ ครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม ละลายน้ำสุก เพิ่มและลดได้ตามส่วน วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร ชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล เด็ก อายุ 6 – 12 ปี ครั้งละ 1.5 กรัม วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร	
ยาวิสัมพยา ใหญ่	Simethicone 80mg, M. Carminative Digest	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด	ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุกหรือผสมน้ำผึ้งปั้น เป็นลูกกลอน ทุก 4 ชั่วโมง	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ใช้ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ระวังการใช้ร่วมกับ Phenytoin, Propranolol, Theophylline และ Rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีดอกตีป्लीในปริมาณสูง

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาอภัยสาลี	Simethicone 80mg, M. Carminative Digest	บำบัดโรคลม บรรเทาอาการจุกเสียด แน่น	ครั้งละ 1.5 – 2 กรัม วันละ 2 ครั้ง เช้าและ เย็น ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet

2.2 กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องผูก

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาถ่ายดีเกลือ ฝรั่ง	Bisacodyl 5 mg., Milk of Magnesia	ใช้บรรเทาอาการท้องผูกเฉพาะในรายที่ ท้องผูกมากหรือในรายที่มีอาการท้องผูก เรื้อรัง และใช้ยาอื่นแล้วไม่ได้ผล	ชนิดแคปซูลและชนิด เม็ด ครั้งแรก รับประทาน 1 กรัม วัน ละ 1 ครั้ง ก่อนนอน ถ้าไม่ถ่าย วันต่อไป รับประทานเพิ่มเป็น 1.5 กรัม แต่ไม่เกิน 2.5 กรัม ต่อวัน (ตามธาตุหนัก ธาตุเบา)	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และเด็ก, ในผู้มีภาวะทางเดิน อาหารอุดตัน, ในผู้ป่วยที่มีภาวะผิดปกติเฉียบพลันที่ ทางเดินอาหาร เช่นคลื่นไส้ อาเจียน ข้อควรระวัง : - เนื่องจากเป็นยาถ่ายอย่างแรง ไม่ควรใช้ยานี้ในผู้ป่วย อ่อนเพลียมากหรือมีภาวะขาดน้ำ - เมื่อถ่ายแล้วให้เว้นอย่างน้อย 2 วัน แล้วจึงใช้ยานี้อีก ครั้ง - ระวังการใช้ยาในผู้สูงอายุ และผู้ป่วยที่มีความผิดปกติ ของไตและตับ เนื่องจากยามีส่วนผสมของแมกนีเซียม อาการไม่พึงประสงค์ : ปวดเสียดท้อง

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาธาณีสันตะฆาต	Bisacodyl 5mg , Milk of Magnesia	แก้ถ่ายดาง ท้องผูก	ชนิดผง ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำสุกหรือผสมน้ำผึ้ง บ้วนเป็นลูกกลอน วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ระวังการใช้ร่วมกับ Phenytoin, Propranolol, theophylline และ Rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ระวังการใช้ยาในผู้สูงอายุ

2.3 กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องเสีย

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาธาตุดับรรจบ	Loperamide 2 mg	บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ (ใช้ในคนไข้อุจจาระธาตุพิการ ท้องผูก ท้องเฟ้อ อาหารไม่ย่อย พะอืดพะอม ถ่ายอุจจาระยาก เป็นก้อนเล็กๆ)	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูลและชนิดลูกกลอน	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มีไข้ ข้อควรระวัง - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants , Antiplatelet - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ในกรณีท้องเสีย ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์ น้ำกระสายยาที่ใช้

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อน อาหาร เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้ง ละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมี อาการ	• กรณีบรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกทับทิมต้ม แทรกกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา • ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน
ยาเหลืองปิดสมุทร	Loperamide 2 mg	บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้	ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก) ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 3 - 5 เดือน ครั้งละ 200 มิลลิกรัม อายุ 6 - 12 เดือน ครั้งละ 300 - 400 มิลลิกรัม อายุ 1 - 5 ขวบ ครั้งละ 500 - 700 มิลลิกรัม อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 3 - 5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม เมื่อมีอาการ ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ทุก 3 - 5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	ข้อควรระวัง : - ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์ น้ำกระสายยาที่ใช้ • ใช้น้ำเปลือกลูกทับทิมหรือเปลือกแคต้ม แทรกกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา สำหรับเด็กเล็กให้บดผสมกับน้ำกระสายยา ใช้รับประทานหรือกวาดก็ได้ • ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน

2.4 กลุ่มยาบรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาผสม เพชรสังฆาต	Daflon, Siduol	บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก	ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที	ข้อควรระวัง - ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์ และให้นมบุตร - ควรระวังในผู้ป่วยที่มีภาวะไตบกพร่อง อาการไม่พึงประสงค์ : ท้องเสีย มวนท้อง
ยาริดสีดวง มหากาฬ	Daflon, Siduol	บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก	ครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	ข้อควรระวัง - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์ และให้นมบุตร

3. อาการทางสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาประสะไพล	Mefenamic acid 250mg	1.ระดูมาไม่สม่ำเสมอหรือน้อยกว่า ปกติ	ชนิดผง ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เป็น เวลา 3 - 5 วัน เมื่อระดูมา ให้หยุด รับประทาน ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน ครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เป็น	**ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่ มีไข้ - ห้ามรับประทานในหญิงที่มีระดูมากกว่าปกติ เพราะจะ ทำให้มีการขับระดูออกมามากขึ้น ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษ ได้

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
		2.บรรเทาอาการปวดประจำเดือน	เวลา 3 - 5 วัน เมื่อระดูมาให้หยุดรับประทาน ในกรณีที่มีอาการปวดประจำเดือนเป็นประจำ ให้รับประทานยาก่อนมีประจำเดือน 2 - 3 วันไปจนถึงวันแรกและวันที่สองที่มีประจำเดือน ชนิดผง ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน ครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	-กรณีระดูมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 1 เดือน
		3.ขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอด	ชนิดผง ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน ครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน	- กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาปลุกไฟธาตุ		กระตุ้นน้ำนม กระจายเลือดลมในหญิงหลังคลอด	ครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Phenytoin, Propranolol, Theophylline และ Rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง อาการไม่พึงประสงค์ : แสบร้อนยอดอก
ยาไฟประลัยกัลป์		ขับน้ำคาวปลาในเรือนไฟ ช่วยห้ามดลูกเข้าอู่	ชนิดผง ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน	**ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ -ห้ามใช้ในหญิงที่ผ่าคลอด เนื่องจากทำให้แผลหายช้า ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
ยาไฟห่ากอง		ขับน้ำคาวปลาในเรือนไฟ ช่วยห้ามดลูกเข้าอู่	ชนิดผง ครั้งละ 1 – 1.5 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ครั้งละ 1 – 1.5	**ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ -ห้ามใช้ในหญิงที่ผ่าคลอด เนื่องจากทำให้แผลหายช้า

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน	
ยาเลือดงาม	Mefenamic acid 250mg	บรรเทาอาการปวดประจำเดือน ช่วยให้ประจำเดือนมาเป็นปกติ แก้มตุ๋น	ชนิดผง ครั้งละ 1 – 2 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ชนิดแคปซูล ครั้งละ 1 – 2 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูร์และเกิดพิษได้
ยาสตรีหลังคลอด		ขับน้ำคาวปลา บำรุงเลือด ช่วยให้มดลูกเข้าอู่เร็วในหญิงหลังคลอด	นำยาใส่ในน้ำพอท่วม ต้มด้วยไฟปานกลาง นานครึ่งชั่วโมง นำเฉพาะส่วนน้ำมา รับประทาน ครั้งละ 250 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร หรือดื่มแทนน้ำ รับประทานติดต่อกัน 1 สัปดาห์หรือจนกว่า น้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน	**ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ ข้อมูลเพิ่มเติม - ยา 1 ห่อ สามารถใช้ติดต่อกันประมาณ 5-7 วัน โดยให้อุ่นน้ำสมุนไพรทุกครั้งก่อนการรับประทานยา

4. ยาแก้ไอ

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาเขียวหอม	Paracetamol 500mg	1.บรรเทาอาการไข้ แก้อ่อนในกระหายน้ำ 2.แก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จากหัดและอีสุกอีใส)	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 4-6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 4 - 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ ชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ทุก 4 - 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม ทุก 4 - 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก *หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ น้ำกระสายยาที่ใช้ ● กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ ใช้น้ำสุก หรือน้ำดอกมะลิเป็นน้ำกระสายยา ● กรณีแก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส ละลายน้ำรากผักชีต้ม เป็นน้ำกระสายยา ทั้งรับประทาน และชโลม หมายเหตุ การชโลมใช้ยาผงละลายน้ำ 1 ต่อ 3 แล้วชโลม (ประพรม) ทัวตามตัวบริเวณที่ตุ่มใสยังไม่แตก
ยาจันทน์ลีลา	Paracetamol 500mg. NSAIDs	บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู ใช้ได้กรณีการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อร่วมด้วย	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 - 2 กรัม ละลายน้ำสุก ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำสุก ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	ข้อควรระวัง : - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก *หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ ข้อมูลเพิ่มเติม -แนะนำให้ใช้ยาจันทน์ลีลาได้ในหญิงที่มีไข้ที่ประจำหรือใช้ระหว่างมีประจำเดือน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 - 2 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	
ยาประสะ จันทน์แดง	Paracetamol 500mg	บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน (ไข้พิษ) แก้ร้อนใน กระจายน้ำ	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง	ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจาก อาจบดบังอาการของไข้เลือดออก *หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ น้ำกระสายที่ใช้ ใช้น้ำสุก หรือน้ำดอกมะลิ
ยาประสะ เปราะใหญ่	Paracetamol 500mg	ถอนพิษไข้ตานซางสำหรับเด็ก	ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก) เด็ก อายุ 1 - 5 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำ	ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			กระสายยา ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 1 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก *หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ น้ำกระสายยาที่ใช้ น้ำดอกไม้เทศหรือน้ำสุก
ยามทานิลแท่งทอง	Paracetamol 500mg	1.แก้ไขกัฟ หัด อีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จากไขกัฟ หัด และอีสุกอีใส) 2.แก้ร้อนใน กระจายน้ำ	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1.5 - 2 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1.5 - 2 กรัม วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร	ข้อควรระวัง : - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก *หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
ยาห้าราก	Paracetamol 500mg	บรรเทาอาการไข้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 - 1.5 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ	ข้อควรระวัง

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 - 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก *หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

5. อาการของระบบทางเดินหายใจ

5.1 ยาบรรเทาอาการไอ

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาแก้ไอผสม กานพลู	Bromhexine Acetylcysteine	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	อมครั้งละ 200 - 300 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง	ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมะขามป้อม มีฤทธิ์เป็นยาระบาย อาการไม่พึงประสงค์ : ท้องเสีย
ยาแก้ไอผสม มะขามป้อม	Bromhexine Acetylcysteine	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง	**ห้ามใช้ในผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมะขามป้อม มีฤทธิ์เป็นยาระบาย
ยาแก้ไอผสม มะนาวดอง	Bromhexine Acetylcysteine	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	ครั้งละ 200 - 300 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ ไอ ทุก 4 ชั่วโมง	
ยาแก้ไอ พื้นบ้านอีสาน	Bromhexine Acetylcysteine	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง	
ยาตรีผลา	Bromhexine Acetylcysteine	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	ครั้งละ 200 - 300 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ ไอ ทุก 4 ชั่วโมง	ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสีย อาการไม่พึงประสงค์ : ท้องเสีย
ยาประสะ มะแว้ง	Bromhexine Acetylcysteine	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่ม คอ ช่วยขับเสมหะ	ชนิดผง ละลายน้ำมะนาวแทรก เกลือรับประทาน ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 - 1.4 กรัม เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 200 - 400 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ ชนิดเม็ดและชนิด ลูกกลอน ละลายน้ำมะนาวแทรก เกลือรับประทานหรือใช้ อม ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 - 1.4 กรัม เมื่อมีอาการ	ข้อควรระวัง : - ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือ กับผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการ ใช้เกลือ

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้งละ 200 - 400 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ	
ยาอำมฤควาที	Bromhexine Acetylcysteine	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	ชนิดผง ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้ง ละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา เมื่อมีอาการ ชนิดลูกกลอน ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี ครั้ง ละ 500 มิลลิกรัม เมื่อมี อาการ	ข้อควรระวัง : - ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือ กับผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการ ใช้เกลือ น้ำกระสายยาที่ใช้ ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ ใช้จิบหรือกวาด คอ

5.2 ยาบรรเทาอาการหวัด

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาปราบชมพู ทวีป	Antihistamine	บรรเทาอาการหวัดในระยะแรก และ อาการเนื่องจากการแพ้อากาศ	ครั้งละ 750 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและ ก่อนนอน	**ห้ามใช้เมื่อพบภาวะแทรกซ้อนจากภาวะการแพ้อากาศ เช่น ไซนัสอักเสบ หรือติดเชื้อแบคทีเรียซึ่งจะมีอาการเจ็บ บริเวณไซนัส ไข้สูง น้ำมูกและเสมหะเขียว - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก ข้อควรระวัง :

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				- ระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติกและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตัวยารสร้อน - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ระวังการใช้ร่วมกับ Phenytoin, Propranolol, Theophylline และ Rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง อาการไม่พึงประสงค์ : แสบร้อนยอดอก

6. ยาบำรุงโลหิต

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาบำรุงโลหิต	Folic acid 5 mg., Ferrous Sulfate or Ferrous Fumarate (Iron=66 mg.) 200 mg.	บำรุงโลหิต	ชนิดผง ครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยาวันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ก่อนอาหาร ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ครั้งละ 1 กรัม วันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ก่อนอาหาร	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ควรระวังการใช้กับผู้ที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้ น้ำกระสายยาที่ใช้ ใช้น้ำต้มดอกคำไทย หรือดอกคำฝอย เป็นน้ำกระสายยา ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน

7. อาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก

7.1 ยาสำหรับใช้ภายใน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยากษัยเส้น	Orphenadrine+Paracetamol 35+450 mg., Tolperisone 50 ยากลุ่ม NSAIDs เช่น Diclofenac 25 mg.	บรรเทาอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดเมื่อยตามร่างกาย	ครั้งละ 750 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และเด็ก ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้ - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants , Antiplatelet - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบวมและเกิดพิษได้ อาการไม่พึงประสงค์ : แสบร้อนยอดอก
ยาแก้ปวด	Orphenadrine+Paracetamol 35+450 mg., ยากลุ่มNSIADs เช่น Diclofenac 25mg., Vitamin B1-B6-B12	บรรเทาอาการปวดตามเส้นเอ็น กล้ามเนื้อ มือ เท้า ตึงหรือชา	ครั้งละ 1 กรัม ชงน้ำร้อนดื่มประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบวมและเกิดพิษได้ อาการไม่พึงประสงค์ : แสบร้อนยอดอก
ยาธาตุน้ำร้อน	Bisacodyl 5 mg , Milk of Magnesia	แก้กษัยเส้น	ชนิดผง ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำสุกหรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอนวันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 1 ครั้ง	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Anticoagulants, Antiplatelet - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบวมและเกิดพิษได้ - ระวังการใช้ร่วมกับ Phenytoin, Propranolol, Theophylline และ Rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน	- ระวังการใช้ยาในผู้สูงอายุ
ยาผสมโคคลาน	Orphenadrine+paracetamol 35+450 mg., Tolperisone 50 mg. ยากลุ่ม NSAIDs เช่น Diclofenac 25mg.	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย	ชนิดชง ครั้งละ 1 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ชนิดต้ม นำตัวยาทั้งหมดมาเติมให้น้ำท่วมตัวยาดม้น้ำเคี้ยว สามส่วน เหลือหนึ่งส่วน ต้มครั้งละ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	
ยาผสม เถาวัลย์เปรียง	Orphenadrine+Paracetamol 35+450 mg., Tolperisone 50 mg. ยากลุ่ม NSAIDs เช่น Diclofenac 25mg.	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย	ครั้งละ 900 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ในผู้ป่วยเป็นแผลในกระเพาะอาหาร เนื่องจากเถาวัลย์เปรียงมีกลไกออกฤทธิ์เช่นเดียวกับยาแก้ปวดในกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่ สเตียรอยด์ (NSAIDs) - อาจทำให้เกิดการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร อาการไม่พึงประสงค์ : ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง และใจสั่น
ยาสหัสธารา	Orphenadrine+Paracetamol 35+450mg , ยากลุ่มNSIADs เช่น Diclofenac 25mg , Vitamin B1-B6-B12	ขับลมในเส้น แก้วโรคลมกองหยาบ	ครั้งละ 1 – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติกและกรดไหลย้อน เนื่องจาก

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				เป็นตัวยารสร้อน-ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ระวังการใช้ร่วมกับ Phenytoin, Propranolol, Theophylline และ Rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง อาการไม่พึงประสงค์ : ร้อนท้อง แสบท้อง คลื่นไส้ คอแห้ง ผื่นคัน

7.2 ยาสำหรับใช้ภายนอก

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาขี้ผึ้งไหล	Analgesic balm	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย	ทาและถูเบาๆบริเวณที่มีอาการวันละ 2-3 ครั้ง	**ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน, บริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
ยาประคบ	Analgesic balm	ประคบเพื่อลดอาการปวด และช่วยคลายกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อ กระตุ่น หรือเพิ่มการไหลเวียนของโลหิต	นำยาประคบไปนึ่งแล้วใช้ประคบ ขณะยังอุ่น วันละ 1 - 2 ครั้ง ถูประคบ 1 ลูกสามารถใช้ได้ 3 - 4 ครั้ง โดยหลังจากใช้แล้วผึ่งให้แห้ง ก่อนนำไปแช่ตู้เย็น	**ห้ามประคบบริเวณที่มีบาดแผล, เมื่อเกิดการอักเสบเฉียบพลัน เช่น ข้อเท้าแพลง หรือมีอาการอักเสบ บวมแดง ร้อน ในช่วง 24 ชั่วโมงแรก เนื่องจากจะทำให้อักเสบ บวมมากขึ้น และอาจมีเลือดออกมากตามมาได้ โดยควรประคบหลัง 24 ชม. ข้อควรระวัง : - ไม่ควรใช้ลูกประคบที่ร้อนเกินไป ระวังเป็นพิเศษในผู้ป่วยเบาหวาน อัมพาต เด็ก และผู้สูงอายุ อาจทำให้ผิวหนังไหม้พองได้ง่าย

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				- หลังจากประคบสมุนไพรเสร็จใหม่ๆไม่ควรอาบน้ำทันที - ควรระวังการใช้ในผู้ที่แพ้ส่วนประกอบในยาประคบ

8. ยาบำรุงธาตุ ปรับธาตุ

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาตรีเษรมาศ		แก้อ่อนเพลีย ปรับธาตุในผู้ป่วยที่เพิ่งฟื้นจากการเจ็บป่วย เช่น ไข้ ท้องเสีย	ครั้งละ 1 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร ดื่มขณะยายังอุ่น วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน	ข้อควรระวัง : - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันเกิน 1 เดือน - หากใช้เกินขนาดที่แนะนำ อาจจะทำให้ท้องผูก - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้
ยาตรีพิกัด		ปรับสมดุลธาตุ	ครั้งละ 250 - 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้ ข้อควรระวัง : - ไม่ควรใช้ยานี้ในฤดูร้อน ส่งผลให้เฟธาตุกำเริบ - ระวังการใช้ร่วมกับ Phenytoin, Propranolol, Theophylline และ Rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยและดีปลีในปริมาณสูง
ยาเบญจกูล		บำรุงธาตุ แก้อาตุให้ปกติ	ชนิดชง ครั้งละ 1.5 - 2 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร ชนิดผง ครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 เวลา หลังอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็กเล็ก - ไม่ควรใช้ยานี้ในฤดูร้อน เนื่องจากอาจทำให้เฟธาตุกำเริบ - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันเกิน 7 วัน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน ครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร	
ยาปลูกไฟธาตุ		ปลูกไฟธาตุให้บริบูรณ์ ปรับระบบการย่อยอาหารให้ดีขึ้น	ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ร่วมกับ Phenytoin, Propranolol, Theophylline และ Rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง อาการไม่พึงประสงค์ : แสบร้อนยอดอก

กลุ่มที่ 2 ยาพัฒนาจากสมุนไพร

1. ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินอาหาร

กลุ่มยาขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาขมิ้นชัน	Simethicone 80 mg., Soda mint 300 mg., M. carminative, Omeprazole 20 mg.	บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ	ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและ ก่อนนอน	**ห้ามใช้กับผู้ที่มีน้ำดีอุดตัน หรือผู้ที่ไวต่อยานี้ ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				- ควรระวังการใช้กับเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลด้านประสิทธิผลและความปลอดภัย - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (Anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (Antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากสาร curcumin ยับยั้ง CYP 3A4, CYP 1A2 แต่กระตุ้นเอนไซม์ CYP 2A6 - ควรระวังการใช้ร่วมกับยารักษาโรคมะเร็งบางชนิด เช่น Doxorubicin, Chlormethine, Cyclophosphamide และ Calprotectin เนื่องจาก Curcumin อาจมีผลต้านฤทธิ์ยาดังกล่าว อาการไม่พึงประสงค์ : ผิวหนังอักเสบจากการแพ้
ยาขิง	Simethicone 80 mg, M. carminative, Dimenhydrinate 50 mg, Domperidone 10 mg	1.บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ 2.ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียนจากการเมาเรือ 3.ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด	วันละ 2 – 4 กรัม วันละ 1 –2 กรัม ก่อนเดินทาง 30 นาที – 1 ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ ครั้งละ 1 กรัม ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง	ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ อาการไม่พึงประสงค์ : อาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ

1.2 กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องผูก

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาชุมเห็ดเทศ	Bisacodyl 5 mg Milk of magnesia	บรรเทาอาการท้องผูก	ชนิดขง ครั้งละ 3 – 6 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร นาน 10 นาที วันละ 1 ครั้ง ก่อน นอน ชนิดแคปซูล ครั้งละ 3 – 6 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อน นอน	**ห้ามใช้ผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (Gastrointestinal Obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี หรือผู้ป่วย Inflammatory Bowel Disease - การรับประทานยานี้ในขนาดสูงอาจทำให้เกิดไตอักเสบ (Nephritis) - ไม่ควรใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสียน้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย - ควรระวังการใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร อาการไม่พึงประสงค์ : อาจทำให้เกิดอาการปวดมวนท้อง เนื่องจากการบีบตัวของลำไส้ใหญ่
ยามะขามแขก	Bisacodyl 5 mg Milk of magnesia	บรรเทาอาการท้องผูก	ชนิดขง ครั้งละ 2 กรัม ชงน้ำ ร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร ก่อน นอน ชนิดแคปซูลและ ชนิดเม็ด	**ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้ยานี้ในเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี หรือในผู้ป่วย Inflammatory Bowel Disease - การรับประทานยาในขนาดสูง อาจทำให้เกิดไตอักเสบ (Nephritis)

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
			ครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1.2 กรัม ก่อนนอน	- ไม่ควรใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสียน้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และการใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย - ควรระวังการใช้ยานี้กับหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร อาการไม่พึงประสงค์ : ปวดมวนท้อง ผื่นคัน

1.3 กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องเสีย

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยากลิ้ว	Loperamide 2 mg	รักษาแผลในกระเพาะอาหาร บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน	ครั้งละ 10 กรัม ชง น้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	ข้อควรระวัง : - ไม่ควรใช้ในคนที่ท้องผูก - การรับประทานติดต่อกันนานๆอาจทำให้ท้องอืดได้ อาการไม่พึงประสงค์ : ท้องอืด
ยาฟ้าทะลายโจร	Loperamide 2 mg	บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน	ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 2 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน	**ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร -ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้ทารกวิรูปได้ ข้อควรระวัง : - หากใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				- หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วัน แล้วไม่หาย หรือ มีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยาควรหยุดใช้และพบแพทย์ - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยากลุ่ม Anticoagulants และ Antiplatelets - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดความดันเลือดเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้ - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 1A2, CYP 2C9 และ CYP 3A4 อาการไม่พึงประสงค์ : อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเดิน คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้

1.4 กลุ่มยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยากลิ้ว	Soda mint 300 mg,	รักษาแผลในกระเพาะอาหาร	ครั้งละ 10 กรัม ชงน้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	ข้อควรระวัง : - ไม่ควรใช้ในคนที่ท้องผูก - การรับประทานติดต่อกันนานๆอาจทำให้ท้องอืดได้ อาการไม่พึงประสงค์ : ท้องอืด

1.5 กลุ่มยาบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาชิง	Dimenhydrinate	1. บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ	วันละ 2 – 4 กรัม	**ห้ามใช้กับผู้ที่ท่อน้ำดีอุดตัน หรือผู้ที่ไวต่อยานี้ ข้อควรระวัง - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (Anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (Antiplatelets) - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ อาการไม่พึงประสงค์ : อาการสับสนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ
		2. ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียนจากการเมาเรือ	วันละ 1 – 2 กรัม ก่อนเดินทาง 30 นาที – 1 ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ	
		3. ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลัง การผ่าตัด	ครั้งละ 1 กรัม ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง	

2. ยารักษาอาการของระบบทางเดินหายใจ

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาฟ้าทะลายโจร	Paracetamol 500 mg. , Serrati peptidase 5 mg. , Chlorpheniramine 4 mg.	1. บรรเทาอาการเจ็บคอ 2. บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	ครั้งละ 1.5 – 3 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน	**ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้ทารกวิรูปได้ - ห้ามใช้แก้เจ็บคอในกรณีต่าง ๆ ดังนี้ • ผู้ที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ <i>Streptococcus group A</i>

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				● ผู้ที่มีประวัติเป็นโรคไตอักเสบ เนื่องจากเคยติดเชื้อ Streptococcus group A ● ผู้ที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรูมาติก ● ผู้ที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อแบคทีเรีย และมีอาการรุนแรง เช่น มีต่อมหนองในคอ มีไข้สูง และหนาวสั่น ข้อควรระวัง : - หากใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง - หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วัน แล้วไม่หาย หรือ มีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยาควรหยุดใช้และพบแพทย์ - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยากลุ่ม Anticoagulants และ Antiplatelets - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดความดันเลือดเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้ - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ CytochromeP450 (CYP 450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 1A2, CYP 2C9 และ CYP 3A4 อาการไม่พึงประสงค์ : อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเดิน คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้

3. ยารักษากลุ่มอาการทางระบบผิวหนัง

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาทิงเจอร์ ทองพันชั่ง	Miconazole Cream	ทาแก้กลากเกลื้อน โรคผิวหนังที่เกิด จากเชื้อรา น้ำกัดเท้า	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 2 ครั้ง เช้า – เย็น ทาจนกว่าจะ หาย และใช้ต่อเนื่อง อีกอย่างน้อย 2 สัปดาห์	**ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
ยาทิงเจอร์พลู		บรรเทาอาการผิวหนังอักเสบ อาการ อักเสบจากแมลง กัด ต่อย	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 2 ครั้ง เช้า – เย็น	**ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด อาการไม่พึงประสงค์ : เมื่อทาติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจ ทำให้ผิวหนังเป็นสีดำ แต่เมื่อหยุดยาแล้วอาการจะหายไป
ยาบัวบก		ใช้สมานแผล	ทาบริเวณที่มีเป็นแผล วันละ 1-3 ครั้ง หรือ ตามแพทย์สั่ง	**ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้พืชในวงศ์ <i>Apiaceae</i> (<i>Umbelliferae</i>) เช่น ยี่หระ ผักชี - ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติเป็นโรคมะเร็งผิวหนัง - ห้ามใช้ในแผลเปิด ข้อควรระวัง : - ควรหลีกเลี่ยงการใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาการไม่พึงประสงค์ : มีรายงานว่า การทาสารสกัดใบ บัวบกชนิดขี้ผึ้งหรือผง อาจทำให้เกิดผื่นแพ้สัมผัสได้
ยาเปลือกมังคุด	Povidone-iodine	ใช้ภายนอกสำหรับทาแผลสดและแผล เรื้อรัง	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 2 ครั้ง เช้า- เย็น	**ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาพญายอ	Acyclovir Cream Acyclovir oral paste Triamcinolone oral paste Steroid cream	1. ยาครีม บรรเทาอาการของเริม งูสวัด 2. สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) รักษาแผลในปาก (aphthous ulcer) แผลจากการฉายรังสีและเคมีบำบัด 3. ยาโลชั่น บรรเทาอาการผดผื่นคัน ลมพิษ ตุ่มคัน 4. ยาขี้ผึ้ง บรรเทาอาการอักเสบ ปวดบวมจากแมลงกัดต่อย 5. ยาทิงเจอร์ บรรเทาอาการของเริม และงูสวัด	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 5 ครั้ง	
ยาว่านหางจระเข้	Silver sulfadiazine	รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก (burn)	ชนิดเจล ทาบริเวณผิวหนังที่ถูกไฟไหม้น้ำร้อนลวก วันละ 3-4 ครั้ง ชนิดโลชั่น เตรียมสดทาบริเวณผิวหนังที่ถูกไฟไหม้น้ำร้อนลวก วันละ 3-4 ครั้ง	ข้อควรระวัง : - ไม่ควรใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้ว่านหางจระเข้ หรือผลิตภัณฑ์ที่ผสมว่านหางจระเข้ อาการไม่พึงประสงค์ : อาจทำให้เกิดอาการคัน มีผื่นแดงหรือผื่นแพ้สัมผัสได้ หากมีอาการดังกล่าวให้หยุดใช้ยา
ยาเมล็ดน้อยหน่า		กำจัดเหา	ชโลมครีม 20 - 30 กรัม ที่ผม ทั้งไว้ ประมาณ 3 ชั่วโมง ใช้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ติดต่อกัน 3 สัปดาห์	ข้อควรระวัง : - ระวังอย่าให้ครีมเข้าตา และอย่าใช้บริเวณที่มีแผลหรือแผลถลอก อาการไม่พึงประสงค์ : อาจทำให้เกิดอาการคัน มีผื่นแดงหรือผื่นแพ้สัมผัสได้หากมีอาการดังกล่าว ให้หยุดใช้ยา

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				ข้อมูลเพิ่มเติม- ควรใส่ครีมหมักผสมติดต่อกันอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง เพื่อฆ่าตัวเหาใหม่ที่ออกมาจากไข่เหาให้ได้ทั้งหมด

4. ยารักษากลุ่มอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก

4.1 ยาสำหรับรับประทาน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยา เถาวัลย์เปรียง	Orphenadrine+Paracetamol 35+450 mg, Tolperisone 50 mg. ยากลุ่ม NSAIDs เช่น Diclofenac 25mg	บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ลดการ อักเสบของกล้ามเนื้อ	ครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ข้อควรระวัง - ระวังการใช้ในผู้ป่วยเป็นแผลในกระเพาะอาหาร เนื่องจากเถาวัลย์เปรียงมีกลไกออกฤทธิ์เช่นเดียวกับยาแก้ ปวดในกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่ สเตียรอยด์ (NSAIDs) - อาจทำให้เกิดการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร อาการไม่พึงประสงค์ : ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง และใจสั่น
ยาสารสกัด เถาวัลย์เปรียง	Orphenadrine+Paracetamol 35+450 mg, Tolperisone 50 mg. ยากลุ่ม NSAIDs เช่น Diclofenac 25mg	บรรเทาอาการปวดหลังส่วนล่าง (low back pain) และอาการปวดจากข้อเข่า เสื่อม (Knee Osteoarthritis)	ครั้งละ 400 มิลลิกรัม วันละ 2 ครั้ง หลัง อาหารทันที	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ในผู้ป่วยเป็นแผลในกระเพาะอาหาร เนื่องจากเถาวัลย์เปรียงมีกลไกออกฤทธิ์เช่นเดียวกับยาแก้ ปวดในกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่ สเตียรอยด์ (NSAIDs)

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				- อาจทำให้เกิดการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร อาการไม่พึงประสงค์ : เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ อูจจาระ เหลว

4.2 ยาสำหรับใช้ภายนอก

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาพริก	Analgesic balm Methyl Salicylate	บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ (Musculoskeletal pain)	ทาบริเวณที่ปวด 3 - 4 ครั้ง ต่อวัน	**ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้ Capsaicin ห้ามสัมผัสบริเวณตา ระวังอย่าทายาพริกบริเวณผิวหนังที่บอบบางหรือบริเวณ ผิวหนังที่แตก เนื่องจากทำให้เกิดอาการระคายเคือง ข้อควรระวัง : - การใช้ร่วมกับยารักษาโรคหัวใจ กลุ่ม Angiotensin Converting Enzyme Inhibitor (ACE Inhibitor) อาจ ทำให้เกิดอาการไอเพิ่มขึ้น - อาจเพิ่มการดูดซึมของยาโรคหอบหืด คือ Theophylline ชนิดออกฤทธิ์เนิ่นนาน - ควรระวังเมื่อใช้ยาพริกร่วมกับยากลุ่มต่อไปนี้ Angiotensin converting enzyme inhibitors, Anticoagulants, Antiplatelet agents, Barbiturates, Low molecular weight heparins, Theophylline, Thrombolytic agents อาการไม่พึงประสงค์ : ผิวหนังแดง ปวด และแสบร้อน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาไพล	Analgesic balm Methyl Salicylate	บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดยอก	ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวัน ละ 2 - 3 ครั้ง	**ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
ยาน้ำมันไพล	Analgesic balm Methyl Salicylate	บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดยอก	ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวัน ละ 2-3 ครั้ง	**ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด

5. ยารักษาอาการทางระบบทางเดินปัสสาวะ

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยากระเจี๊ยบ แดง	Furosemide 40 mg.	ขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา	รับประทาน ครั้งละ 2 -3 กรัม ชงน้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง หลัง อาหาร	**ห้ามใช้กับผู้ป่วยที่มีการทำงานของไตบกพร่อง ข้อควรระวัง : - กระเจี๊ยบแดงอาจทำให้เกิดอาการท้องเสียได้ เนื่องจากมี ฤทธิ์เป็นยาระบาย อาการไม่พึงประสงค์ : อาจมีอาการปวดมวนท้องได้
ยาหญ้า หนวดแมว	Furosemide 40 mg.	แก้ขัดเบา ซะล้างทางเดินปัสสาวะ ขับ ปัสสาวะ ขับนิ่วขนาดเล็ก	รับประทานครั้งละ 2 - 3 กรัม ชงน้ำร้อน ประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร ดื่มวันละ 2 - 3 ครั้ง	**ห้ามใช้กับผู้ป่วยที่มีการทำงานของหัวใจและไต บกพร่อง ข้อควรระวัง : - ระวังการใช้ยานี้กับผู้ป่วยที่ต้องจำกัดปริมาณ โพแทสเซียม เช่น ผู้ที่เป็นโรคหัวใจเนื่องจากยาหญ้า หนวดแมวมีปริมาณโพแทสเซียมสูง - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิด

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				รับประทาน (Oral hypoglycemic agents) หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้

6. ยาแก้ไอ แก้ร้อนใน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาบัวบก	Paracetamol 500 mg.	แก้ไอ แก้ร้อนใน ขับน้ำ	ชนิดชง ครั้งละ 2 - 4 กรัม ชง น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร วัน ละ 3 ครั้ง หลังอาหาร ชนิดแคปซูล ครั้งละ 400 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร	**ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้พืชในวงศ์ <i>Apiaceae</i> (<i>Umbelliferae</i>) ข้อควรระวัง : - ไม่แนะนำให้ใช้กับผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์ - หลีกเลี่ยงการใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะอาจทำให้เกิดพิษต่อตับได้ในผู้ป่วยบางราย - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่มีผลต่อตับ ยาขับปัสสาวะ และยาที่มีผลข้างเคียงทำให้ง่วงนอน เพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้ - บัวบกอาจเพิ่มระดับน้ำตาลและคอเลสเตอรอลในเลือด และทำให้ประสิทธิภาพของยาลดน้ำตาลและยาคอเลสเตอรอล ลดลง

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
				- ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่มีกระบวนการเมแทบอลิซึมผ่าน Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากบัวบกมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 2C9 และ CYP 2C19 อาการไม่พึงประสงค์ : ง่วงนอน คลื่นไส้ อาเจียน แสบท้อง มวนท้อง ท้องอืด และปัสสาวะบ่อย
ยามะระขึ้นก	Paracetamol 500 mg.	แก้ไข้ แก้อ่อนใน เจริญอาหาร	ชนิดขง ครั้งละ 1 – 2 กรัม ขง น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ชนิดแคปซูลและชนิด เม็ด ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในเด็กหรือหญิงให้นมบุตร เนื่องจากมีรายงานว่าทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดลดลงอย่างมากจนเกิดอาการชักได้ ข้อควรระวัง : - ไม่แนะนำให้ใช้กับผู้สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน (Oral Hypoglycemic Agents) อื่น ๆ หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจทำให้เกิดการเสริมฤทธิ์กันได้ - ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยโรคตับ เพราะเคยมีรายงานว่าทำให้เกิดตับอักเสบได้ อาการไม่พึงประสงค์ : คลื่นไส้ วิงเวียน ชาปลายมือปลายเท้า Hypoglycemic coma อาการชักในเด็กท้องเดินท้องอืดปวดศีรษะ และอาจเพิ่มระดับเอนไซม์ Gamma-Glutamyl Transferase และ Alkaline Phosphatase ในเลือดได้

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยารางจืด	Paracetamol 500 mg.	ถอนพิษไข้ แก้อ่อนใน	ชนิดชง ครั้งละ 2 - 3 กรัม ชงน้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูล ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	ข้อควรระวัง : - ไม่แนะนำให้ใช้กับผู้สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวาน เพราะอาจเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำได้ - ควรระวังการใช้ยานี้กับผู้ป่วยที่ต้องใช้ยารักษาโรคอย่างต่อเนื่อง เพราะยารางจืดอาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย ทำให้ประสิทธิภาพของยาลดลง
ยาหญ้าปักกิ่ง	Paracetamol 500 mg.	แก้ไข้ แก้อ่อนใน แก้น้ำเหลืองเสีย	ชนิดชง ครั้งละ 2 - 3 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ชนิดแคปซูล ครั้งละ 400 - 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	ข้อควรระวัง : - ไม่แนะนำให้ใช้กับผู้สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

7. ยาถอนพิษเปื้อน

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยารางจืด		ถอนพิษเบื่อเมา	ครั้งละ 2 - 3 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120-200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อ มีอาการ	ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวาน เพราะอาจเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำได้ - ควรระวังการใช้ยานี้กับผู้ป่วยที่ต้องใช้ยารักษาโรคอย่างต่อเนื่อง เพราะยารางจืดอาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย ทำให้ประสิทธิผลของยาลดลง

8. ยาลดความอยากบุหรี

ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาหญ้าดอก ขาว		ลดความอยากบุหรี	ครั้งละ 2 กรัม ชงน้ำร้อน ประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร หลังอาหาร วัน ละ 3 - 4 ครั้ง	ข้อควรระวัง : - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจ โรคไต เนื่องจากยาหญ้าดอกขาวมีโพแทสเซียมสูง อาการไม่พึงประสงค์ : ปากแห้ง คอแห้ง

***เอกสารอ้างอิง ราชกิจจานุเบกษา ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2563

การคาดการณ์การเกิดปฏิกิริยาระหว่างยากับสมุนไพร

สมุนไพร	ยาแผนปัจจุบัน	ปฏิกิริยาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	กลไกที่คาดว่าจะเกิด
ขมิ้นชัน	Acetaminophen	ทำให้ระดับยาในเลือดลดลงได้	ขมิ้นชันมีฤทธิ์เหนี่ยวนำเอนไซม์ CYP2A6 ทำให้ยาที่เมแทบอลิซึมผ่านเอนไซม์เหล่านี้ถูกแปรสภาพเพิ่มขึ้น
	Isosorbide - Mononitrate Diclofenac Simvastatin Enalapril Amlodipine Atorvastatin	ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้นได้	ขมิ้นชันมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP3A4, CYP1A4 ทำให้ยาที่เมแทบอลิซึมผ่านเอนไซม์เหล่านี้ถูกแปรสภาพลดลง
	Anticoagulants Antiplatelet agents	มีโอกาสเลือดออกไหลไม่หยุด	ยับยั้งการเกาะกลุ่มของเกล็ดเลือด
	ยาที่กระบวนการเมแทบอลิซึมผ่าน CYP 450	มีผลต่อระดับยาในเลือด	Curcumin ยับยั้ง CYP 3A4, CYP 1A2 แต่กระตุ้นเอนไซม์ CYP 2A6
	ยารักษาโรคมะเร็งบางชนิด เช่น Doxorubicin, Chlormethine, Cyclophosphamide และ Camptothecin	ประสิทธิภาพอาจลดลง	อาจต้านฤทธิ์ยาดังกล่าว
ขิง	ยาช่วยให้เลือดแข็งตัวช้า	มีโอกาสเลือดออกง่ายและแข็งตัวช้า	Gingerol และ shogaol ยับยั้งการเกาะกลุ่มของเกล็ดเลือด
ทองพันชั่ง	Diclofenac Acetaminophen	ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้นได้	ทองพันชั่งมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP3A4, CYP1A4, CYP2C6 ทำให้ยาที่เมตาบอไลซ์ผ่านเอนไซม์เหล่านี้ถูกแปรสภาพลดลง
บัวบก	Enalapril Amlodipine	ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้นได้	บัวบกมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP3A4, CYP1A4 ทำให้ยาที่เมตาบอไลซ์ผ่านเอนไซม์เหล่านี้ถูกแปรสภาพลดลง

สมุนไพร	ยาแผนปัจจุบัน	ปฏิกิริยาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	กลไกที่คาดว่าจะเกิด
ฟ้าทะลายโจร	Aspirin	เพิ่มความเสี่ยงของการเกิดภาวะเลือดออก	ฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งการเกาะกลุ่มของเกล็ดเลือด จึงเสริมฤทธิ์ของ aspirin
	Theophylline Simvastatin Amlodipine	ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้นได้	ทองพันชั่งมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP3A4, CYP1A4, CYP2C9 ทำให้ยาที่เมตาบอลิซึมผ่านเอนไซม์เหล่านี้ถูกแปรสภาพลดลง
ฟ้าทะลายโจร และ Andrographolide	Naproxen	ปริมาณยา naproxen ลดลง แต่ฤทธิ์ต้านการอักเสบของ naproxen เพิ่มขึ้นเมื่อให้ร่วมกับ Andrographolide แต่ไม่มีผลเมื่อให้ร่วมกับ ฟ้าทะลายโจร	ยังไม่รู้กลไก (คาดว่าเสริมฤทธิ์การยับยั้งเอนไซม์ COX-2)
มะขามแขก	Digoxin	เพิ่มฤทธิ์ของยา ทำให้อาการข้างเคียงของยาเพิ่มขึ้น เช่น หัวใจเต้นผิดปกติ การมองเห็นผิดปกติ ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย ง่วงซึม	Sennoside กระตุ้นการขับโพแทสเซียม ออก
	ยาเพิ่มการขับออกของโพแทสเซียม (สเตียรอยด์และยาขับปัสสาวะ)	อาจทำให้เพิ่มการขับออกของโพแทสเซียม มีโอกาสทำให้เกิดอาการไฮโปคาลิเมีย ได้แก่ กล้ามเนื้อล้า ตะคริว ปวดกล้ามเนื้อ	
	Theophylline		
รางจืด	Theophylline Diazepam	ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้นได้	รางจืดมีฤทธิ์ยับยั้ง เอนไซม์ CYP1A4, ทำให้ยาที่เมตาบอลิซึมผ่านเอนไซม์นี้ถูกแปรสภาพลดลง

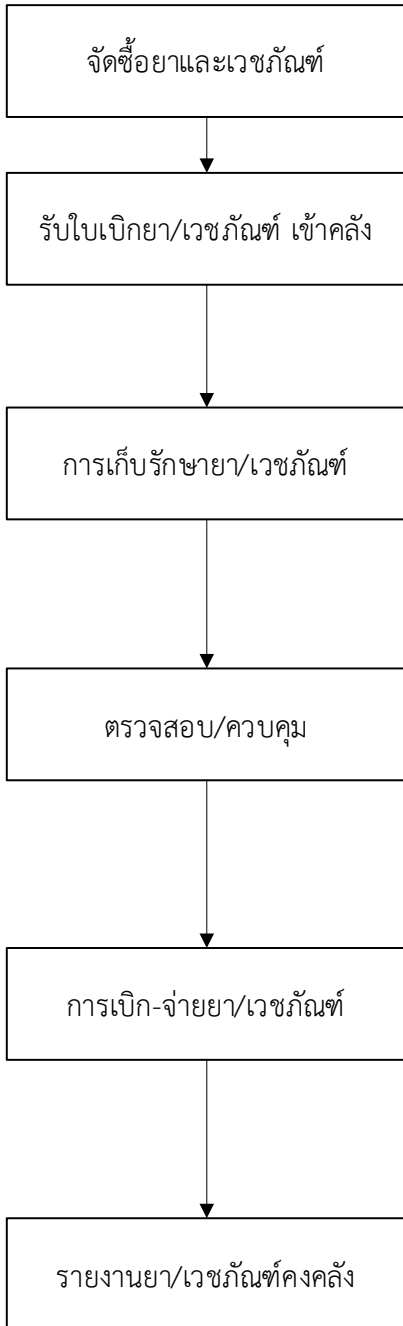
สมุนไพร	ยาแผนปัจจุบัน	ปฏิกิริยาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	กลไกที่คาดว่าจะเกิด
หญ้าหนวดแมว	Enalapril	อาจเสริมอาการไม่พึงประสงค์ของ enalapril ที่ทำให้ระดับโพแทสเซียมในเลือดสูงขึ้น	หญ้าหนวดแมวมีโพแทสเซียมเป็นองค์ประกอบสูง
	Amlodipine	ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้นได้	หญ้าหนวดแมวมีฤทธิ์ยับยั้ง เอนไซม์ CYP3A4 ทำให้ยาที่เมแทบอลิซึมผ่านเอนไซม์เหล่านี้ถูกแปรสภาพลดลง
ว่านหางจระเข้	Digoxin	ทำให้อาการข้างเคียงของยาเพิ่มขึ้น เช่น หัวใจเต้นผิดปกติ การมองเห็นผิดปกติ ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย ง่วงซึม	Aloin กระตุ้นการขับโพแทสเซียม
ว่านหางจระเข้	ยาเพิ่มการขับออกของโพแทสเซียม (สเตียรอยด์และยาขับปัสสาวะ)	อาจทำให้เพิ่มการขับออกของโพแทสเซียม มีโอกาสทำให้เกิดอาการไฮโปคาลิเมีย ได้แก่ กล้ามเนื้อล้า ตะคริว ปวดกล้ามเนื้อ	Aloin กระตุ้นการขับโพแทสเซียม
	Theophylline		

***ที่มาเอกสารประกอบการบรรยายยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ผศ.ดร.สมศักดิ์ นวลแก้ว อาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การบริหารคลังยาและเวชภัณฑ์สมุนไพร การบริหารคลังยาและเวชภัณฑ์ ในโรงพยาบาลแม่ข่าย

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

วิธีการปฏิบัติงาน

1. จัดซื้อจัดจ้างยาและเวชภัณฑ์ตามระเบียบฯ
1. ตรวจสอบความถูกต้องของยา/เวชภัณฑ์ (ชื่อยาความแรง จำนวน) ให้ตรงกับใบนำส่งสินค้าเข้าคลังที่ผ่านการตรวจรับจากกรรมการตรวจรับแล้ว
  2. ใช้ยางรัดคอลล่วง/ขวดยาที่ละห้้า หรือ สิบ หรือตามความเหมาะสม เพื่อความสะดวกในการหยิบจ่าย ตรวจสอบ
  3. ติดสติ๊กเกอร์สี ระบุปี พ.ศ. / ค.ศ. ที่หมดอายุในตำแหน่งที่เห็น ชัดเจน
1. จัดเก็บยา/เวชภัณฑ์ ตามประเภทยา ในสถานที่ที่มีความปลอดภัย ถูก หลักวิชาการ จัดเรียงเป็นระเบียบ หมุนเวียนการใช้ตาม first expire first out (FEFO)
  2. ลงบันทึกการรับเข้าคลังใน การ์ด 1 แผ่นต่อยา/เวชภัณฑ์ 1 รายการ
1. บันทึกอุณหภูมิ-ความชื้น ห้องคลังยา/เวชภัณฑ์และบันทึกอุณหภูมิตู้เย็น ทุกวันทำการ 2 ครั้ง/วัน
  2. สุ่มตรวจนับปริมาณยา/เวชภัณฑ์คงคลัง 1 ครั้ง/เดือน
  3. ตรวจสอบรายงานยา/เวชภัณฑ์ใกล้หมดอายุ ภายใน 8 เดือน ดำเนินการแลกเปลี่ยนตามความเหมาะสม
  4. สุ่มยาตรวจวิเคราะห์ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
1. หน่วยเบิกส่งใบเบิกผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์เครือข่าย
  2. เจ้าหน้าที่คลังยาตรวจสอบใบเบิก
  3. จัดยา/เวชภัณฑ์ตามใบเบิก
  4. ตรวจสอบความถูกต้องของยา/เวชภัณฑ์ที่จัด ให้ตรงกับใบเบิก
  5. เจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่เบิก ตรวจสอบความถูกต้องของยา/เวชภัณฑ์ก่อนรับ
1. ตรวจนับยาคงเหลือจริงเทียบกับจำนวนคงเหลือในการ์ดทุกครั้ง หลังตัด-จ่าย
  2. รายงานยา/เวชภัณฑ์คงคลัง (รายการ ปริมาณ มูลค่า) ณ ห้องคลังยา/เวชภัณฑ์
  3. มีกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี สำรองสอบยันกับบัญชี ตรวจสอบสภาพพัสดุ 1 ครั้ง/ปี

กระบวนการปฏิบัติงานการเบิก-จ่ายยา/เวชภัณฑ์มีไข้ยา
ในคลังยาและเวชภัณฑ์ รพ.สต.

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

วิธีการปฏิบัติงาน

กำหนดแนวทางการเบิก-จ่าย

- 1.รพ.สต. กำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ ระยะเวลาการเบิก-จ่าย ภายในหน่วยงานให้ชัดเจน
2. รพ.สต.กำหนดให้มีการเบิกจ่ายแบบ first expire first out (FEFO) เพื่อป้องกันการหมดอายุของยาและเวชภัณฑ์

รับใบเบิกยา/เวชภัณฑ์ เข้าคลัง

1. ผู้รับผิดชอบ รับใบเบิกจากผู้ขอเบิก
2. การเบิก-จ่าย ต้องจัดทำใบเบิกทุกครั้ง
3. แบบฟอร์มในใบเบิกยา/เวชภัณฑ์ ระบุ ผู้เบิก ผู้รับ ผู้จ่าย ผู้อนุมัติ กำหนดให้ ผู้เบิก-ผู้รับ เป็นบุคคลเดียวกันได้ ส่วน ผู้จ่าย คือผู้ดูแลคลัง และผู้อนุมัติเป็น ผอ.รพ.สต.

ตรวจสอบรายการยา/เวชภัณฑ์
ที่เบิก

1. ผู้รับผิดชอบตรวจสอบรายการยา/เวชภัณฑ์ที่ขอเบิก (เปรียบเทียบใบเบิกกับบัญชีวัสดุ) เพื่อเตรียมจ่าย
2. ผู้รับผิดชอบพิจารณารายการ /ยอดคงเหลือ/จำนวนขอเบิก/min-max (หากมีการระบุไว้)ประกอบการพิจารณาตัดจ่าย
3. เสนอผู้อำนวยการ รพ.สต.เพื่ออนุมัติ

การจ่ายยา/เวชภัณฑ์

1. ผู้รับผิดชอบ จ่ายยา/เวชภัณฑ์ฯ ตามรายการในใบเบิก
2. ผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบลายมือชื่อของ ผู้เบิก ผู้จ่าย ผู้อนุมัติ และผู้รับของใบเบิกให้ครบถ้วน
3. ผู้รับผิดชอบ บันทึกการจ่ายยาในบัญชีวัสดุ (Stock Card) ทุกครั้งให้เป็นปัจจุบัน
หมายเหตุ ผู้เบิกต้องไม่เป็นผู้ทำหน้าที่ในการจ่ายวัสดุ

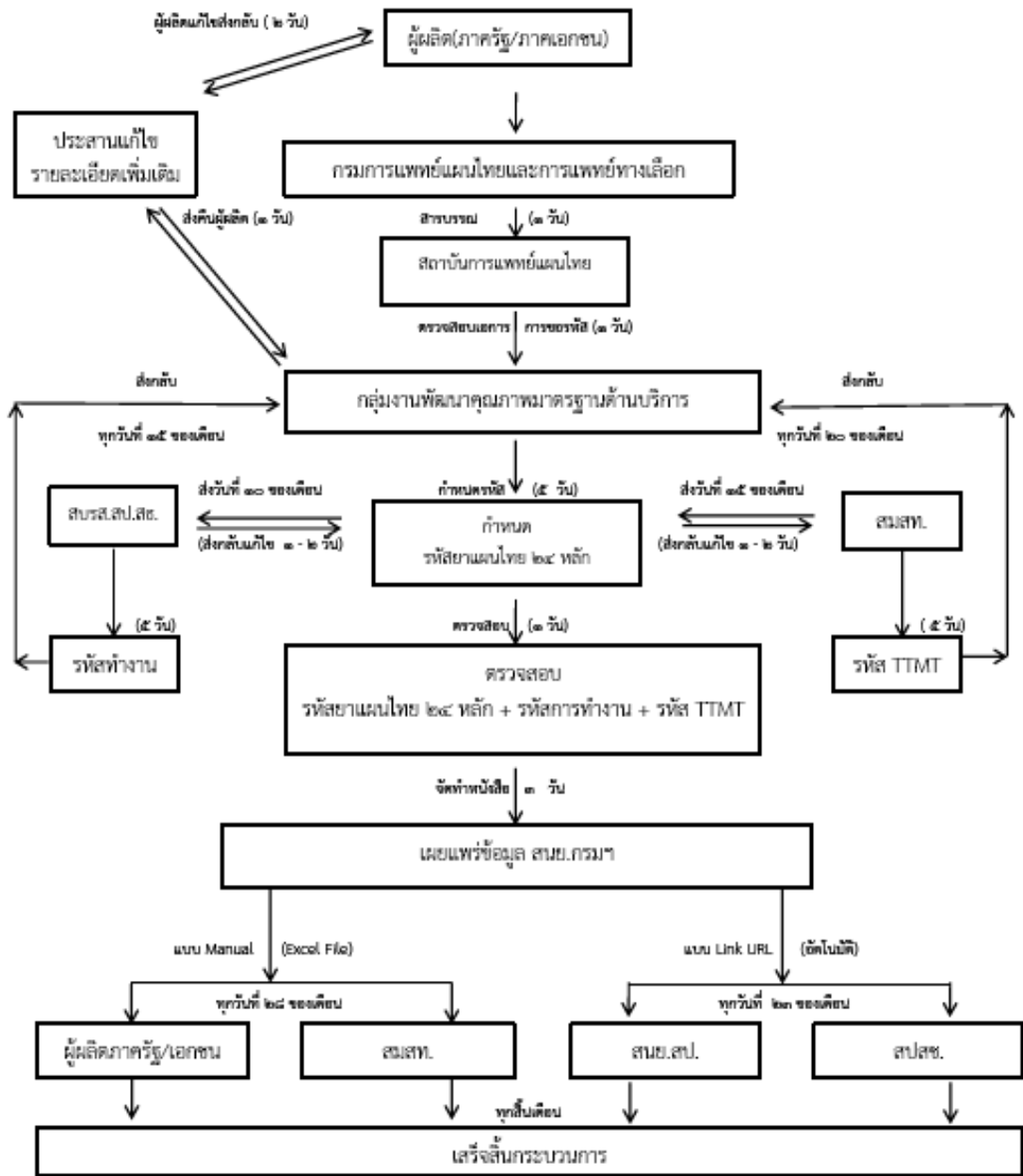
ขั้นตอนการกำหนดรหัสยาแผนไทย 24 หลัก

- 1) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดรหัสยาแผนไทย 24 หลัก
  - 1.1) ภาครัฐและเอกชนไม่สามารถดำเนินการกำหนดรหัสยาแผนไทย 24 หลักขึ้นเองได้
  - 1.2) กรณีกำหนดรหัสยาแผนไทยขึ้นเอง ระบบฐานข้อมูลจะไม่รองรับรหัสที่กำหนดขึ้นเอง
- 2) ผู้ผลิตภาครัฐและเอกชนสามารถ Download เอกสารแบบฟอร์มการขอรหัส ได้ที่
  - 2.1) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก www.dtam.moph.go.th
  - 2.2) ศูนย์มาตรฐานรหัสและข้อมูลสุขภาพแห่งชาติ กลุ่มพัฒนามาตรฐานรหัสด้านสุขภาพ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข www.thcc.or.th
- 3) ผู้ผลิตภาครัฐและเอกชนทำเรื่องขอรหัสยาแผนไทย 24 หลัก ดังนี้
  - 3.1) หนังสือจากหน่วยงาน/ผู้ผลิต การขอรหัสยาแผนไทย 24 หลัก
  - 3.2) แบบฟอร์มพร้อมรายละเอียดของรายการยา
    - 3.2.1) กรอกแบบฟอร์มการขอรหัสยาแผนไทย
    - 3.2.2) เอกสารแนบรายละเอียด/รายการยา เช่น เอกสารแสดงส่วนประกอบของรายการยา/น้ำหนัก
    - 3.2.3) กรณีภาคเอกชน ให้แนบสำเนาเอกสารการขึ้นทะเบียน (G) กับ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มาด้วยทุกครั้ง
  - 3.3) การจัดส่ง ดังนี้
    - 3.3.1) ส่งหนังสือตามระบบราชการ มาที่ เรียนผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี 11000 พร้อมวงเล็บมุมซองว่า (ขอรหัสยาแผนไทย 24 หลัก)
    - 3.3.2) ส่งข้อมูล มาในรูปแบบไฟล์ Microsoft Excel ส่งมาที่ เมล์(หลัก): dq2559@gmail.com หรือ mit19072524@gmail.com เพื่อสะดวกในการจัดทำข้อมูลและติดตามการประสานข้อมูลรหัสยาแผนไทย
- 4) ระบบงานสารบรรณ (การลงทะเบียนรับ-ส่งเอกสาร)
  - 4.1) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
  - 4.2) สถาบันการแพทย์แผนไทย
  - 4.3) กลุ่มงานพัฒนาคุณภาพมาตรฐานด้านบริการ
- 5) ตรวจสอบความถูกต้อง (รายการยา)
  - 5.1) ยาเดี่ยว/ยาตำรับ
  - 5.2) ชื่อยา/ชื่อการค้า
  - 5.3) สรรพคุณยา-ข้อบ่งใช้
  - 5.4) ขนาดความแรง/รูปแบบยา/ผู้ผลิต
  - 5.5) เลขทะเบียนยา (กรณีเอกชน, องค์การเภสัชกรรม, มูลนิธิ ฯลฯ)
  - 5.6) สูตรยา (พร้อมรายละเอียดยา สัดส่วนน้ำหนักยา ทั้งหมด)
- 6) รหัสยาแผนไทย 24 หลัก
  - 6.1) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
  - 6.2) กำหนดรหัสยาแผนไทย 24 หลัก
  - 6.3) ตรวจสอบความถูกต้องของรหัส

- 7) รหัสการทำงาน
    - 7.1) สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (สบรส.สป.)
    - 7.2) กำหนดรหัสทำงาน
    - 7.3) ตรวจสอบความถูกต้องของรหัส
  - 8) รหัส TTMT
    - 8.1) สำนักพัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลสุขภาพไทย (สมสท.) เครือสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)
    - 8.2) กำหนดรหัส TTMT
    - 8.3) ตรวจสอบความถูกต้องของรหัส
  - 9) ตรวจสอบความถูกต้อง (รหัสยา 3 ชุดรหัส)
    - 9.1) กำหนดรหัสยาแผนไทย 24 หลัก
    - 9.2) กำหนดรหัสทำงาน
    - 9.3) กำหนดรหัส TTMT
  - 10) หนังสือส่งข้อมูลเพื่อเผยแพร่ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (จัดเก็บเข้าฐานข้อมูล)
    - 10.1) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
    - 10.2) สำนักพัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลสุขภาพไทย
    - 10.3) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
    - 10.4) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
  - 11) การเผยแพร่ข้อมูลรหัสยาแผนไทย 24 หลัก ผ่านทางเว็บไซต์ ดังนี้
    - 11.1) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (www.dtam.moph.go.th)
    - 11.2) สำนักพัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลสุขภาพไทย (www.this.or.th)
    - 11.3) ศูนย์มาตรฐานรหัสและข้อมูลสุขภาพแห่งชาติ กลุ่มพัฒนามาตรฐานรหัสด้านสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (www.thcc.or.th)
    - 11.4) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (www.nhso.go.th)
  - 12) หนังสือแจ้งผู้ผลิตเรื่องการกำหนดรหัสยาแผนไทย 24 หลัก
  - 13) เสร็จสิ้นกระบวนการ
- สอบถามเพิ่มเติมได้ที่:** กลุ่มงานพัฒนาคุณภาพมาตรฐานด้านบริการ สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โทร. 02-5902614 โทรสาร. 02-5902614 เมล์(หลัก): dq2559@gmail.com หรือ mit19072524@gmail.com
- ที่มา <https://www.dtam.moph.go.th/index.php/th/thai-med-code.html>

แผนผัง การกำหนดรหัสยาแผนไทย ๒๔ หลัก

การค้นหายาสุนไพรรักษา 24 หลัก

1. เข้าไปที่เว็บไซต์ <http://drug.nhso.go.th/DrugCode/searchDrug.zul> ค้นหายาที่ต้องการสืบค้นในช่อง “ค้นหา” กด ค้นหา

The screenshot shows the search results page for 'ยาประคบ'. The search criteria are: 'ค้นหา' (Search) and 'ยาประคบ' (Plaster). The results table shows 13 items.

เลขทะเบียนยา	รหัส24หลัก	ชื่อสามัญ	ชื่อทางการค้า	ความแรง	รูปแบบ	บริษัทเจ้าของทะเบียน	ED/NED	กองทุน
420000004489210044211025		ยาประคบ	ลูกประคบแห้ง	100 กรัม/ห่อ	ยาประคบ	รพ.เทัญ	ED	[UC]
42000000448921504421124		ยาประคบ	ลูกประคบสมุนไพร	150 กรัม/ห่อ	ยาประคบ	รพ.สระบุรี	ED	[UC]
420000004489220044204216		ยาประคบ	ลูกประคบสมุนไพร(แห้ง)	200 กรัม/ซอง	ยาประคบ	รพ.สต.บ้านกุดสะเทิ้น หมู่ที่ 01 ตำบลกุดสะเทิ้น	ED	[UC]

2. เมื่อพบรายการยาที่ต้องการแล้ว สามารถคลิกขวาเพื่อดูข้อมูลเพิ่มเติมได้

The screenshot shows the search results page for 'ยาประคบสมุนไพร'. The search criteria are: 'ค้นหา' (Search) and 'ยาประคบสมุนไพร' (Herbal Plaster). The results table shows 13 items. A context menu is open over the 'ED-NED' column of the 10th row, showing options: 'ED-NED' and 'รายละเอียด' (Details).

เลขทะเบียนยา	รหัส24หลัก	ชื่อสามัญ	ชื่อทางการค้า	ความแรง	รูปแบบ	บริษัทเจ้าของทะเบียน	ED/NED	กองทุน
420000004489210044211025		ยาประคบ	ลูกประคบแห้ง	100 กรัม/ห่อ	ยาประคบ	รพ.เทัญ	ED	[UC]
42000000448921504421124		ยาประคบ	ลูกประคบสมุนไพร	150 กรัม/ห่อ	ยาประคบ	รพ.สระบุรี	ED	[UC]
420000004489220044204216		ยาประคบ	ลูกประคบสมุนไพร(แห้ง)	200 กรัม/ซอง	ยาประคบ	รพ.สต.บ้านกุดสะเทิ้น หมู่ที่ 01 ตำบลกุดสะเทิ้น	ED	[UC]
420000004489220044210896		ยาประคบ	ลูกประคบ	200 กรัม/ซอง	ยาประคบ	รพ.กระสัง	ED	[UC]
G 453/54	420000004489220044282748	ยาประคบ	ลูกประคบ ทีโอพีดี	200 กรัม/ซอง	ยาประคบ	บริษัทไทยแอลพีดี	ED	[UC]
420000004489230044211025		ยาประคบ	ลูกประคบสด	300 กรัม/ลูก	ยาประคบ		ED	[UC]
420000004489235044210693		ยาประคบ	ลูกประคบสมุนไพร	350 กรัม/ห่อ	ยาประคบ		ED	[UC]
420000004489240044204216		ยาประคบ	ลูกประคบสมุนไพร(สด)	400 กรัม/ลูก	ยาประคบ	รพ.สต.บ้านกุดสะเทิ้น หมู่ที่ 01 ตำบลกุดสะเทิ้น	ED	[UC]
420000004489240044211132		ยาประคบ	ลูกประคบ	400 กรัม/ลูก	ยาประคบ	รพ.สต.	ED	[UC]
420000004489240044211132		ยาประคบ	ลูกประคบสมุนไพร	400 กรัม/ลูก	ยาประคบ	รพ.สต.	ED	[UC]

The screenshot shows the 'แสดงรายละเอียดยานาตราฐาน' (Show Standard Drug Details) window for 'ยาสมุนไพร' (Herbal Plaster). The details are as follows:

ข้อมูลยาหลัก	ข้อมูลคำยาหลัก	ข้อมูลคำยารอง
รหัสยา 24 หลัก :	420000004489220044282748	
เลขทะเบียนยา :	G 453/54	
ชื่อสามัญ :	ยาประคบ	
ชื่อทางการค้า * :	ลูกประคบ ทีโอพีดี	
ความแรงยา * :	200 กรัม/ซอง	
รูปแบบยา * :	ยาประคบ	
บริษัทเจ้าของทะเบียน * :	บริษัทไทยแอลพีดี จำกัด	
บริษัทผู้ผลิต :		
ประเทศ :		

การให้บริการในชุมชน

แนวทางการเขียนแผนโครงการในการบริการ

โครงการหรือแผนงานเป็นการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบ เพื่อการปฏิบัติหน้าที่องค์การให้บรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโครงการที่ดีย่อมทำให้ประสิทธิภาพของการดำเนินงานและผู้ร่วมโครงการได้รับประโยชน์สูงสุด นำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ลักษณะโครงการที่ดีมีดังต่อไปนี้

1. สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาขององค์การหรือหน่วยงาน ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาและการฟื้นฟูสภาพแก่กลุ่มเป้าหมาย ตามมาตรฐานวิชาชีพและแนวเวชปฏิบัติการแพทย์แผนไทย
2. มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถดำเนินงานและปฏิบัติได้
3. รายละเอียดของโครงการต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กัน คือวัตถุประสงค์ของโครงการต้องสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล วิธีการดำเนินงานต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
4. รายละเอียดของโครงการสามารถเข้าใจได้ง่าย สะดวกต่อการดำเนินงานตามโครงการ
5. เป็นโครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับนโยบาย/ยุทธศาสตร์ สามารถติดตามประเมินผลได้
6. โครงการต้องกำหนดขึ้นจากข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ
7. โครงการต้องได้รับการสนับสนุนในด้านทรัพยากร และการบริหารอย่างเหมาะสม
8. โครงการต้องมีระยะเวลาในการดำเนินงาน กล่าวคือต้องระบุถึงวันเวลาที่เริ่มต้น และสิ้นสุดโครงการ

การเขียนโครงการ/แผนงานเพื่อให้บริการเชิงรุกในชุมชน เพื่อการเข้าถึงบริการด้านการแพทย์แผนไทยในกลุ่มของผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต คนพิการ และกลุ่มคนไข้เบาหวานที่มีอาการชาฝ่าเท้า รวมถึงการออกเยี่ยมบ้านร่วมกับสหวิชาชีพ ควรจัดทำคำสั่งระดับ คปสอ. ระดับโรงพยาบาล ระดับ รพ.สต. ตามลำดับ ขั้นตอนการทำแผนงานโครงการ มีดังนี้

1. **ชื่อโครงการ** ต้องเป็นชื่อที่เหมาะสม ชัดเจน ดึงดูดความสนใจ และเฉพาะเจาะจงว่าจะทำอะไร
2. **หลักการและเหตุผล** เป็นการแสดงถึงปัญหาความจำเป็น ผู้เขียนโครงการต้องพยายามหาเหตุผลต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นพิจารณาโครงการเห็นความจำเป็น และความสำคัญของโครงการ เพื่อที่จะสนับสนุนต่อไป
3. **วัตถุประสงค์/เป้าหมาย** เป็นการแสดงถึงความต้องการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งการเขียนวัตถุประสงค์ต้องเขียนให้ตรงกับปัญหาว่าระบุไว้เพื่อแสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหานั้นๆ และต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในสิ่งที่เป็นไปได้ สามารถวัดได้
4. **วิธีดำเนินการ** แสดงขั้นตอนภารกิจที่จะต้องทำให้การดำเนินงานตามโครงการและระยะเวลาในการปฏิบัติแต่ละขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ
5. **ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ** เป็นการระบุเวลาที่เริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการและสถานที่ที่จะทำโครงการเพื่อสะดวกในการพิจารณาและติดตามผลของโครงการ
6. **งบประมาณ** แสดงยอดรวมงบประมาณทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินโครงการแหล่งที่มาและแยกรายละเอียดค่าใช้จ่ายที่ชัดเจนว่าเป็นค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง
7. **ผู้รับผิดชอบโครงการ** ต้องระบุชื่อผู้ทำโครงการ
8. **ผลที่คาดว่าจะได้รับ** เป็นการระบุประโยชน์ที่คิดว่าจะได้จากความสำเร็จเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการระบุว่าใครจะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบหรือมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอะไรทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณและต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
9. **การประเมินผลโครงการ** เป็นการระบุว่าหากได้มีการดำเนินโครงการแล้ว จะมีการติดตามดูผลได้อย่างไร เมื่อใด

การบริการต่อเนื่องและการบริการเชิงรุกในชุมชน

การจัดบริการสำหรับผู้ป่วยที่บ้าน (Homeward) โดยมีกิจกรรมดังนี้

1. การเยี่ยมบ้าน (Home visit) หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการดูแลสุขภาพที่บ้าน ซึ่งในทีมเยี่ยมบ้านควรที่จะต้องมี ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเยี่ยมบ้าน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือผู้ป่วยและครอบครัว มีความเต็มใจให้เยี่ยม ทีมบุคลากรสุขภาพ , แพทย์แผนไทยมีความเต็มใจในการเยี่ยม

แนวทางการเยี่ยมบ้าน การเยี่ยมบ้านจะต้องเกิดจากความยินยอมของสองฝ่ายคือฝ่ายผู้เยี่ยมและฝ่ายผู้ถูกเยี่ยมมี ความยินยอม พร้อมใจกัน เมื่อเลือกผู้ป่วยที่จะเยี่ยมแล้วแนวทางในการเยี่ยมแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ขั้นตอนก่อนการเยี่ยม ทีมแพทย์แผนไทยต้องมีการเตรียมพร้อมการออกเยี่ยม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการเยี่ยม, ศึกษาข้อมูล ของผู้ป่วยและสมาชิกในครอบครัว, มีแผนที่การเดินทางและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ป่วย, โทรศัพท์ หรือติดต่อนัดหมายเวลาเยี่ยมก่อนการเยี่ยมบ้าน ควรทราบทางที่จะไปบ้านที่จะไปเยี่ยมหรือมีแผนที่เดินทางไปยังบ้าน หรือ มีแผนที่การเดินทางภายในเขตที่จะเยี่ยมทำให้สะดวกและประหยัดเวลาในการเยี่ยม

1.2 ขั้นตอนขณะการเยี่ยม แพทย์แผนไทยทำการประเมินผู้ป่วย ทบทวนวัตถุประสงค์ของการเยี่ยมร่วมกับสมาชิก ในครอบครัว ประเมินปัญหาเดิมของผู้ป่วยและปัญหาใหม่ที่อาจจะเกิด ตามแนวทางเวชปฏิบัติแพทย์แผนไทย ทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจ และสิ่งแวดล้อมของครอบครัว

1.3 ขั้นตอนหลังการเยี่ยม ในการเยี่ยมบ้านควรจัดทำแฟ้มประวัติการออกติดตามเยี่ยมบ้าน เพื่อใช้สำหรับบันทึก ข้อมูลการดูแลครอบครัว การบันทึกข้อมูลจะทำให้ทราบข้อมูลที่เกิดขึ้น และการวางแผนการเยี่ยมครั้งต่อไปรวมถึงสามารถ ให้บุคลากรอื่นที่จะร่วมเยี่ยมทราบข้อมูลที่ผ่านมา สรุปปัญหาที่ครั้ง ทำแนวทางการรักษาและการเยี่ยมครั้งต่อไป พร้อม บันทึกการบริการในโปรแกรมให้ครบถ้วน

2. การบริการหัตถการให้กับผู้ป่วยที่บ้านตามแนวเวชปฏิบัติการแพทย์แผนไทย เน้นมาตรฐานบริการให้บริการที่สามารถจัดบริการได้ เช่น การนวด การประคบสมุนไพร และอบสมุนไพรด้วยกระโจม การให้สุขศึกษา ทำบริหารฤๅษีดัดตน สมุนไพรบำบัด เป็นต้น

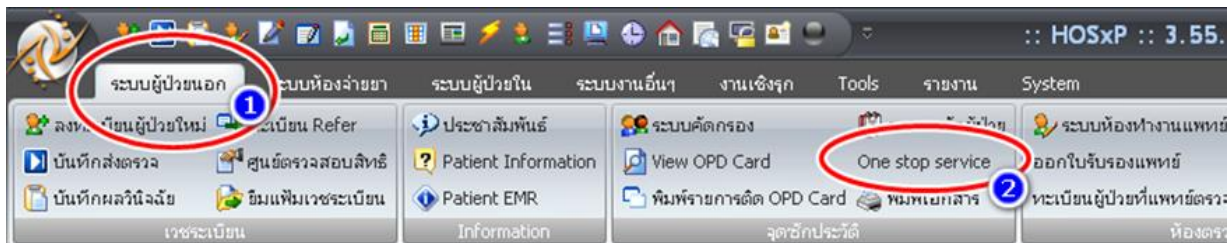
3. บริการสำหรับผู้ดูแลผู้ป่วยหรือการเสริมพลังผู้ดูแล (Caregiver) การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยด้วยศาสตร์ การแพทย์แผนไทย

การสืบข้อมูลการบริการในโปรแกรม HOSXP และอื่นๆ
การใช้โปรแกรม HOSXP สำหรับผู้มารับบริการนัด/ประคบสมุนไพร

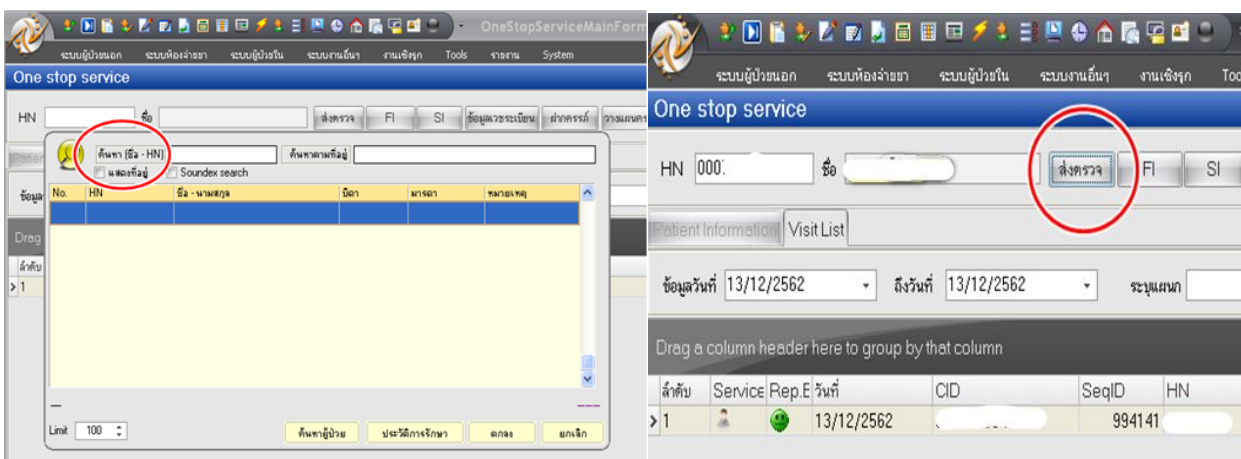
1. เข้าโปรแกรม HOSXP และ Login เพื่อเข้าสู่ระบบ กด ตกลง / OK ไปเรื่อยๆ

2. เมื่อเข้าสู่หน้านี้ได้แล้ว คลิกด้านบนตรง ระบบผู้ป่วยนอก (หมายเลข 1) แล้วเลือก One stop service (หมายเลข 2)

3. ค้นหาชื่อผู้มารับบริการโดยกด Space bar(แป้นยาวๆ)เว้นวรรค1 ครั้งที่ช่อง HN แล้วพิมพ์ชื่อ หรือ HN คนผู้มารับบริการจากนั้นจึงกด ส่งตรวจ

4. เมื่อได้ชื่อผู้มารับบริการแล้ว ให้เปลี่ยน แผนกแพทย์แผนไทย และ ห้องตรวจแพทย์แผนไทย

One stop service

Patient Information Visit List

ข้อมูลทั่วไปผู้ป่วย

HN 000 ชื่อ นาง อายุ 85 ปี อาชีพ (-) ข้อมูลเวชระเบียน OPD Scan

ที่อยู่ 1 หมู่ 5 โรงพยาบาลจันทบุรี CID 1-02-1 EMR DW EMR

การคัดกรอง

มารับบริการวันที่ 13/12/2562 เวลา 08:15:26 ประเภทการมา มารับบริการตอม แผนก แพทย์แผนไทย ห้องตรวจ แพทย์แผนไทย

สิทธิการรักษา 77-ผู้สูงอายุ เลขที่สิทธิ ท7 ตรวจสิทธิ์ [DW] NHSO ประเภทเวลา

สถานพยาบาลหลัก โรงพยาบาลมหาสารคาม( ) 10707 สถานพยาบาลรอง ศูนย์แพทย์ชุมชนสามัคคี( ) 23564 Dtx ก่อนอาหาร Dtx หลังอาหาร

น้ำหนัก 55.00 ส่วนสูง 155.00 ความดันโลหิต / อุณหภูมิ HR Pulse RR รอบคอ

การตรวจร่างกาย BMI: 22.893

5. กรอกรายละเอียด ความดันโลหิต อุณหภูมิ HR Pulse RR ให้ครบถ้วน
 อาการสำคัญ ที่ Chief complaint (หมายเลข 1) และการตรวจร่างกาย ที่ Physical Exam (หมายเลข 2)
 แล้วกด PE (หมายเลข 3)

HN 000 ชื่อ นาง อายุ 85 ปี อาชีพ (-) ข้อมูลเวชระเบียน OPD Scan

ที่อยู่ 129 หมู่ 5 โรงพยาบาลจันทบุรี CID EMR DW EMR

การคัดกรอง

มารับบริการวันที่ 13/12/2562 เวลา 08:15:27 ประเภทการมา มารับบริการตอม แผนก แพทย์แผนไทย ห้องตรวจ แพทย์แผนไทย

สิทธิการรักษา 77-ผู้สูงอายุ เลขที่สิทธิ ท7 ตรวจสิทธิ์ [DW] NHSO ประเภทเวลา

สถานพยาบาลหลัก โรงพยาบาลมหาสารคาม( ) 10707 สถานพยาบาลรอง ศูนย์แพทย์ชุมชนสามัคคี( ) 23564 Dtx ก่อนอาหาร Dtx หลังอาหาร

น้ำหนัก 55.00 ส่วนสูง 155.00 ความดันโลหิต 110 / 70 อุณหภูมิ 37.00 HR Pulse 68 RR 20 รอบคอ 62

การตรวจร่างกาย BMI: 22.893

1 Chief complaint 3 PE Dxt 2 Physical Exam

ปวดหลังข้างหลังด้านขวา 2 ข้าง เป็นมา 3 วัน จากระดับอกถึงก้นหนีบ

งอพับขา 2 ข้าง ได้องศา กลองพื้นด้านมือเล็กน้อย พบจุดกดเจ็บบริเวณสะโพกขวา 1 หลัง กล้ามเนื้อหลัง 2 ข้างเกร็งตึง

การวินิจฉัย Medication วัคซีน สบู่ล้างมือ ข้อมูลการส่งต่อ การนัดหมาย วัคซีนเสริม ตัวเตือนการพิมพ์ ผล Lab Vaccine การคัดกรอง กายภาพ ตรวจชีพจรเพื่อแจ้ง การประเมิน

เมื่อกดปุ่ม PE แล้วให้กดที่ Normal all (หมายเลข 1) แล้วกดบันทึก (หมายเลข 2)

Physical Exam

บันทึกผลการตรวจร่างกาย

Physical Examination

ผลการตรวจร่างกายของ นางสาว ไชยวงศา

Vital sign

CC ปวดหลังข้างหลังด้านขวา 2 ข้าง เป็นมา BW 55 HT 155 TP 37 HR RR 20

ชีพจรอาหาร [F5] ชีพจร [F2] пульส์ [F3]

1 Normal all

HEENT N A

HEART N A

LUNG N A

Ab N A

Ext N A

Neuro N A

PE Text [F4]

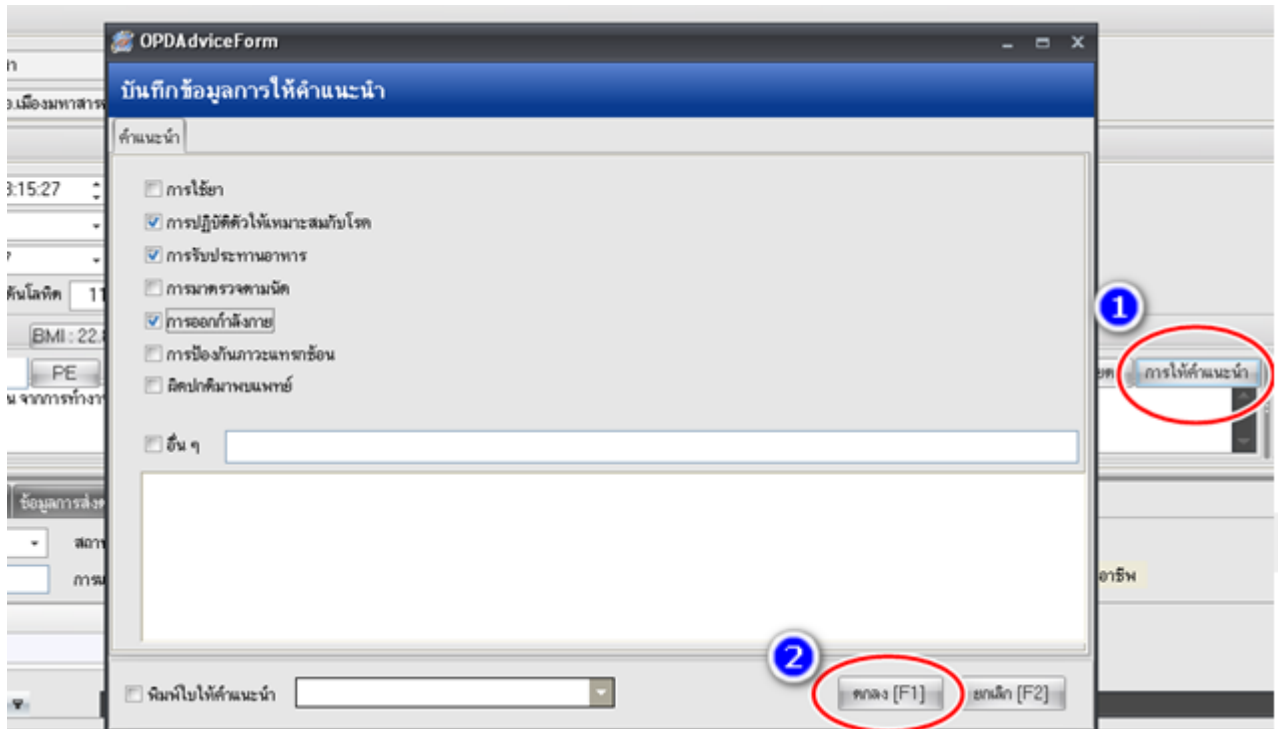
งอพับขา 2 ข้าง ได้องศา กลองพื้นด้านมือเล็กน้อย
พบจุดกดเจ็บบริเวณสะโพกขวา 1 หลัง กล้ามเนื้อหลัง 2 ข้างเกร็งตึง

Auto normal all

2 บันทึก (F9) ปิด (F10)

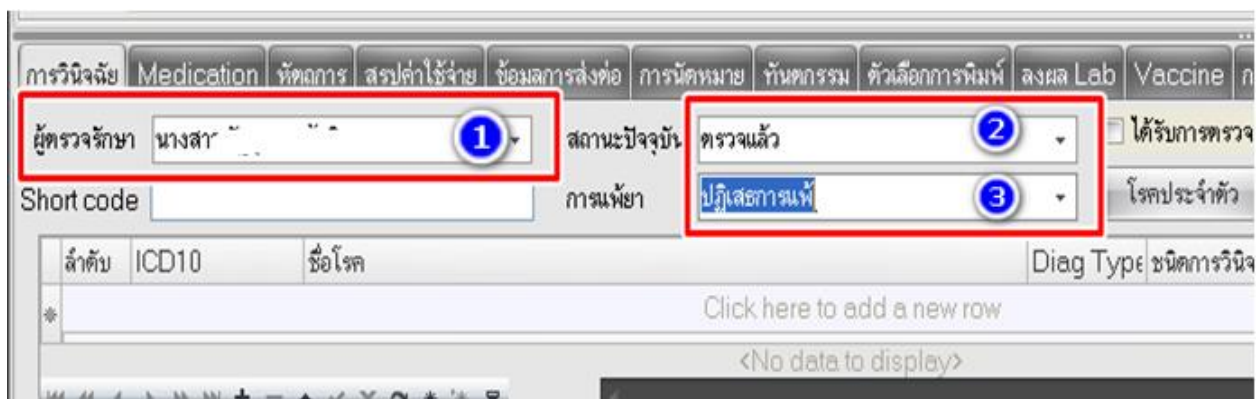
6. คลิกที่ การให้คำแนะนำ (หมายเลข 1) เลือก สิ่งที่ต้องคล้อย เช่น ถ้าขนาด คลิก การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับโรค การรับประทาน การออกกำลังกายแล้วกด ตกลง (หมายเลข 2)

กรณี **จ่ายยาสมุนไพร** ให้เลือกที่ช่อง **การใช้ยา** ร่วมด้วย

7. เลือกช่องเพื่อเติมข้อมูล

1. ผู้ตรวจรักษา (ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการรักษาทานยาแผนไทยสำหรับเจ้าหน้าที่ สอ.)
2. สถานะปัจจุบัน เลือก
  - ตรวจแล้ว (กรณีและผู้มารับบริการใช้สิทธิการรักษา UC, ประกันสังคม , ผู้สูงอายุ)
  - ส่งต่อสถานพยาบาลอื่น (กรณีและผู้มารับบริการใช้สิทธิการรักษาข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ)
3. ประวัติการแพ้ยา

8. วินิจฉัยโรค โดย

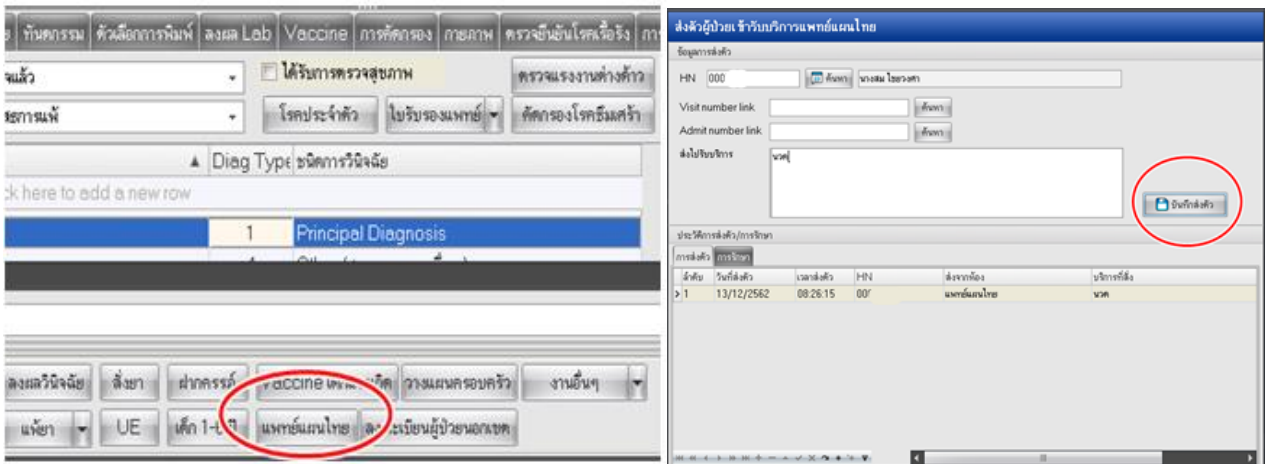
- คีร์รหัส M หรือ U ก่อน และเป็น Diagnosis Type 1
- จากนั้นคีร์รหัส U77 หรือ U77X ส่งเสริม Diagnosis Type 4

เช่น ปวดหลัง M.545 (Low back pain), U.5732 (โรคลมปลายปัตคาศัญญาณ 1 หลัง), U77 (ส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค)

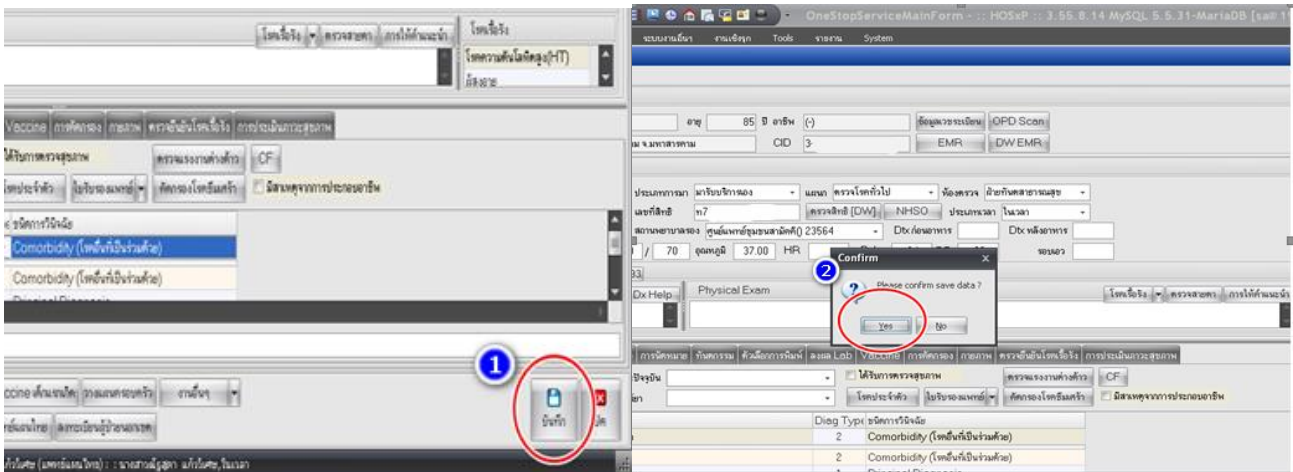

ลำดับ	ICD10	ชื่อโรค	Diag Type	ชนิดการวินิจฉัย
1	U77	การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค	4	Other (สาเหตุภายนอกอื่น ๆ)
2	U5731	ลมปลายพัดมาตลึงดูญาณ 1 หลัง	4	Other (สาเหตุภายนอกอื่น ๆ)
3	M545	Low back pain	1	Principal Diagnosis

9. คลิกที่ปุ่ม แพทย์แผนไทย เพื่อส่งผู้ป่วยเข้ารับบริการแพทย์แผนไทย จากนั้นกดปุ่ม บันทึกส่งตัว แล้วกดปิด จากนั้นกด บันทึก กด Yes

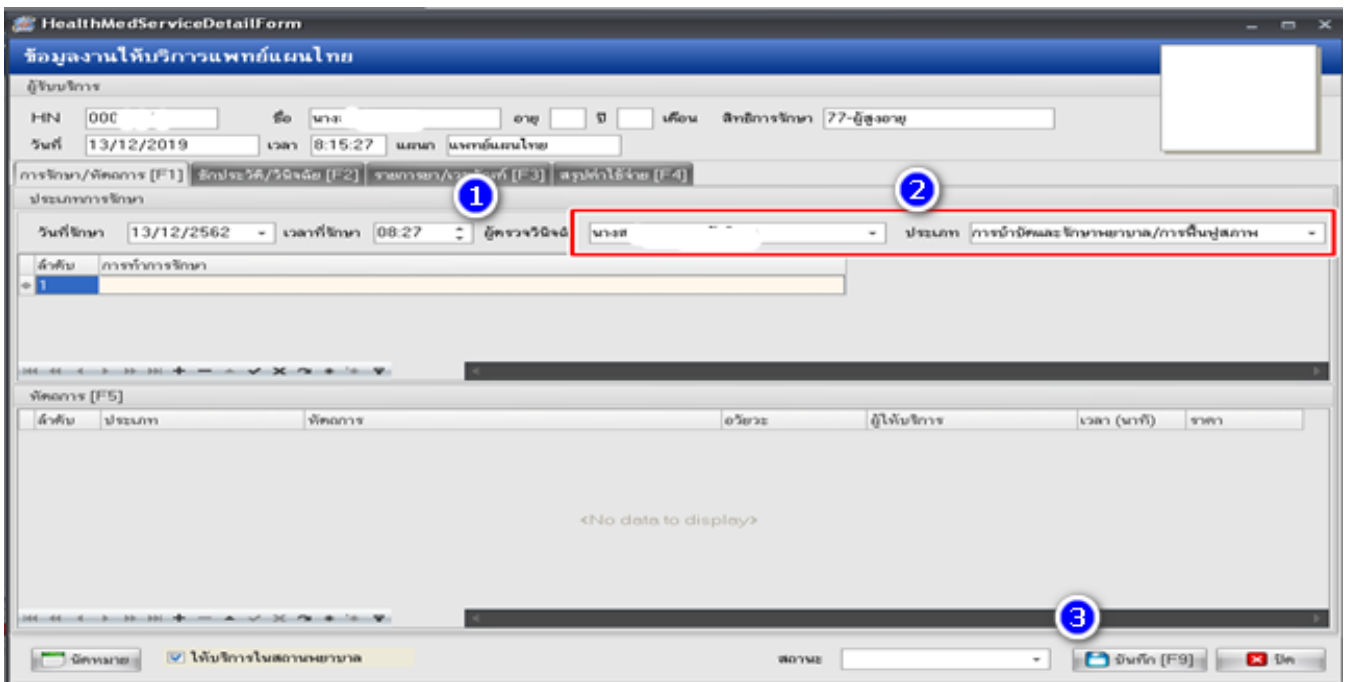
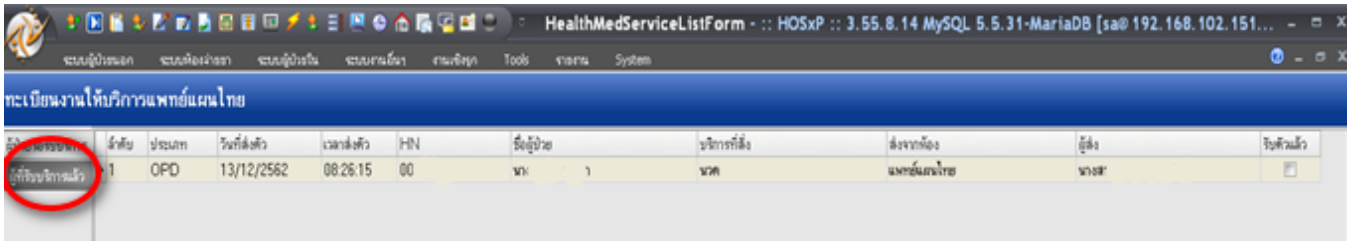
10. กดบันทึกข้อมูลที่มีมุล่างขา บันทึก (หมายเลข 1) แล้วกดยืนยัน Yes (หมายเลข 2)

11. เข้าสู่หลัก คลิกด้านบนตรง ระบบผู้ป่วยนอก (หมายเลข 1) แล้วเลือก แพทย์แผนไทย (หมายเลข 2)

12. ดับเบิลคลิกที่ ชื่อผู้มารับบริการ จะขึ้นหน้าจอ ข้อมูลงานให้บริการบริการแพทย์แผนไทย ตรวจสอบ วัน/เดือน/ปี เวลา ใส่รายละเอียดชื่อ ผู้ตรวจวินิจฉัย (หมายเลข 1) ประเภท (หมายเลข 2) คลิกเลือก การบำบัดและรักษาพยาบาล/ฟื้นฟูสภาพ และคลิกปุ่ม บันทึก (หมายเลข 3)

13. เลือกรายการ จากเมนูแบบ การรักษา/หัตถการ [F1] การทำการรักษา (หมายเลข 1) ตามลำดับ (ขนาด, ประคบ, ยาสมุนไพร, การรักษาเรื่องอื่นๆ) (หมายเลข 2) และ กดปุ่มบันทึก (หมายเลข 3)

HealthMedServiceDetailForm

ข้อมูลงานให้บริการแพทย์แผนไทย

ผู้รับบริการ

HN 00 ชื่อ นามะ อายุ ๗๗ เพศ หญิง สิทธิการรักษา 77-ผู้สูงอายุ

วันที่ 13/12/2019 เวลา 8:15:27 แผนก แพทย์แผนไทย

การรักษา/หัตถการ [F1] รับประทาน/วินิจฉัย [F2] รายการยา/เวชภัณฑ์ [F3] สรุปค่าใช้จ่าย [F4]

ประเภทการรักษา ①

วันที่รักษา 13/12/2562 เวลาที่รักษา 08:27 ผู้ตรวจวินิจฉัย นามะ ประเภท การบำบัดและรักษาขยายเวลา/การฟื้นฟูสภาพ

ลำดับ การทำการรักษา ②

1	ขนาดเพื่อการรักษา/ฟื้นฟู
2	การประคบสมุนไพรเพื่อการรักษา/ฟื้นฟู
3	ยาสมุนไพร
4	การรักษาเรื่องอื่นๆ

หัตถการ [F5]

ลำดับ	ประเภท	หัตถการ	อวัยวะ	ผู้ให้บริการ	เวลา (นาที)	ราคา
<No data to display>						

สถานะ ③ บันทึก [F9] ปิด

14. เลือก หัตถการ[F5] (หมายเลข 1) ตามลำดับ ขนาด บริเวณ.....ประคบ บริเวณ..... ลงชื่อผู้ให้บริการ/ผู้ตรวจวินิจฉัย (หมายเลข 2) แล้วเลือก สถานะ (หมายเลข 3) จากนั้นกดปุ่ม บันทึก (หมายเลข 4)

HealthMedServiceDetailForm

ข้อมูลงานให้บริการแพทย์แผนไทย

ผู้รับบริการ

HN 00 ชื่อ นามะ อายุ ๗๗ เพศ หญิง สิทธิการรักษา 77-ผู้สูงอายุ

วันที่ 13/12/2019 เวลา 8:15:27 แผนก แพทย์แผนไทย

การรักษา/หัตถการ [F1] รับประทาน/วินิจฉัย [F2] รายการยา/เวชภัณฑ์ [F3] สรุปค่าใช้จ่าย [F4]

ประเภทการรักษา ②

วันที่รักษา 13/12/2562 เวลาที่รักษา 08:27 ผู้ตรวจวินิจฉัย นามะ ประเภท การบำบัดและรักษาขยายเวลา/การฟื้นฟูสภาพ

ลำดับ การทำการรักษา

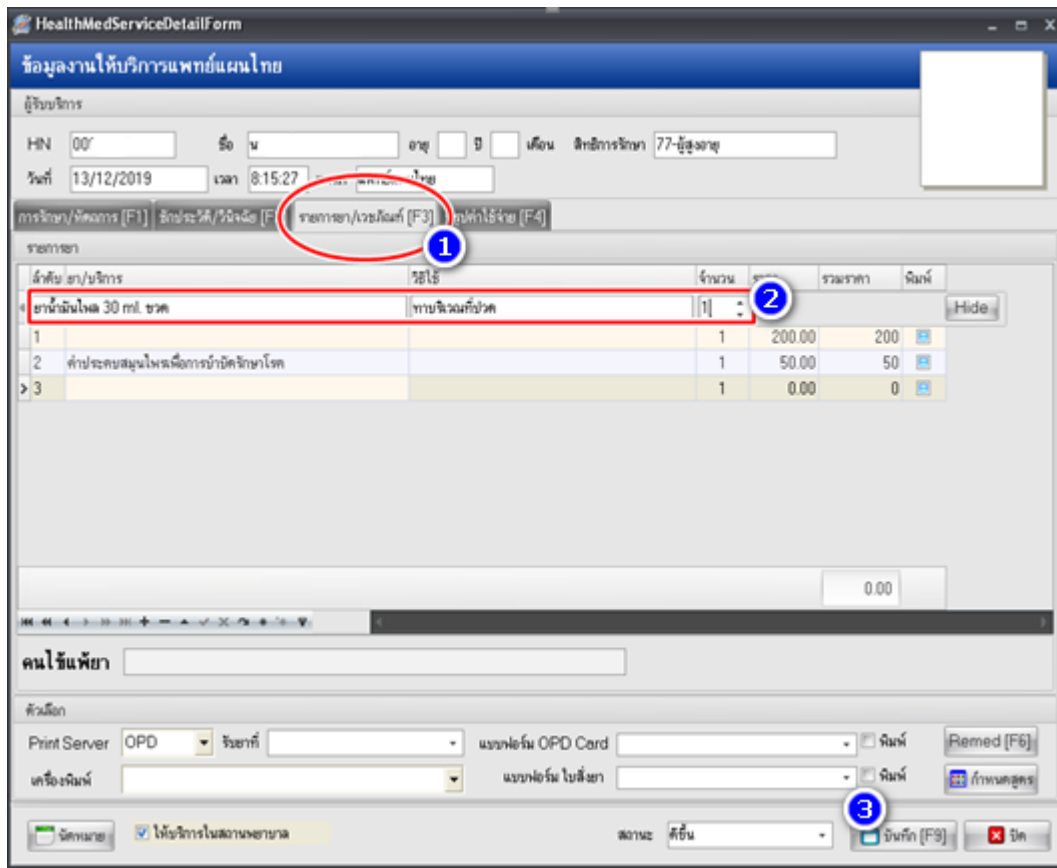
1	ขนาดเพื่อการรักษา/ฟื้นฟู
2	การประคบสมุนไพรเพื่อการรักษา/ฟื้นฟู
3	ยาสมุนไพร
4	การรักษาเรื่องอื่นๆ

หัตถการ [F5] ①

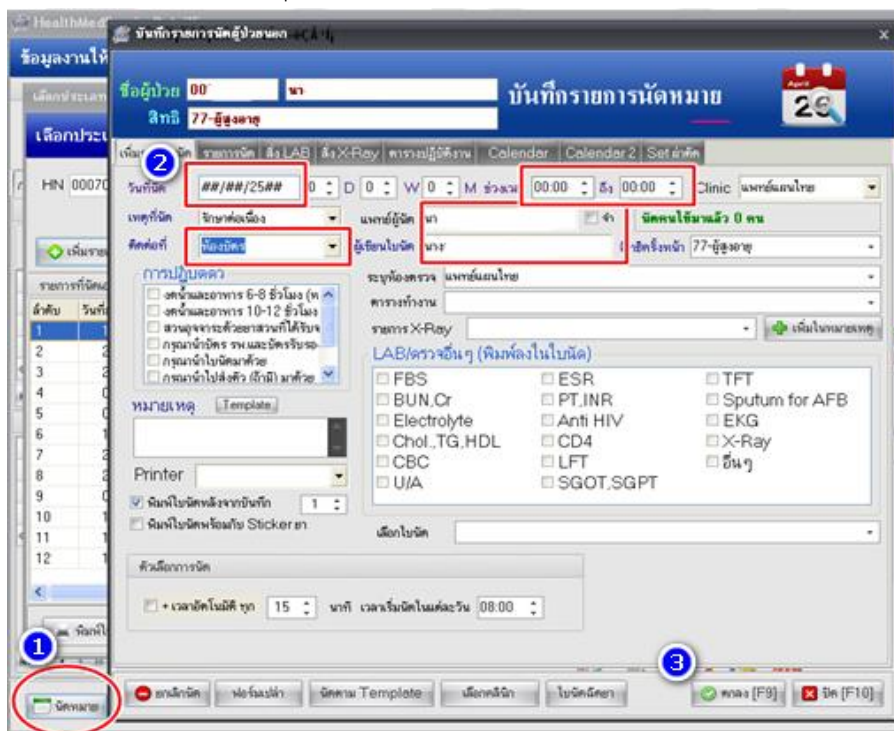
ลำดับ	ประเภท	หัตถการ	อวัยวะ	ผู้ให้บริการ	เวลา (นาที)	ราคา
1	การบำบัด	การนวดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทยแบบราชสำนัก - 11	590-หลัง	นามะ	60	200
2	การบำบัด	การประคบด้วยสมุนไพร - 20	590-หลัง	นามะ	30	50
3	การส่งเสริม	การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการบริหารร่างกายที่ 900-ที่ว่างสาย		นามะ	5	
4	การส่งเสริม	การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการบริหารร่างกายที่ 900-ที่ว่างสาย		นามะ	5	

สถานะ ③ บันทึก [F9] ④ ปิด

15. หากมี จ่ายยา ให้คลิกที่ รายการยา/เวชภัณฑ์ [F3] (หมายเลข 1) ค้นหาที่จ่าย วิธีใช้ จำนวนที่จ่าย (หมายเลข 2) แล้วกดปุ่ม บันทึก[F9] (หมายเลข 3)

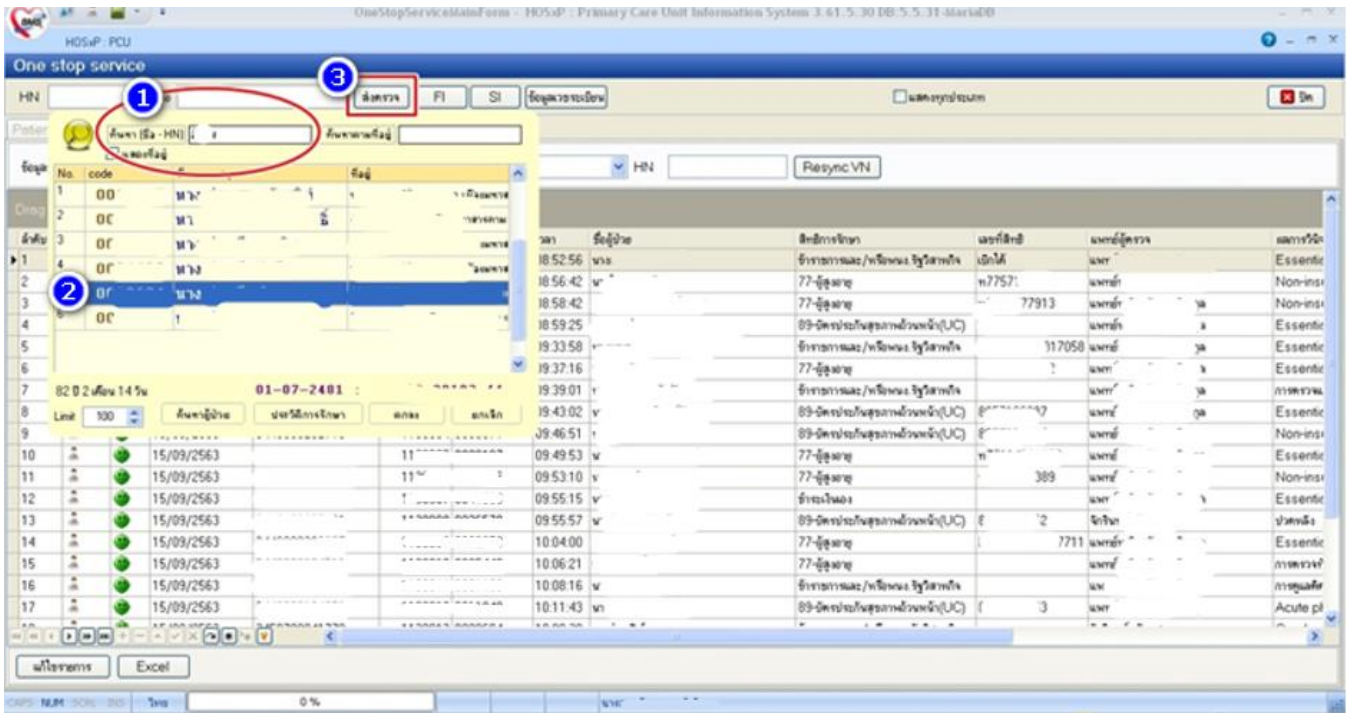

16. หากมีการนัดหมายผู้ป่วยครั้งต่อไปให้คลิก นัดหมาย (หมายเลข 1) เลือก วัน/เดือน/ปี เวลา เลือกแพทย์ผู้นัด/ผู้เขียนใบนัด (หมายเลข 2) แล้วกดปุ่ม ตกลง (หมายเลข 3)

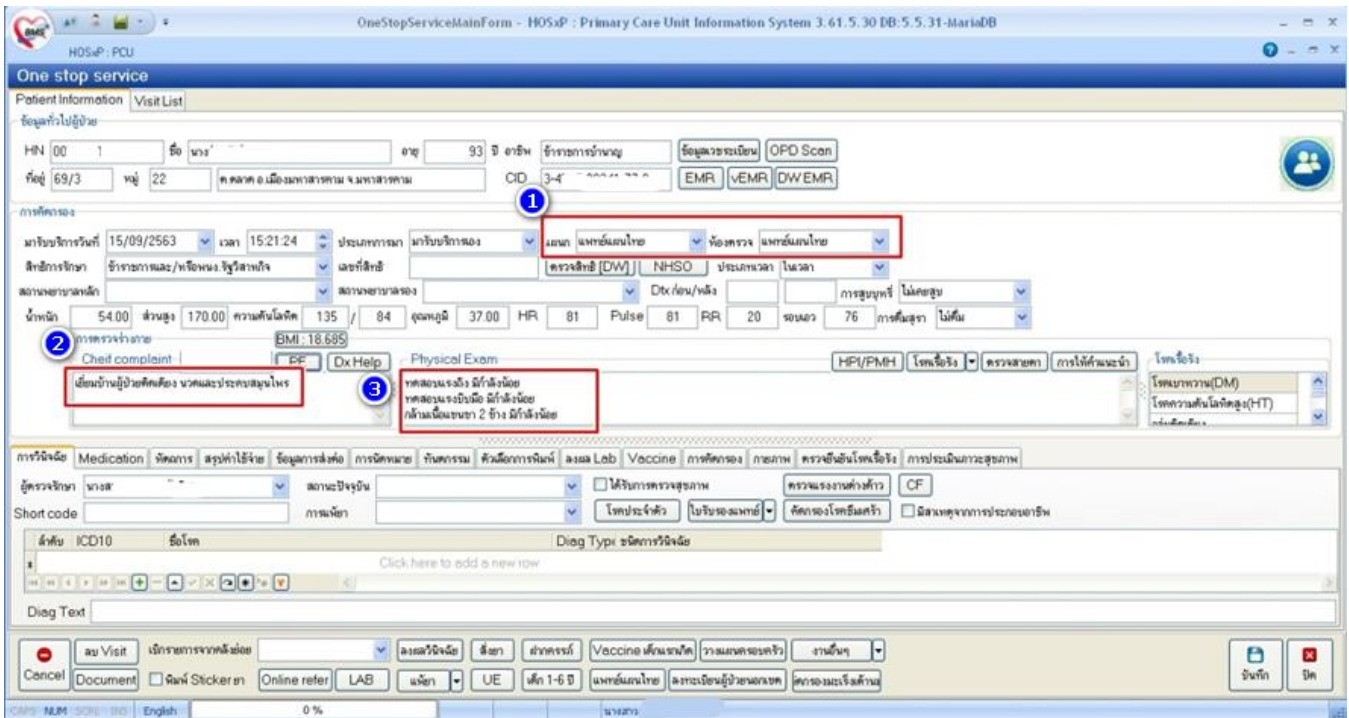

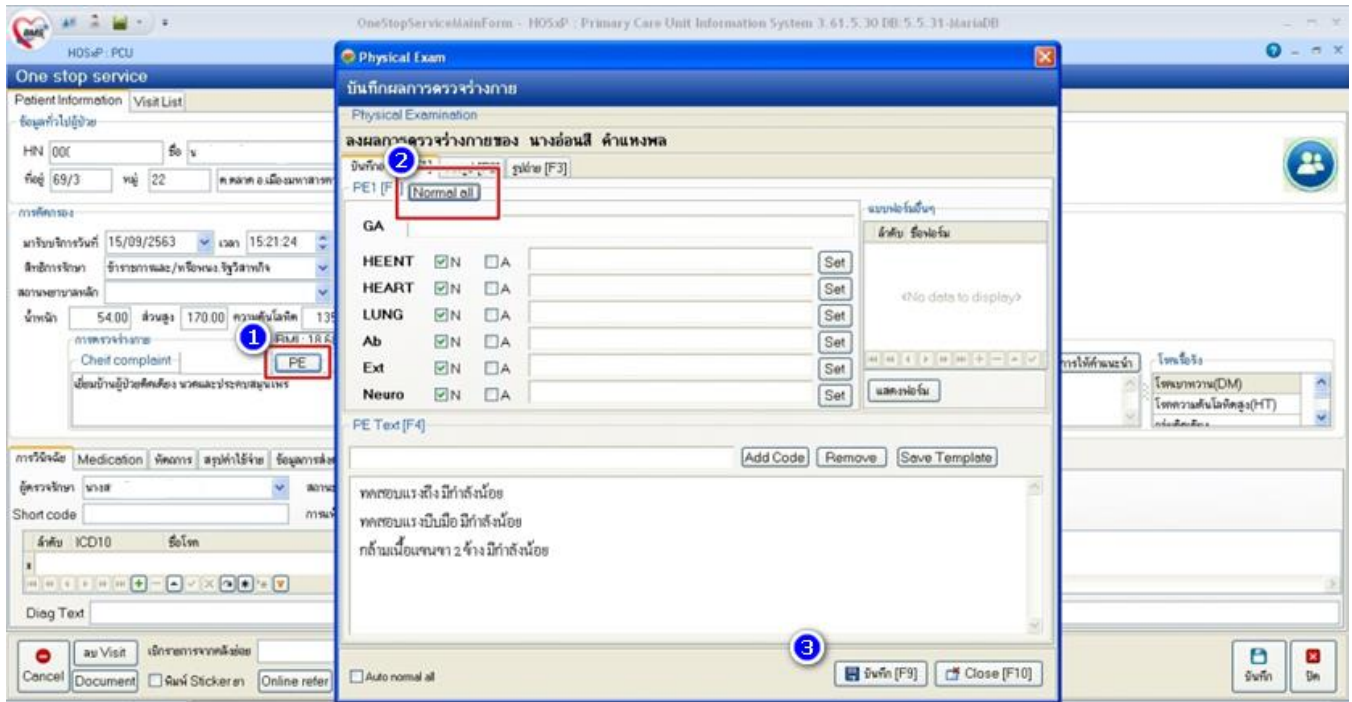
17. กรณีนัดผู้ป่วยในชุมชน (สามารถชี้ได้ในกรณี ผู้ป่วย อัมพฤกษ์ อัมพาต และติดบ้านติดเตียง)
ค้นหา (หมายเลข 1) พบชื่อผู้ป่วย (หมายเลข 2) แล้วกด ส่งตรวจ (หมายเลข 3)

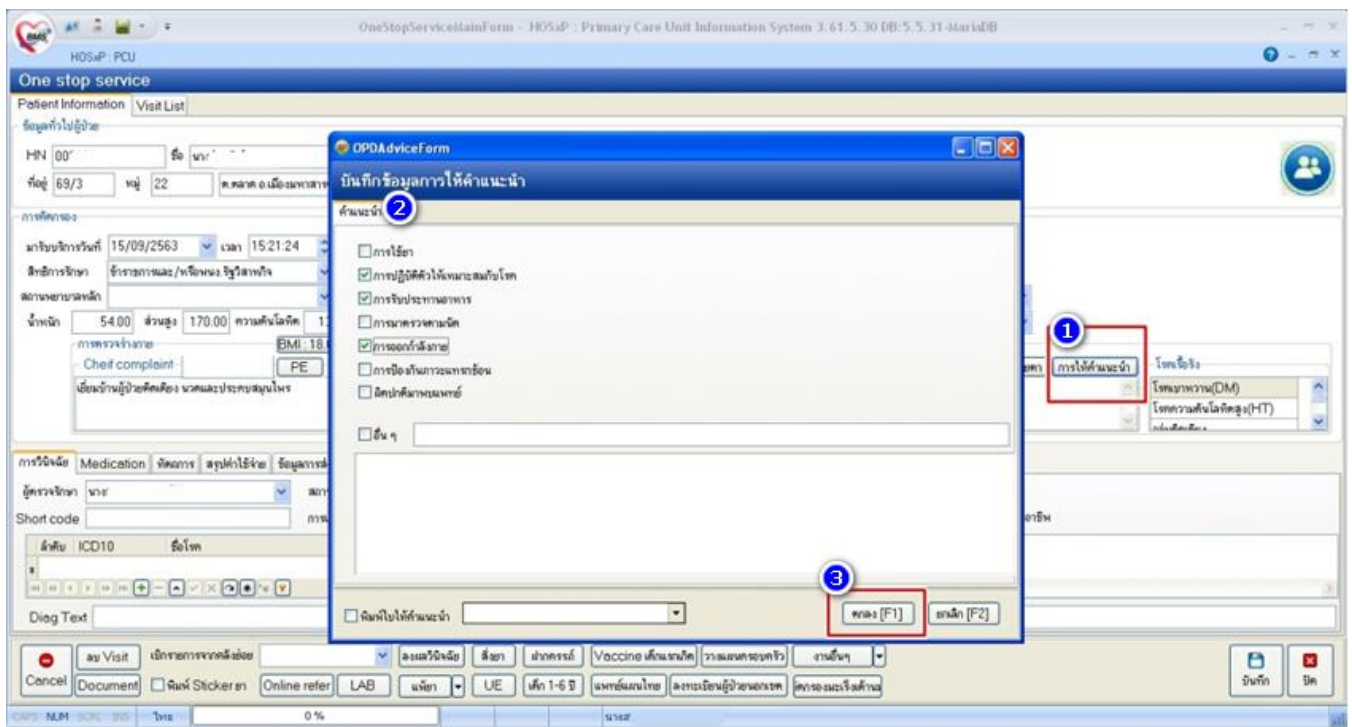
กรอกรายละเอียด แผนก ห้องตรวจ (หมายเลข 1) สัญญาวิชาชีพ อาการ การตรวจร่างกาย (หมายเลข 2,3) ให้ครบ

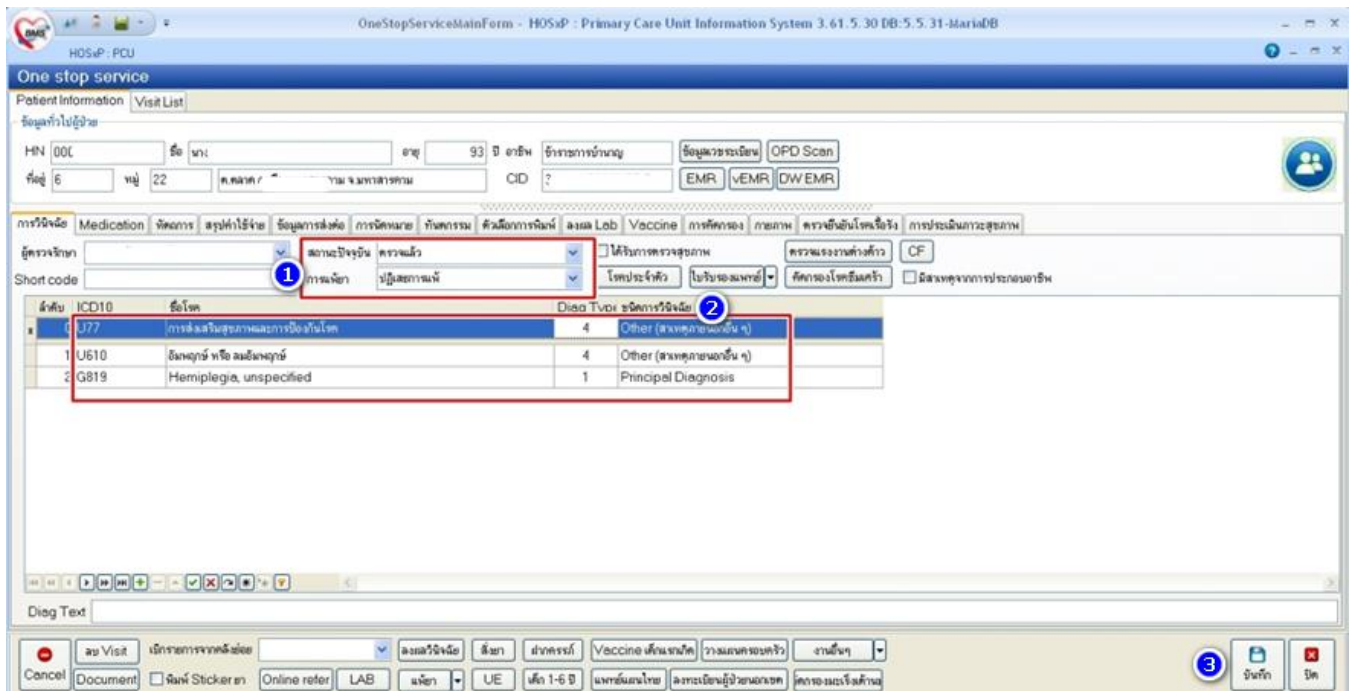
คลิก PE (หมายเลข 1) แล้วกด Normal all (หมายเลข 2) จากนั้นกดปุ่ม บันทึก (หมายเลข 3)

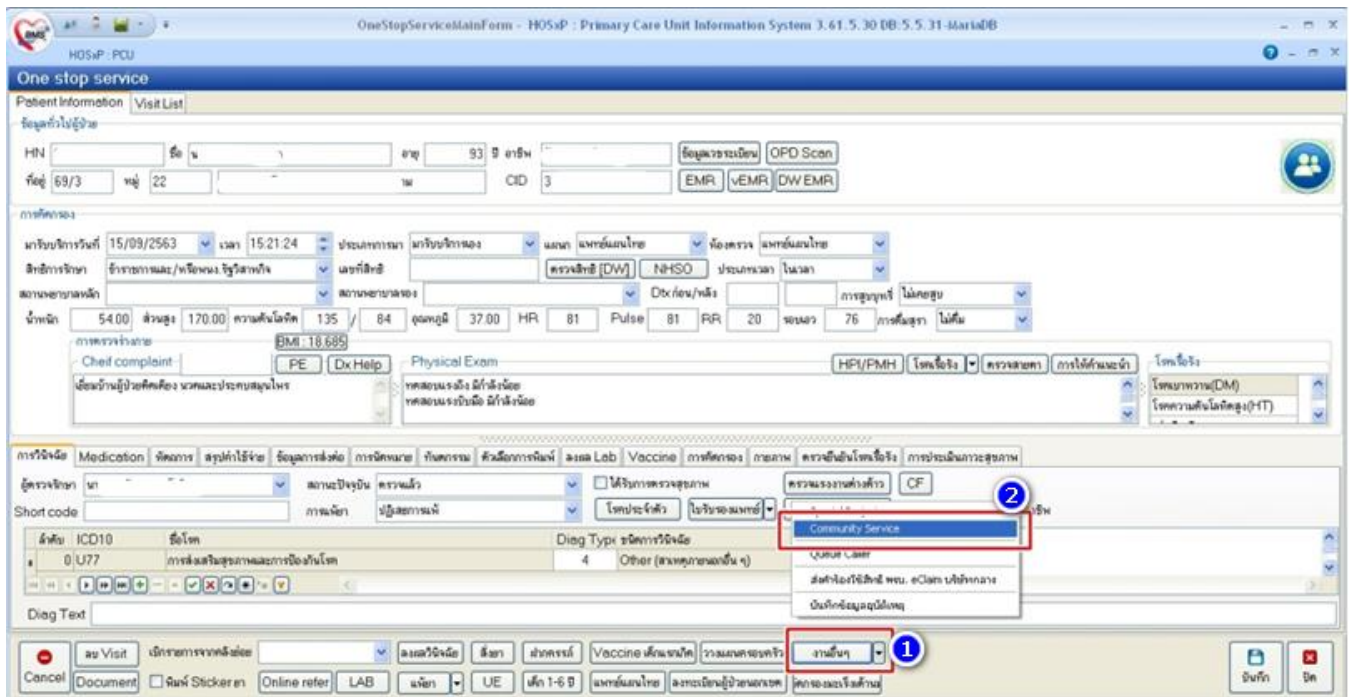
คลิก การให้คำแนะนำ (หมายเลข 1) แล้วเลือกรายการ คำแนะนำ (หมายเลข 2) การปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับโรค การรับประทานอาหาร และการออกกำลังกาย หากมีการจ่ายยาสมุนไพร ให้เลือก การใช้ยา ด้วย แล้วกดปุ่ม ตกลง (หมายเลข 3)

กรอกรายละเอียด การแพทย์ สถานะปัจจุบันการแพทย์ (หมายเลข 1) และวินิจฉัยโรค (หมายเลข 2) กดปุ่มบันทึก (หมายเลข 3)

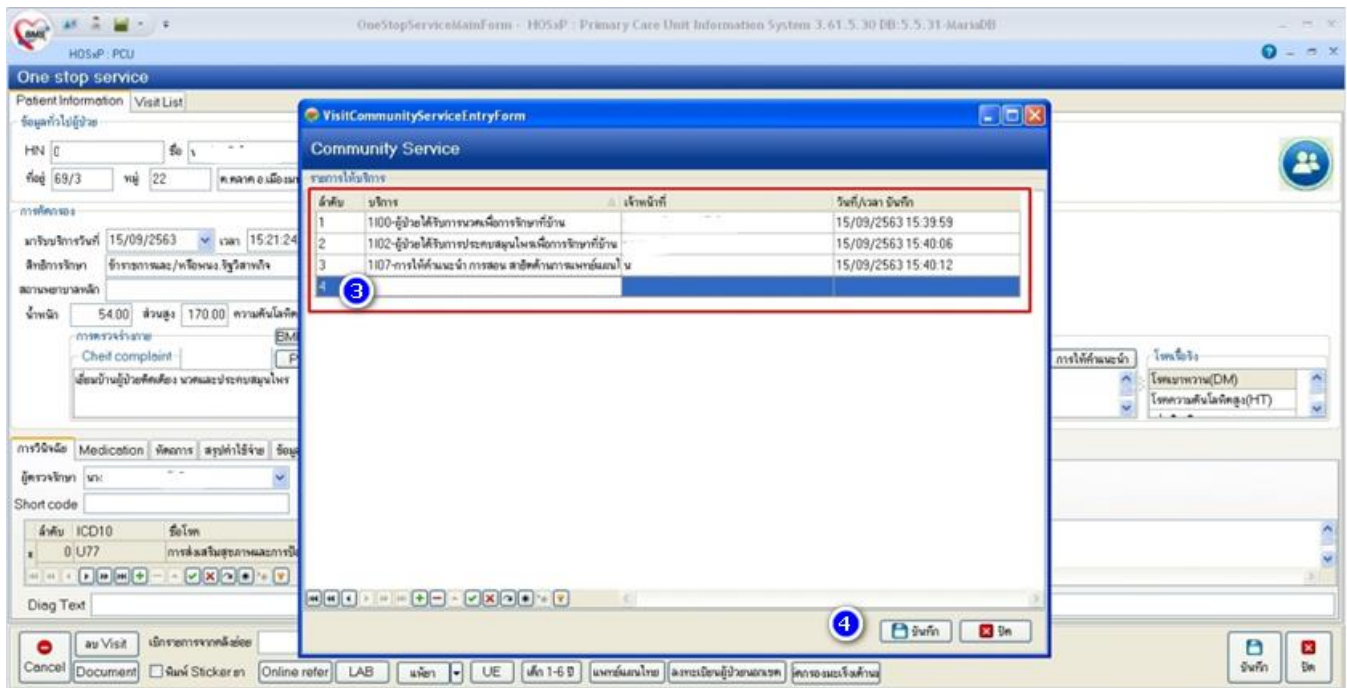

คลิกที่ งานอื่นๆ (หมายเลข 1) แล้วคลิก Community Service (หมายเลข 2)

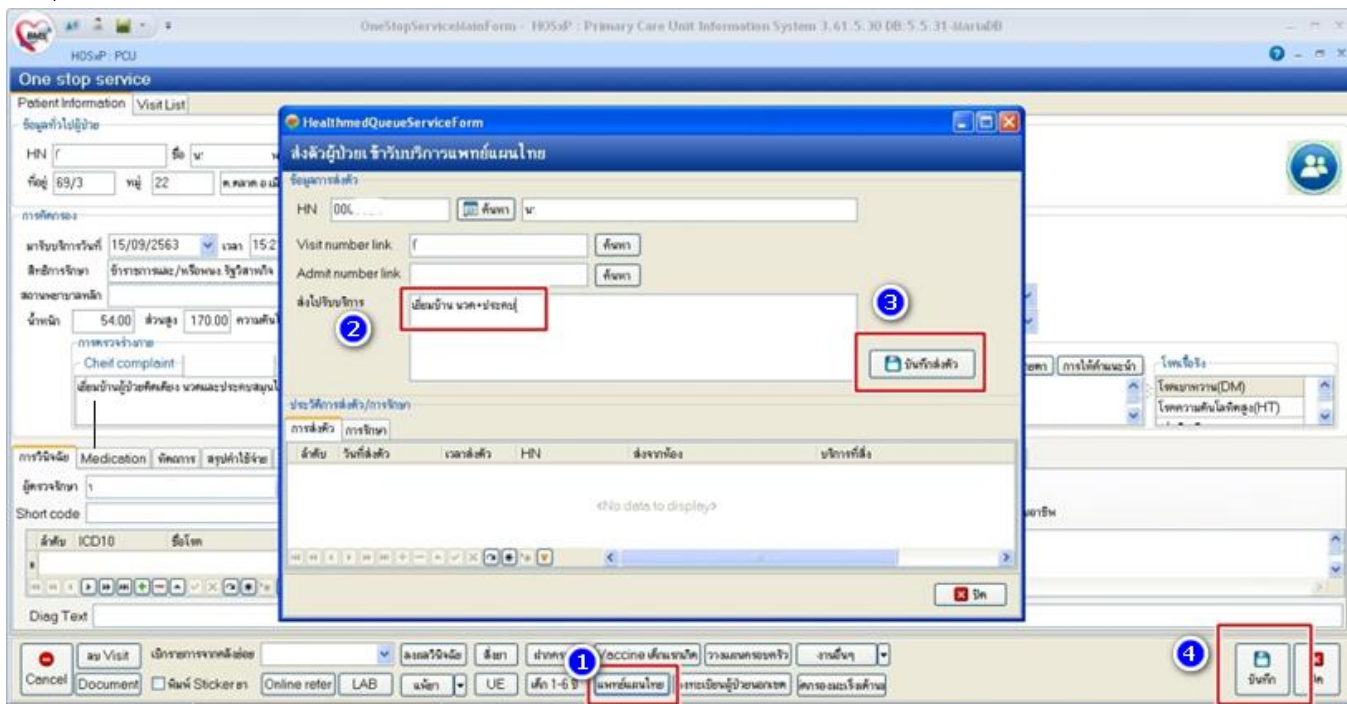

คลิกที่ งานอื่นๆ Community Service กรอกรายละเอียด (หมายเลข 3) การให้บริการแพทย์แผนไทยที่บ้าน แล้วกดปุ่ม บันทึก (หมายเลข 4)

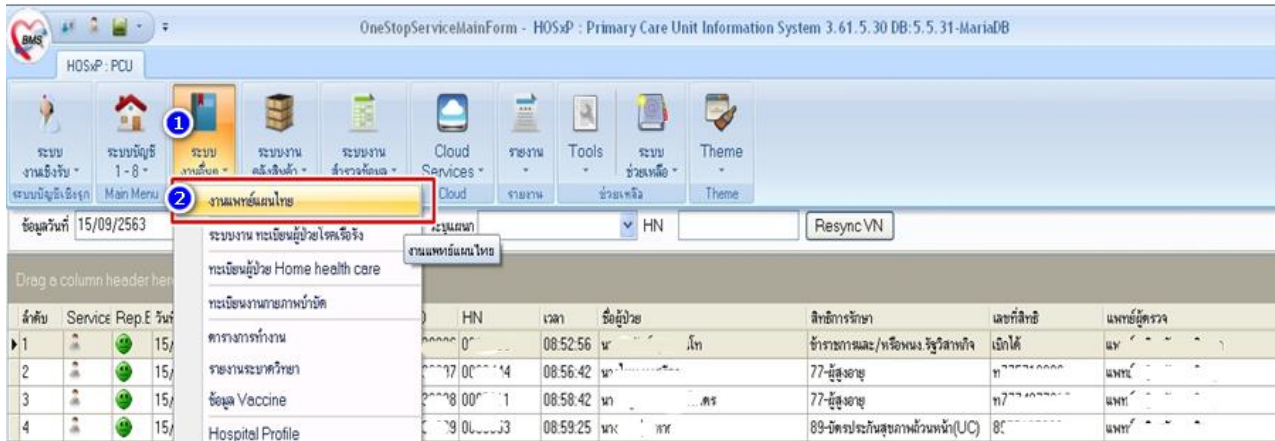

การส่งตัวผู้ป่วย เข้ารับบริการการแพทย์แผนไทย โดยคลิกที่ แพทย์แผนไทย (หมายเลข 1) ระบุรายละเอียด (หมายเลข 2) กดปุ่ม บันทึกส่งตัว (หมายเลข 3) แล้วกด บันทึก (หมายเลข 4)

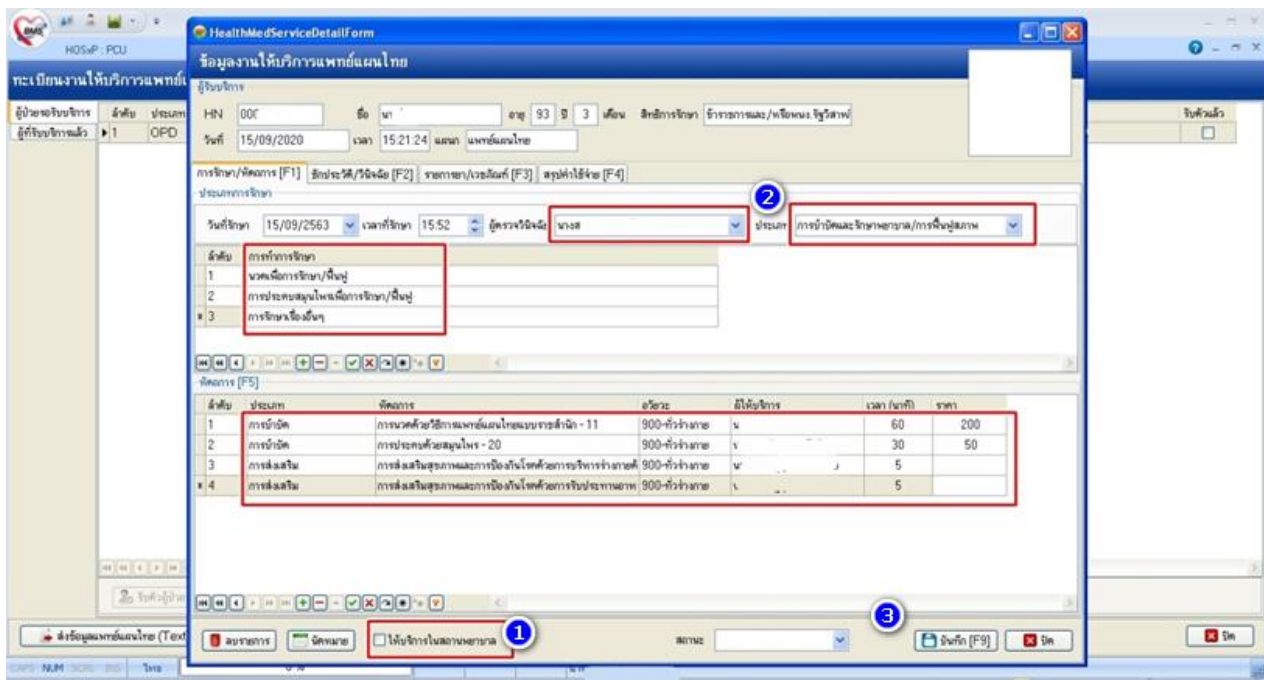

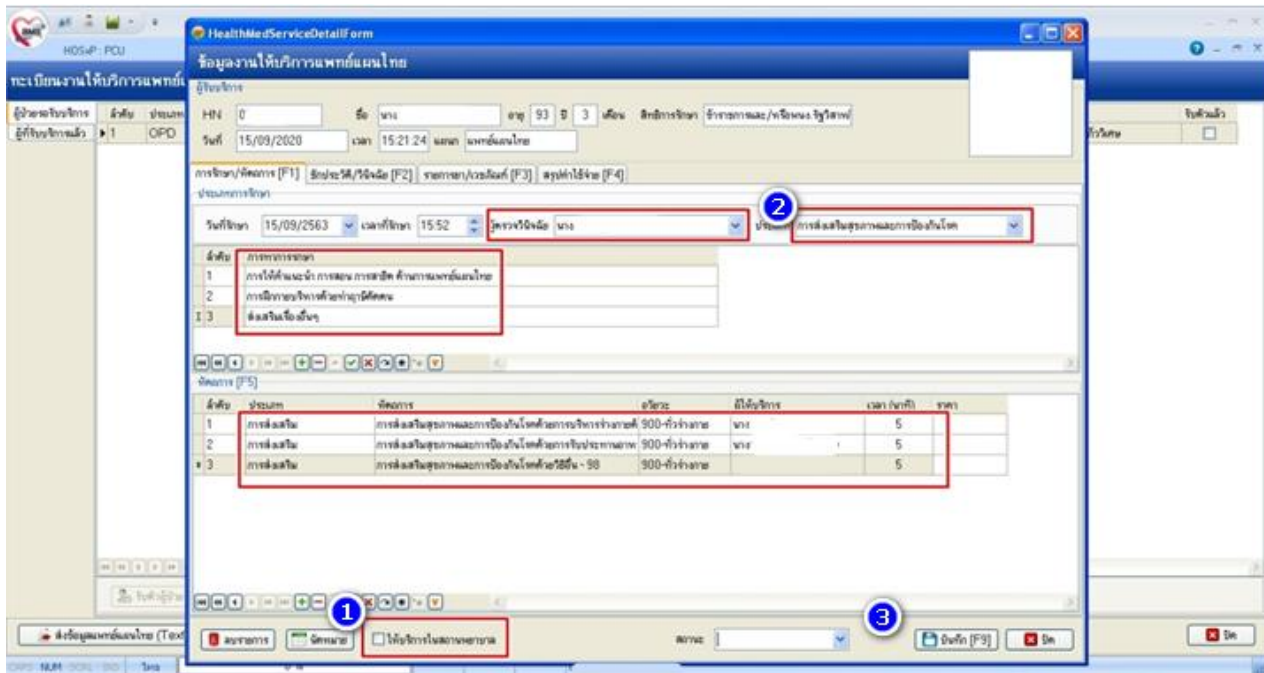
คลิกที่เมนู ระบบงานอื่นๆ (หมายเลข 1) แล้วเลือก งานแพทย์แผนไทย (หมายเลข 2)

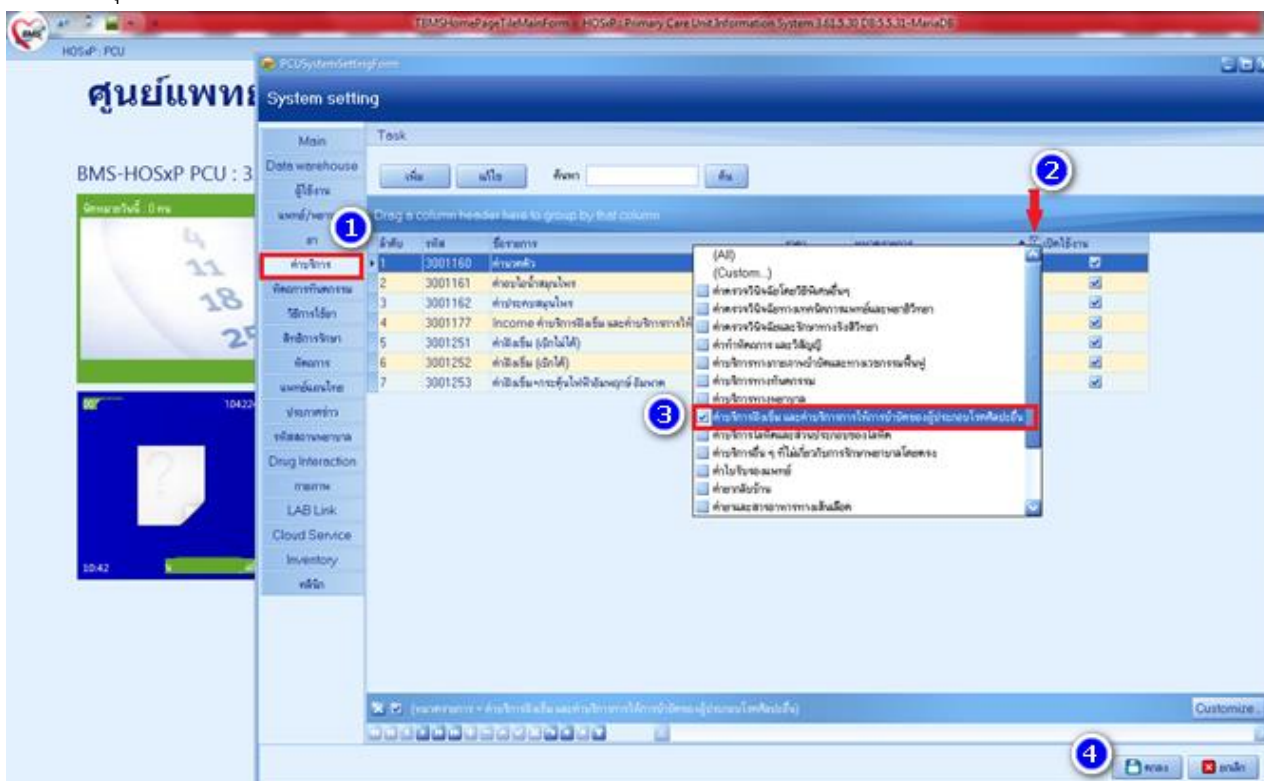
กรณีให้บริการนวดคนไข้ที่บ้าน ให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน แล้วนำเครื่องหมายถูก / ออก ตรงช่อง ให้บริการในสถานพยาบาล (หมายเลข 1) แล้วเลือกประเภท การบำบัดและรักษาพยาบาล/ฟื้นฟูสภาพ (หมายเลข 2) กดปุ่ม บันทึก (หมายเลข 3)

กรณีเยี่ยมบ้านเพื่อจ่ายยาสมุนไพร ไม่ได้ทำหัตถบำบัด ให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน (ส่งเสริมป้องกันโรค) แล้วนำ
 เครื่องหมายถูก / ออก (หมายเลข 1) ตรงช่องให้บริการในสถานพยาบาล แล้วเลือกประเภท การส่งเสริมสุขภาพและ
 ป้องกันโรค (หมายเลข 2) และกดปุ่มบันทึก (หมายเลข 3)

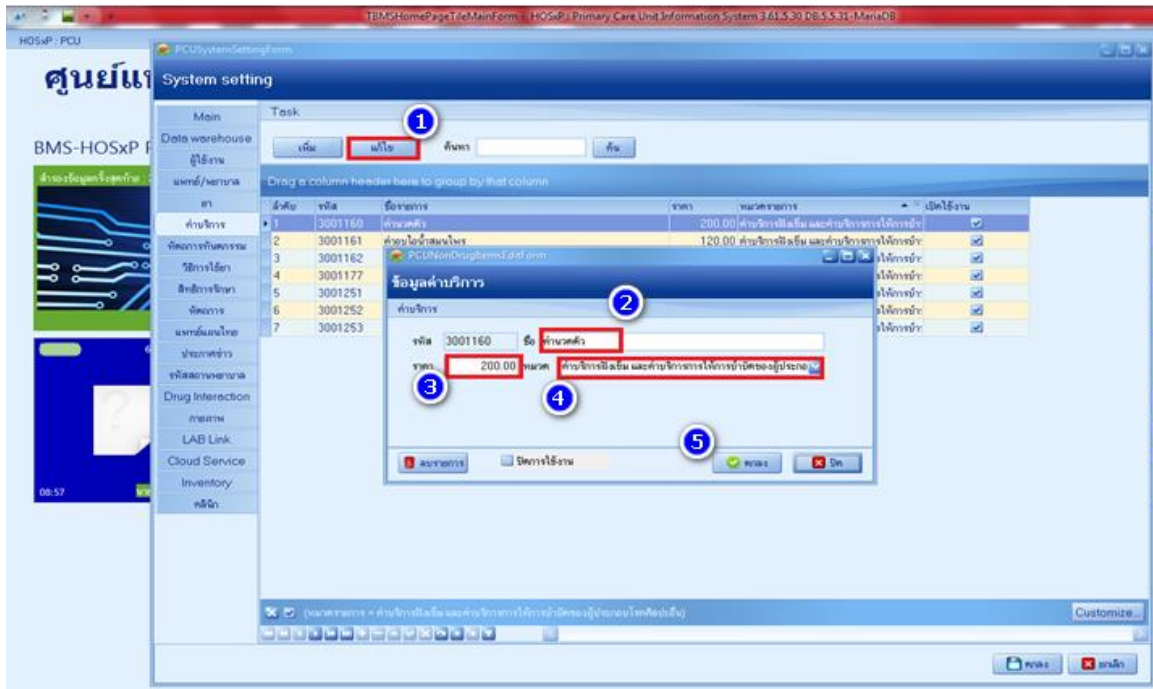

18. กรณี แก้ไขหัตถการจากการคีย์ นวด และประคบสมุนไพร แล้วข้อมูลในหน้าสรุปค่าใช้จ่าย ไม่ขึ้น ค่าขนาดและ
 ประคบสมุนไพร เข้าไปที่ตั้งค่า System setting คลิกเมนู ค่าบริการ (หมายเลข 1) คลิกตัวกรองใน Down list
 (หมายเลข 2) หมวดรายการ คลิกเลือกค่าบริการฝังเข็มและค่าบริการให้การบำบัด (หมายเลข 3) แลคลิกบันทึก
 ปุ่มตกลง (หมายเลข 3)

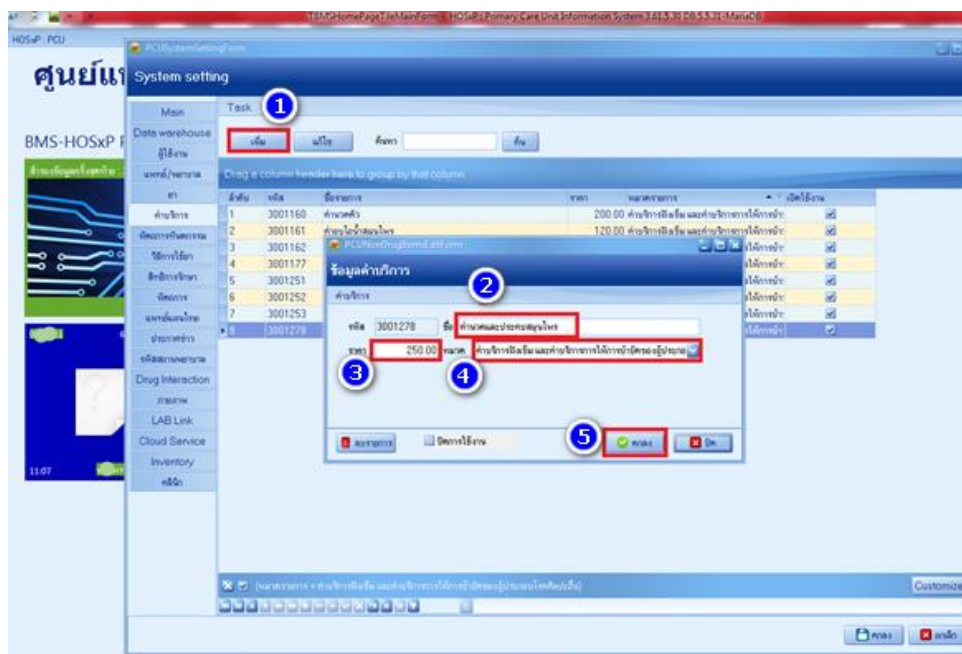

ตรวจสอบราคาค่าบริการหกราคา **ไม่ถูกต้อง** กดปุ่มแก้ไข (หมายเลข 1) ทำการแก้ไข **ชื่อ** (หมายเลข 2) **ราคา** (หมายเลข 3) **หมวดราคาค่าบริการ** ให้ถูกต้อง (หมายเลข 4) กดปุ่มบันทึก **ตกลง** (หมายเลข 5) (หากจำนวน ประคบ อบสมุนไพร ไม่ได้อยู่ในหมวดฝังเข็มให้ย้ายกลับมาที่หมวดฝังเข็ม) โดยมีค่าบริการดังนี้

- จำนวนรักษา 200 บาท
- ค่าประคบสมุนไพร 150 บาท
- จำนวนและประคบสมุนไพร 250 บาท
- ค่าอบไอน้ำสมุนไพร 120 บาท

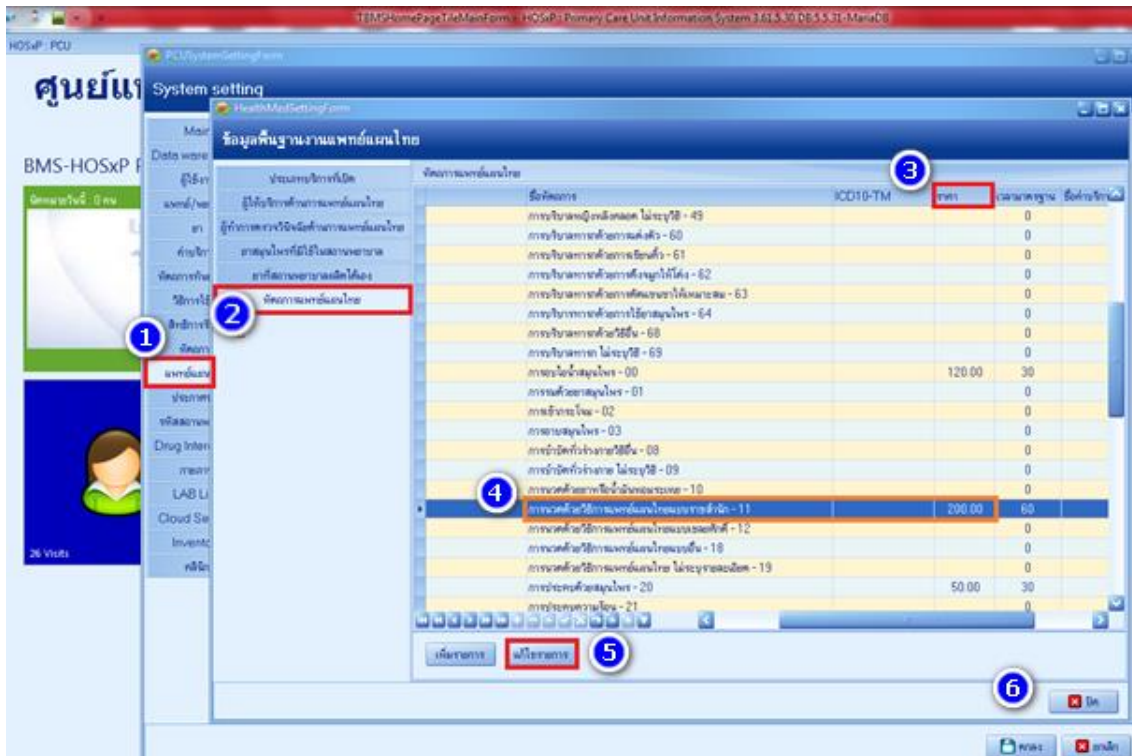

ในกรณีที่ไม่มี “จำนวนและประคบสมุนไพร” ให้กดปุ่ม **เพิ่ม** (หมายเลข 1) พิมพ์**ชื่อ**บริการ จำนวนและประคบสมุนไพร (หมายเลข 2) **ราคา** 250บาท (หมายเลข 3) **หมวด** ค่าบริการฝังเข็ม (หมายเลข 4) แล้วกดปุ่ม **ตกลง** (หมายเลข 5)

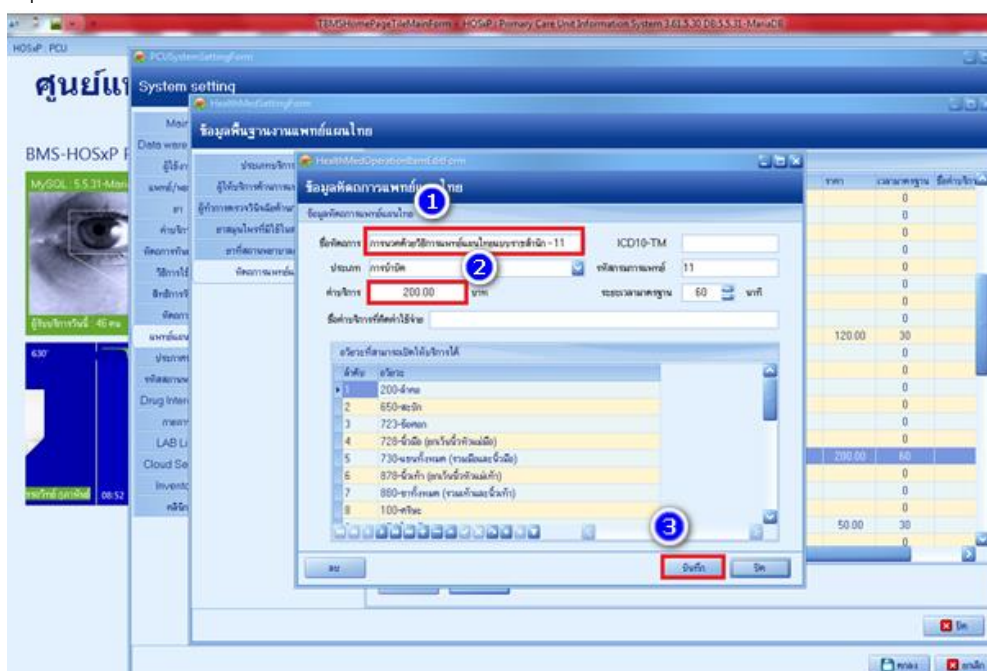

จากนั้นมาที่ System Setting เมนู แพทย์แผนไทย (หมายเลข 1) เลือก “หัตถการแพทย์แผนไทย” (หมายเลข 2) ให้มาดูคอลัมน์ ราคา หัตถการ (หมายเลข 3) หากไม่มีการตั้งราคาไว้ ดูคอลัมน์ ชื่อหัตถการ (หมายเลข 4) สามารถทำการแก้ไขโดยการกด “แก้ไขรายการ” (หมายเลข 5) แก้ไขราคาให้ถูกต้อง กดปุ่ม ปิด (หมายเลข 6)

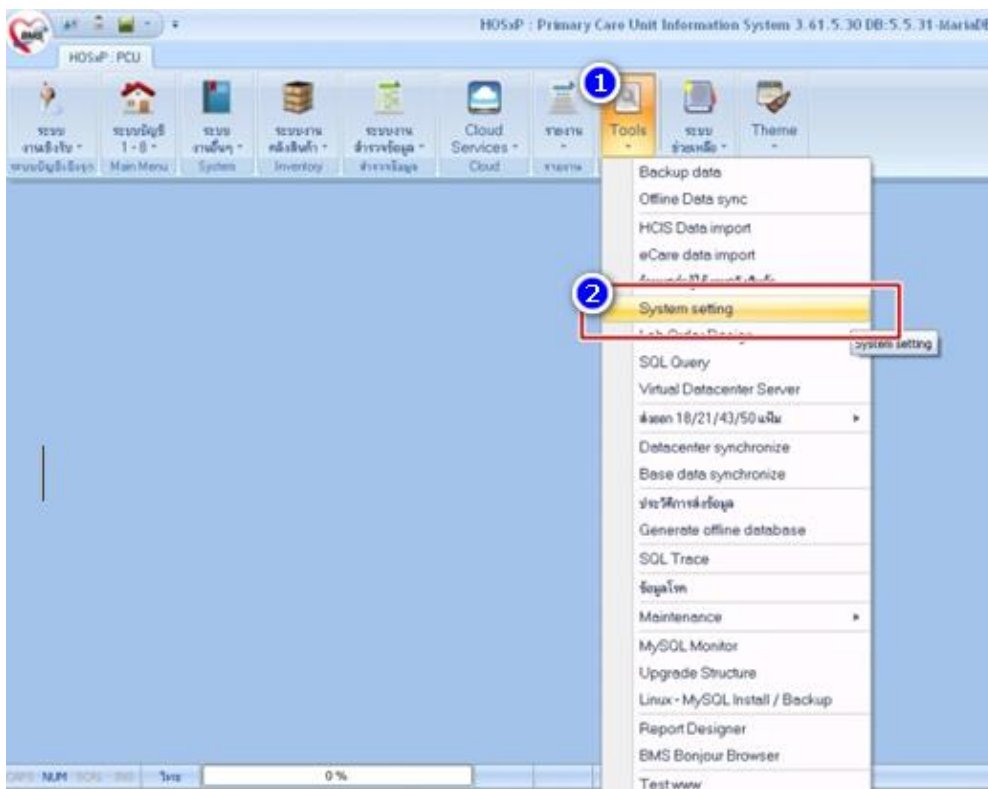

การแก้ไขรายการ ข้อมูลหัตถการแพทย์แผนไทย ชื่อหัตถการ (หมายเลข 1) ค่าบริการ (หมายเลข 2) แล้วกด บันทึก (หมายเลข 3) ดังนี้

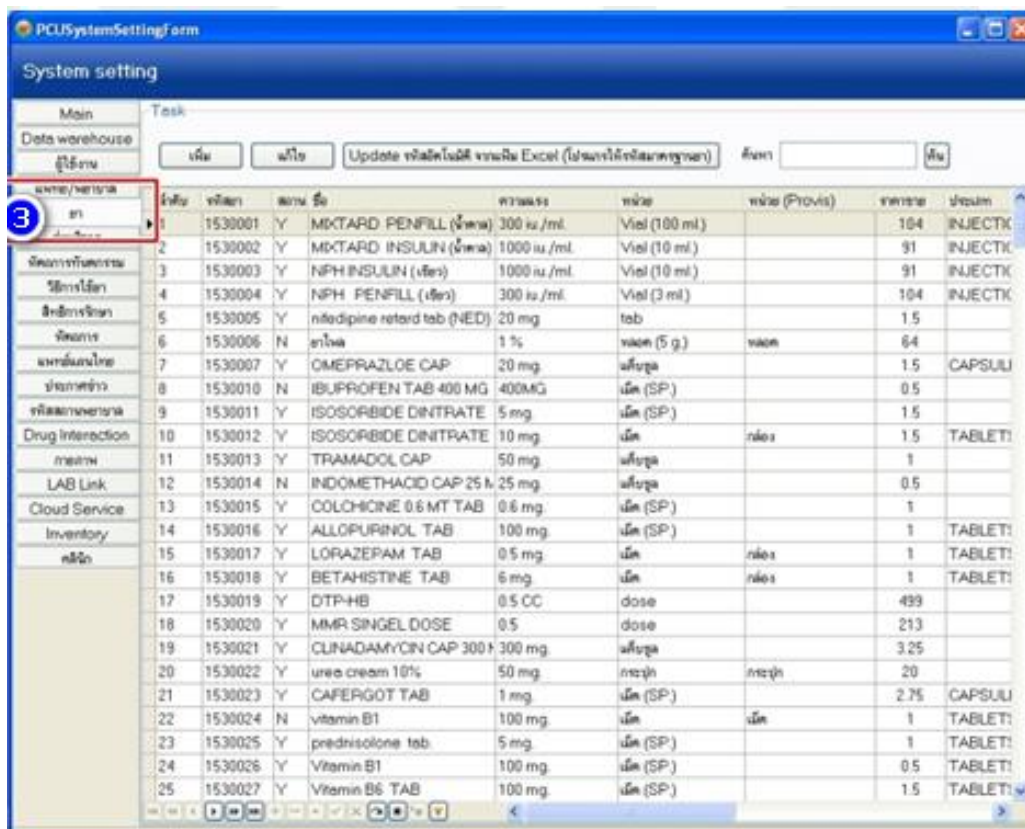
- การนวดด้วยวิธีการแพทย์แผนไทยแบบราชสำนัก รหัส 11 “200” บาท
- การประคบสมุนไพร รหัส “50” บาท
- ค่าอบไอน้ำสมุนไพร รหัส “120” บาท

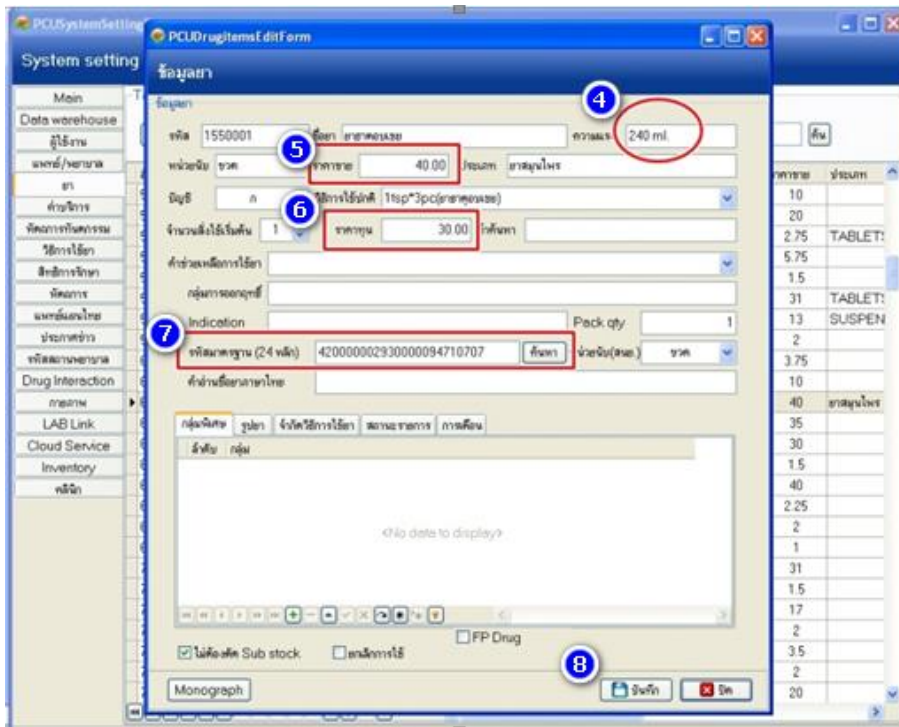
19. กรณีแก้ไขรายการยา เลข 24 หลัก ราคาทุน ราคาขาย ให้คลิกที่เมนู Tools (หมายเลข 1) คลิกเลือก System Setting (หมายเลข 2)

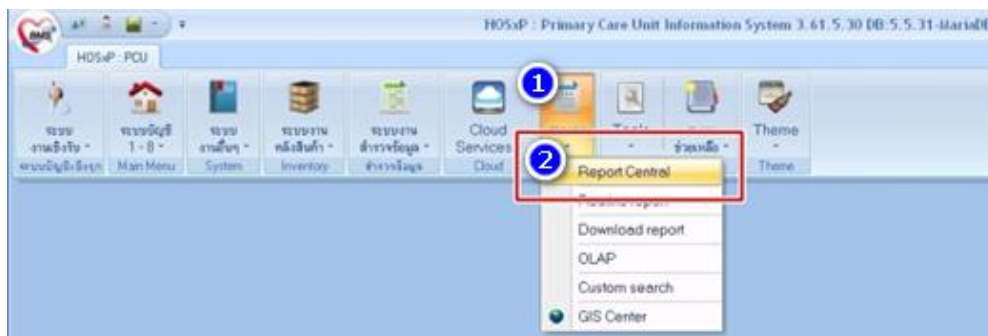
คลิกที่เมนู ยา (หมายเลข 3) แล้วเลือก ยา รายการยาที่จะทำการแก้ไข

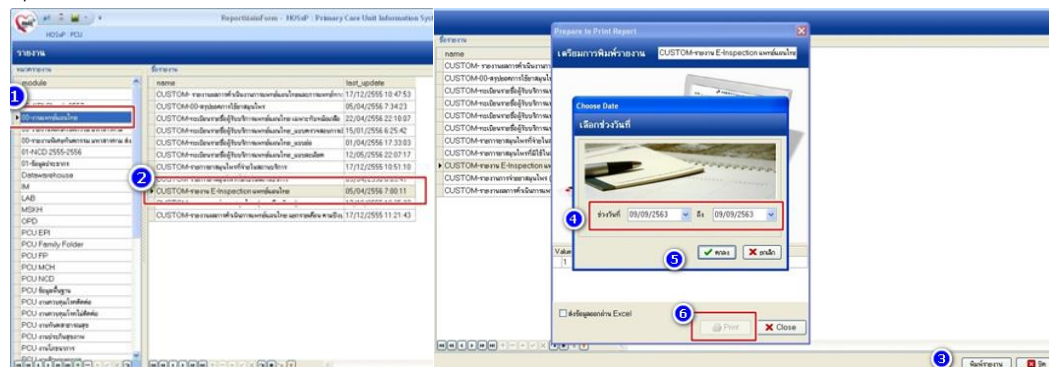
กรอกรายละเอียดของตัวยาใน ข้อมูลยา ประกอบด้วย ความแรง (หมายเลข 4) ราคาขาย (หมายเลข 5) ราคาทุน (หมายเลข 6) และรหัสมาตรฐาน 24 หลัก (หมายเลข 7) แล้วกดปุ่ม บันทึก (หมายเลข 8)

20. กรณีสืบค้นรายงานผลการบริการแพทย์แผนไทย ให้คลิกที่เมนู รายงาน (หมายเลข 1) กด Report Central (หมายเลข 2) สำหรับ HosPCU

ให้คลิกที่เมนู งานแพทย์แผนไทย (หมายเลข 1) แล้วเลือก CUSTOM-รายงาน E-Inspection แพทย์แผนไทย (หมายเลข 2) ให้คลิก พิมพ์รายงาน (หมายเลข 3) ระบุช่วงระยะเวลา (หมายเลข 4) คลิกปุ่มตกลง (หมายเลข 5) คลิกปุ่ม Print (หมายเลข 6)

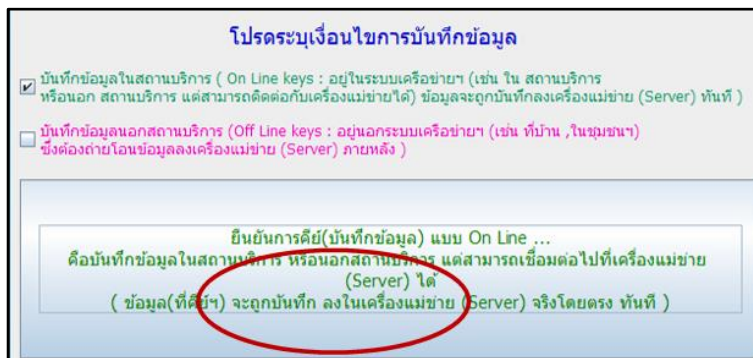

การบันทึกข้อมูลโปรแกรม JHCIS สำหรับผู้มารับบริการนัด/ประคบสมุนไพร

1. เข้าโปรแกรม JHCIS และ Login เพื่อเข้าสู่ระบบ กด ตกลง

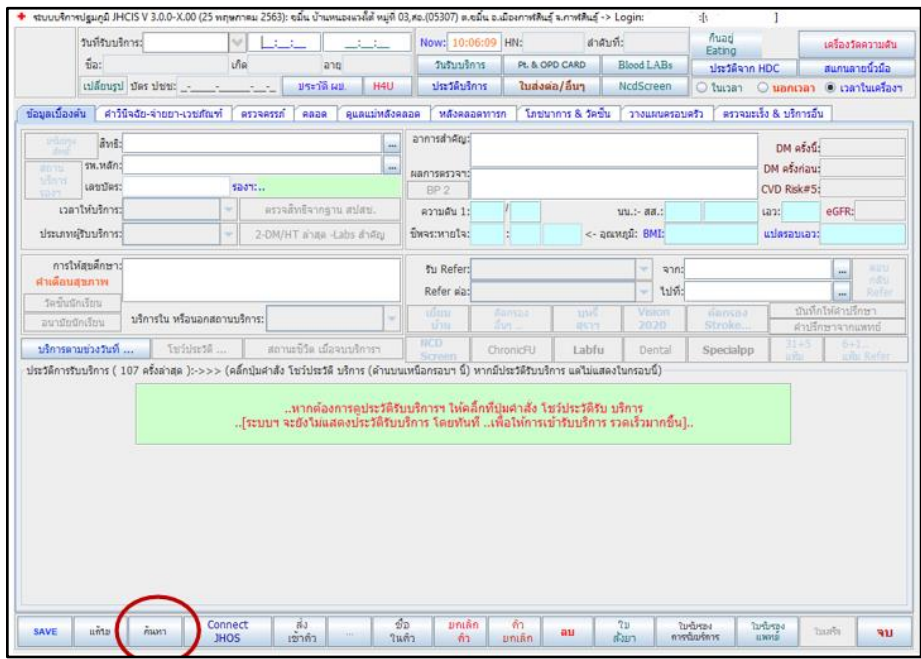
2. เมื่อเข้าสู่หน้านี้ได้แล้ว คลิกตรง ยืนยันการคีย์

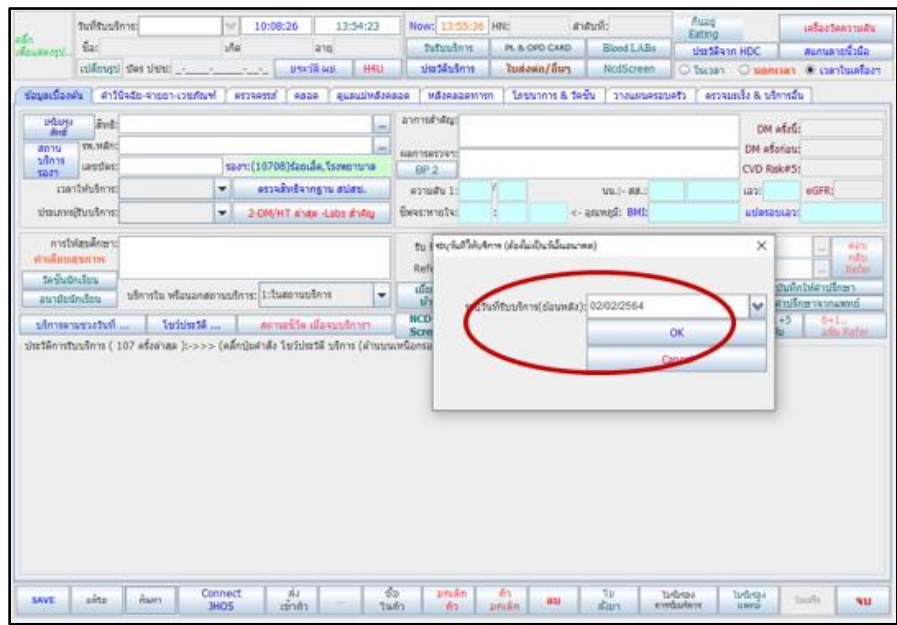
3. เมื่อเข้าสู่หน้านี้ได้แล้ว ให้คลิกตรงการให้บริการ (OP/PP Service)

4. เมื่อเข้ามาหน้านี้ ให้กดค้นหาชื่อผู้มารับบริการ โดยกด ค้นหา

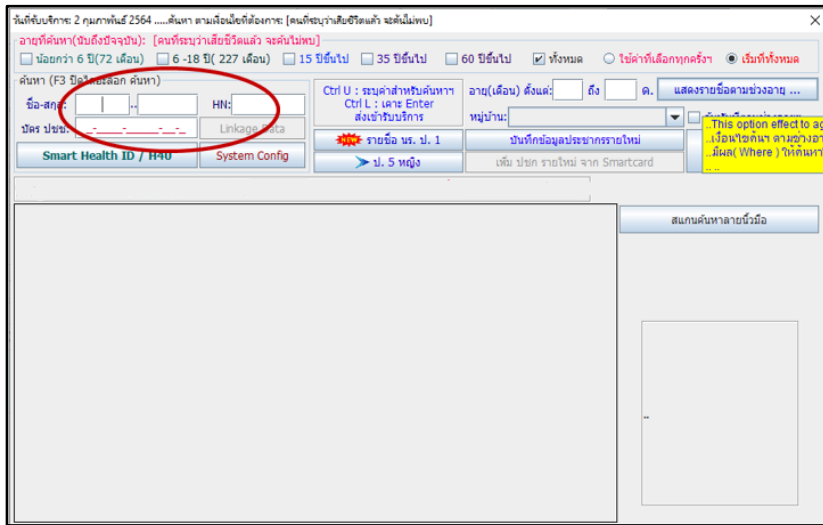

5. ระบุวัน เดือน ปี ที่ให้บริการ แล้วกดปุ่ม OK

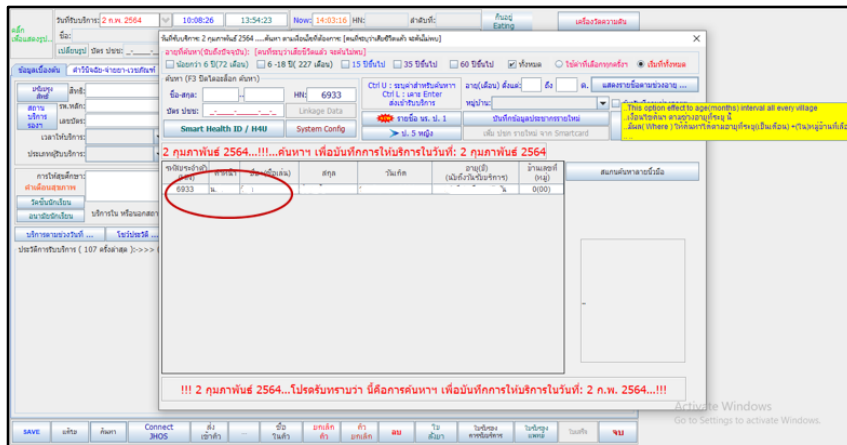

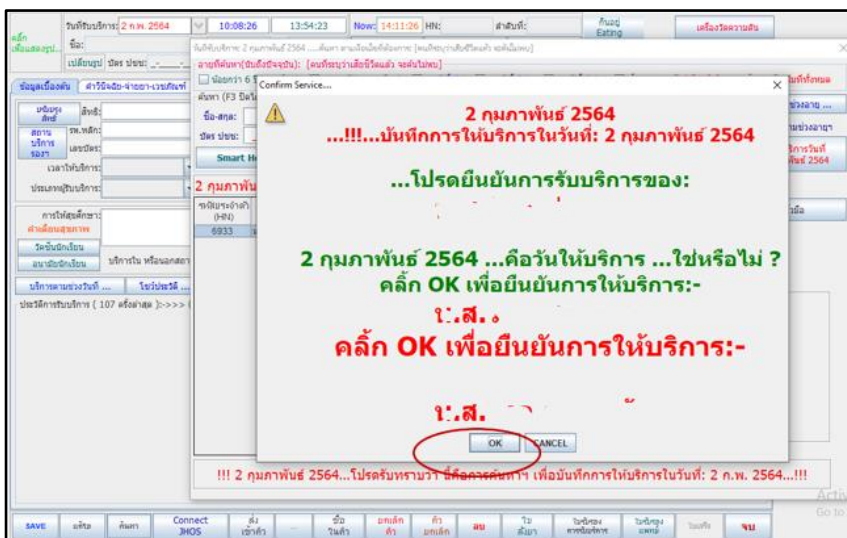
6. ค้นหาชื่อผู้มารับบริการ พิมพ์ ชื่อ-สกุล หรือ เลข HN หรือ เลขบัตรประชาชน 13 หลัก

7. คลิกที่ชื่อของผู้มารับบริการ

8. เมื่อมาหน้านี้ให้กด OK

9. บันทึกข้อมูลผู้รับบริการให้ครบถ้วน ข้อมูลเบื้องต้น >> อาการสำคัญ >> ผลการตรวจ >> การให้สุศึกษา

บันทึกข้อมูลผู้รับบริการให้ครบถ้วน ข้อมูลเบื้องต้น >> อาการสำคัญ >> ผลการตรวจ >> การให้สุศึกษา

10. กรอกรายละเอียด (“คำวินิจฉัย-จ่ายยา-เวชภัณฑ์”) ความดันโลหิตสูงผิดปกติ น้ำหนัก ส่วนสูง รอบเอว ชีพจร การหายใจ ประวัติการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา จนครบจึงจะสามารถบันทึกข้อมูลหน้าต่อไปได้

กรอกรายละเอียด (“คำวินิจฉัย-จ่ายยา-เวชภัณฑ์”) ความดันโลหิตสูงผิดปกติ น้ำหนัก ส่วนสูง รอบเอว ชีพจร การหายใจ ประวัติการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา จนครบจึงจะสามารถบันทึกข้อมูลหน้าต่อไปได้

11. ลงข้อมูลการคำวินิจฉัย จ่ายยา ให้ครบถ้วน แล้วกดปุ่มบันทึก ตรงคำว่า “SAVE”

วินิจฉัยโรค โดย

- บันทึกข้อมูลรหัส M หรือ U ก่อน และเป็น Principle Dx.
- จากนั้นบันทึกข้อมูลรหัส 01- Principal DX ควบคู่กับรหัส U เป็น 04-Others เช่น ปวดหลัง M545 (Low Back Pain), U75.10 (ยกอเตี้ย), U77 (ส่งเสริมและป้องกันโรค)

The screenshot shows a medical information system interface. At the top, there are fields for patient ID (2 ก.พ. 2564), date (10:08:26), and time (13:54:23). Below this, there are various tabs and buttons for different services. A red box highlights the 'กดเพื่อเลือกคำวินิจฉัย' (Click to select diagnosis) button. Another red box highlights the 'กดเพื่อเพิ่มการจ่ายยา หรือเพิ่มหัตถการ' (Click to add medication or procedure) button. At the bottom, there is a 'SAVE' button circled in red.

การบันทึกข้อมูล (การจ่ายยาสมุนไพร)

- บันทึกข้อมูลผู้รับบริการให้ครบถ้วน

The screenshot shows a medical information system interface. At the top, there are fields for patient ID (20 เม.ย. 2561), date (11:28:01), and time (11:28:22). Below this, there are various tabs and buttons for different services. A red box highlights the 'กดเพื่อเพิ่มการจ่ายยา หรือเพิ่มหัตถการ' (Click to add medication or procedure) button. A speech bubble contains the text: 'ผู้ป่วยมาด้วยอาการ ไอ มา 1 วัน ได้รับยา Bromhexine และ ยาแก้อะหืดหอบ' (Patient comes with symptoms of cough for 1 day, received Bromhexine and asthma medicine). At the bottom, there is a table with columns for 'วันที่รับบริการ' (Service Date), 'อาการสำคัญ' (Main Symptoms), 'BP1', 'BP2', 'พ.บ.', 'พ.น.', and 'ผู้ให้บริการ' (Provider).

วันที่รับบริการ	อาการสำคัญ	BP1	BP2	พ.บ.	พ.น.	ผู้ให้บริการ
20 เม.ย. 2561	ไอ มา 1 วัน				160.0	
14 มี.ค. 2561	ไอ มา 2 วัน	110/70		65.0	160.0	
25 มี.ค. 2561	ไอ มา 2 วัน	110/70		65.0	160.0	
21 มี.ค. 2561	มีอาการไอเรื้อรังมากขึ้น	110/70		65.0	160.0	
18 มี.ค. 2560	มีอาการไอเรื้อรังมากขึ้น	110/70		65.0	160.0	
1 พ.ย. 2560	ไอ มา 2 วัน	110/70		65.0	160.0	

- หากผู้รับบริการได้รับยา 2 ประเภท (ยาแผนปัจจุบันและยาสมุนไพร) ให้แยกบันทึกคนละวัน

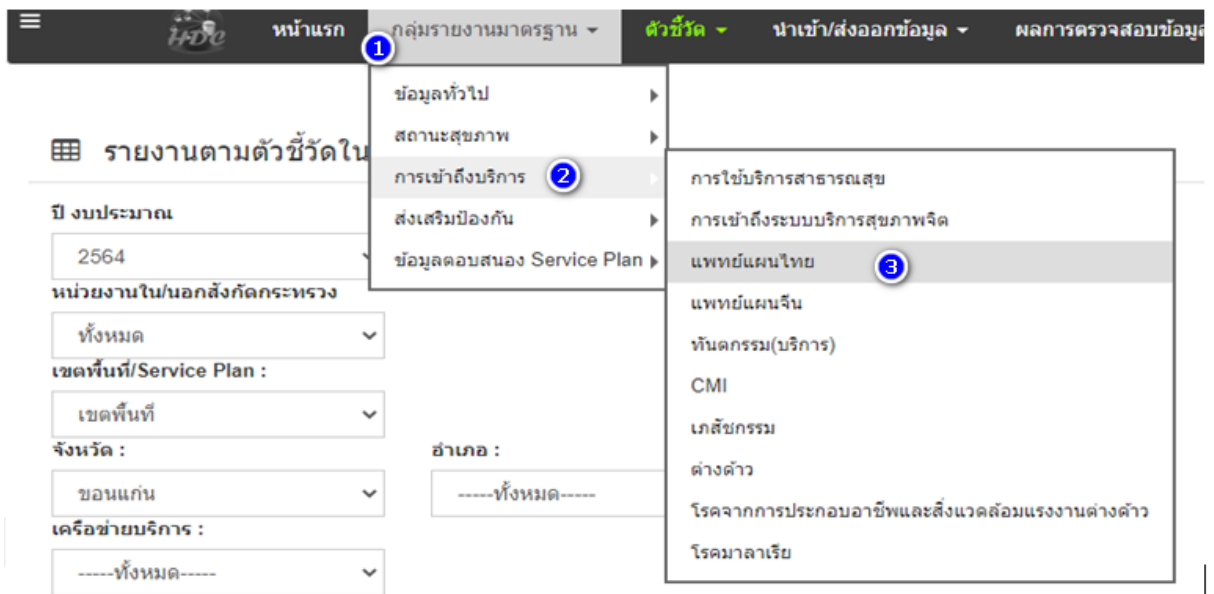

การติดตามผลการดำเนินงาน

- วิธีการเข้าดูรายงานผลการดำเนินงานแพทย์แผนไทย ทาง HDC เข้าเว็บไซต์ ดังนี้
HDC จังหวัดขอนแก่น
<http://203.157.102.140>
HDC จังหวัดมหาสารคาม
<http://203.157.102.144>
HDC จังหวัดกาฬสินธุ์
<http://203.157.102.146>
HDC จังหวัดร้อยเอ็ด
<http://203.157.102.145>

รายงานจาก ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ (Health Data Center : HDC)

1. เข้าเมนู **กลุ่มรายงานมาตรฐาน** เลือกไปที่เมนู **กลุ่มรายงานมาตรฐาน** (หมายเลข 1) เลือกเมนู **การเข้าถึงบริการ** (หมายเลข 2) และคลิกเลือก **แพทย์แผนไทย** (หมายเลข 3)

2. เลือก หัวข้อตัวชี้วัดที่ต้องการ อย่างเช่น ร้อยละของผู้ป่วยนอกได้รับการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

▶ 1.6. มูลค่าการใช้จ่ายสมุนไพร
▶ 1.7. การบริการแผนไทย นวด อบ ประคบ
▶ 1.8. การรับลมหิงห์หลังคลอด
▶ 1.9. การส่งเสริมสุขภาพแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก
▶ 1.10. สัดส่วนการให้บริการแพทย์แผนไทย ของ สปสช.
▶ 1.11. ร้อยละของผู้ป่วยนอกได้รับการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก [นับรวมแผนจีน(U78x - U79x) และส่งเสริมป้องกันทั้งหมด]
▶ 1.12. ร้อยละของผู้ป่วยนอกได้รับการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก [นับรวมแผนจีน(U78x - U79x) แต่ไม่นับรวม U77x] KPI
▶ 1.13. ร้อยละของผู้ป่วยนอกได้รับการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก [นับรวมแผนจีน(U78x - U79x) แต่ไม่นับรวม U77x และหัตถก]
▶ 1.14. ร้อยละของผู้ป่วยนอกได้รับการบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก [นับรวมแผนจีน(U78x - U79x) และการเชื่อมบ้านแผนไทย แะ
▶ 1.15. อันดับการวินิจฉัยโรคที่มีการเชื่อมบ้านแพทย์แผนไทย
▶ 1.16. อันดับการเชื่อมบ้านแพทย์แผนไทย จำแนกตามกิจกรรม
▶ 1.17. ปริมาณการใช้จ่ายสมุนไพร เทียบกับจำนวนการสั่งจ่ายยาทั้งหมด

3. เลือก ปีงบประมาณ (หมายเลข 1) ที่ต้องการและเลือก จังหวัด (หมายเลข 2) อำเภอ (หมายเลข 3) และหน่วยบริการ ที่ต้องการดูข้อมูล (หมายเลข 4) คลิกปุ่ม ตกลง

🗪 กลุ่มรายงานมาตรฐาน >> แพทย์แผนไทย >> ร้อยละของผู้ป่วยนอก
[ไม่นับรวม U77x]

ปีงบประมาณ

2564 ¹ ▼

หน่วยงานใน/นอกสังกัดกระทรวง

ทั้งหมด ▼

เขตพื้นที่/Service Plan :

เขตพื้นที่ ▼

จังหวัด : ² ▼

อำเภอ : ³ ▼

-----ทั้งหมด----- ▼

เครื่องข่ายบริการ : ⁴ ▼

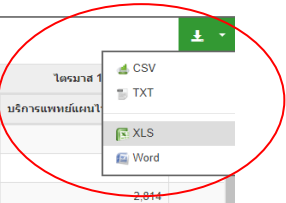
-----ทั้งหมด----- ▼

4. หากต้องการข้อมูลสามารถดาวน์โหลดไฟล์ในมุมด้านขวามือ

สาขาก่อ	รวมทั้งปีงบประมาณ					ไตรมาส 1
	บริการผู้ป่วยนอก(ครั้ง)	บริการแพทย์แผนไทย(ครั้ง)	จ่ายและการรับบริการ	บริการผู้ป่วยนอก(ครั้ง)	บริการแพทย์แผนไทย	
เมืองขอนแก่น	127,392	32,021	25.14	127,392		
บ้านฝาง	13,866	3,107	22.41	13,866		
พระยืน	9,855	2,814	28.55	9,855		2,814
พนมสนธิ	17,719	6,022	33.99	17,719		6,022

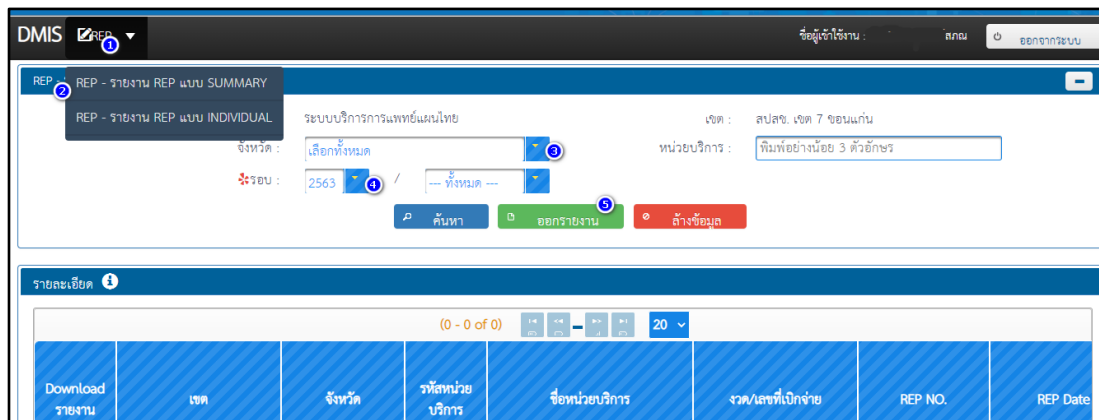
วิธีการเข้าดูรายงานผลการดำเนินงานแพทย์แผนไทย ทาง OP/PP Individual สปสช.

เข้าไปที่ลิงค์ <http://op.nhso.go.th/op/ttmherb/TTMHerbAction.do> ใช้ Username/Password ที่ สปสช.เขต กำหนดให้ ที่ขึ้นต้นด้วยเลข พ.ศ. เช่น 4900xxxxxx เข้าไปที่ เมนู รายงานบริการแพทย์แผนไทย (หมายเลข 1) เลือก รายงานผลการตรวจสอบเบื้องต้นก่อนการเบิกจ่าย (เรื่อง นวด อบ ประคบ และการดูแลมารดาหลังคลอด) (หมายเลข 2) รายงานผลการตรวจสอบเบื้องต้นก่อนการเบิกจ่าย (เรื่อง ยา สมุนไพร) (หมายเลข 3)

วิธีการเข้าดูรายงานผลการเบิกจ่ายชดเชย งานแพทย์แผนไทย สปสช.

โดยคลิกลิงค์เข้าเว็บไซต์ ระบบบูรณาการติดตามข้อมูลการจ่ายชดเชยโรคเฉพาะ (Seamless for DMIS)

เมื่อเข้าสู่ระบบ คลิกเลือกไปที่เมนู REP (หมายเลข 1) คลิกเลือกรายการที่ต้องการ ดูรายงาน REP Summary หรือ REP Individual (หมายเลข 2) คลิกเลือก จังหวัด (หมายเลข 3) คลิกเลือก รอบ และทั้งหมด (หมายเลข 4) และคลิกปุ่ม ออก รายงาน (หมายเลข 5)

รายชื่อคณะทำงาน แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก ระดับเขต 7 ขอนแก่น

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
นางจิรภา ธีระกนก	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์และสาธารณสุข	ผู้ทรงคุณวุฒิ อปสข. 7 ขอนแก่น
นายนิวัฒน์ คำมุงคุณ	แพทย์แผนไทยชำนาญการ	โรงพยาบาลชุมแพ
นายพงศกร อินทร์เอี่ยม	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น
นางสาวฐิติญา บุขราคม	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	โรงพยาบาลสิรินธร
นางภัทรภร ไชยหัด	แพทย์แผนไทยชำนาญการ	โรงพยาบาลน้ำพอง
นายไชยวัฒน์ ศรีพอ	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	โรงพยาบาลมัญจาคีรี
นายอภิสิทธิ์ อ้วนวงษ์	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	โรงพยาบาลบ้านฝาง
นายสุรียา ชันทชาติ	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม
นางสาวศิริพร ราชรามแก้ว	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	โรงพยาบาลมหาสารคาม
นางสาวภีรดา จารุพรรณ	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	โรงพยาบาลพยัคฆภูมิพิสัย
นางสาวสุภาพร ปัญญาวงษ์	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	โรงพยาบาลยางสีสุราช
นายวิษณุวิชัย ศรีบุญจันทร์	เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงาน	รพ.สต.บ้านป่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
นายโอภาส ศรีครไทย	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด
นางอัจฉริยา อภัยสูงเนิน	เภสัชกรชำนาญการ	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด
นายสิทธิโชค ปราสาร	แพทย์แผนไทยชำนาญการ	โรงพยาบาลโพนทอง
นายภูมิณรงค์ วาณิชย์พุดมิกุล	แพทย์แผนไทยชำนาญการ	โรงพยาบาลจังหาร
นายอุทัย เกตุวงศ์	แพทย์แผนไทยชำนาญการ	โรงพยาบาลสุวรรณภูมิ
นางสาวจุฑามาศ ภูนีรับ	แพทย์แผนไทยชำนาญการ	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
นางเกศน์ เกียรติผดุงพงศ์	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	โรงพยาบาลกาฬสินธุ์
นางสุนันฐฎา หนองห้าง	แพทย์แผนไทยชำนาญการ	โรงพยาบาลเขาวง
นางสาววิภา ผ่องแผ้ว	แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ	รพ.สต.หนองแวงใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
นางสาวสุภาดา วิมาณย์	แพทย์แผนไทยชำนาญการ	รพ.สต.โพนงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
นายวีระศักดิ์ ชนะมาร	หัวหน้ากลุ่มภารกิจสนับสนุนเครือข่ายระบบบริการ	สปสข.เขต 7 ขอนแก่น
นายธัญญ์นิธิ วีรพัฒน์โสภณ	เจ้าหน้าที่อาวุโส	สปสข.เขต 7 ขอนแก่น